

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΙΤΛΟΣ: ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ-
ΜΙΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΗ ΣΧΕΣΗ**

ΟΝΟΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧ. ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ: ΚΑΡΑΦΕΡΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ/ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ: ΚΟΪΖΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΕΛΕΝΗ**

ΒΟΛΟΣ 2007

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7306/1
Ημερ. Εισ.: 07-07-2009
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: Δ
305.231
ΚΑΡ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	σελ.3
Λίγα λόγια για το πεδίο της έρευνας	σελ.4
1. Εισαγωγή	σελ.6
1.1 Εκπαίδευση και κοινωνία	σελ.6
1.2 Κοινωνιολογικές θεωρίες για την εκπαίδευση	σελ.6
1.2.1. Μικρο-ερμηνευτική προσέγγιση	σελ.9
1.3.Σχέσεις σχολείου- οικογένειας	σελ.18
2. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	σελ.21
2.1. Διεθνή βιβλιογραφία	σελ.21
2.2. Η Εθνογραφία του σχολείου στο διεθνή χώρο	σελ.26
2.3. Ελληνική βιβλιογραφία	σελ.30
3. Οριοθέτηση του προβλήματος	σελ.38
3.1. Στόχοι και ερευνητικές υποθέσεις	σελ.43
3.2. Θεωρητικό πλαίσιο ερευνητικής τεχνικής και μεθόδου	σελ.44
3.3. Δείγμα της έρευνας	σελ.47
4. Αποτελέσματα της έρευνας	σελ.50
5. Συζήτηση των αποτελεσμάτων	σελ.65
6. Συμπεράσματα – Προτάσεις	σελ.73
7. Επίλογος	σελ.75
8. Βιβλιογραφία	σελ.76
9. Παράρτημα	σελ.86

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια μικρο-έρευνα, που σκοπό της έχει την ποιοτική διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και γονείς. Εκπονήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας μου, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Οργάνωση και Διοίκηση στην Εκπαίδευση», που πραγματοποιείται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα έναυσμα για την μελέτη του συγκεκριμένου θέματος, δόθηκε στα πλαίσια του μαθήματος της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η θεωρητική τεκμηρίωση του θέματος έγινε με βάση την μικρο-ερμηνευτική προσέγγιση, όπως άλλωστε είναι απαραίτητο γι' αυτού του είδους τις μελέτες. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση προσπάθησε να δώσει την πλειοψηφία των ερευνητικών δεδομένων διεθνώς, στην Ευρώπη αλλά και στον Ελλαδικό χώρο, σχετικά με το αντικείμενο της μελέτης.

Ακολουθεί η ανάλυση της ερευνητικής μεθόδου, η οποία είναι ποιοτική και στηρίζεται στην ημι-κατευθυνόμενη συνέντευξη. Μετά από την οριοθέτηση του προβλήματος, διατυπώνονται οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα και παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας.

Λίγα λόγια για το πεδίο της έρευνας.....

Η έρευνα διεξήχθη σε μια αγροτική περιοχή, η οποία βρίσκεται 19 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του Νομού. Ο πληθυσμός του χωριού είναι περί τους 1100 κατοίκους. Κύρια ενασχόληση των κατοίκων είναι οι γεωργικές εργασίες, με βασικές καλλιέργειες φιστικιές, οπωροφόρα και βαμβακοκαλλιέργειες. Αρκετοί κάτοικοι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και διαθέτουν καταστήματα όπως ταβέρνες και καφενεία. Ένα ποσοστό από νεότερους στην ηλικία κατοίκους, ζει μεν στο χωριό αλλά εργάζεται σε κοντινά αστικά κέντρα, σε βιομηχανίες και μικρές ιδιωτικές επιχειρήσεις. Η κοινωνική κινητικότητα της περιοχής δεν φαίνεται να αναπτύσσεται ή να μεταβάλλεται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, μιας και η εργασία των γονιών περνάει μελλοντικά στα παιδιά.

Το σχολείο τα τελευταία είκοσι χρόνια λειτουργεί ως τριθέσιο με αριθμό μαθητών που κυμαίνεται από 35 έως 40 στο δημοτικό και περίπου 7-10 μαθητές στο νηπιαγωγείο. Εδώ και αρκετά χρόνια το χωριό δέχεται αρκετούς μετανάστες, ιδιαίτερα από Αλβανία, που όπως υποστηρίζουν οι κάτοικοι, αλλοιώνουν τα χαρακτηριστικά και τις συνθήκες ζωής του χωριού.

Επειδή η περιοχή βρίσκεται πολύ κοντά σε αστικό κέντρο, το μεγαλύτερο ποσοστό των γονιών όπως φαίνεται και από την περιγραφή του δείγματος είναι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αυτό έχει μεγάλη σημασία στην αντίληψη που έχουν αυτοί διαμορφώσει σχετικά με την εκπαίδευση, την αγωγή των παιδιών και το θεσμό του σχολείου. Θεωρούν ότι το σχολείο είναι πολύ σημαντικό να βρίσκεται στην περιοχή και καταβάλλουν πολλές προσπάθειες να διατηρηθεί και να μην κλείσει. Θεωρούν ότι η γενικότερη μόρφωση των παιδιών είναι εξίσου σημαντική ακόμα και αν αυτά αποφασίσουν να ασχοληθούν με επαγγέλματα διαφορετικά από αυτά που μπορούν να ακολουθήσουν με την εισοδό τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Γενικότερα διακατέχονται από μια φιλοσοφία ότι η μόρφωση είναι προσωπική υπόθεση και δεν πρέπει απαραίτητα να συνδέεται με την επαγγελματική αποκατάσταση. Θα ήταν βέβαια επιθυμητό αλλά δεν γίνεται και αυτοσκοπός. Επιθυμούν και προσπαθούν οι σχέσεις τους με τους εκάστοτε εκπαιδευτικούς να είναι καλές και διαθέτουν όρεξη να βοηθήσουν όπου μπορούν. Είναι πολύ δεκτικοί σε καινοτομίες και επιδιώκουν την υποστήριξη και προβολή του σχολείου και των εκπαιδευτικών, γιατί πιστεύουν ότι μέσα από αυτό τα παιδιά τους θα είναι η πλέον ωφελημένη πλευρά.

Δέχτηκαν με πολύ προθυμία να συμμετέχουν στην έρευνα και κατέθεσαν τις απόψεις τους χωρίς δισταγμούς και πιθανές αναστολές.

Έτσι ήταν πολύ εύκολο να υπηρετηθούν οι σκοποί της εθνογραφικής ανθρωπολογικής λογικής, σύμφωνα με την οποία, γίνεται μια προσπάθεια για ολιστική προσέγγιση του φαινομένου και ο ερευνητής βρίσκεται μέσα στο πεδίο που πρόκειται να ερευνηθεί. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το προς διερεύνηση πεδίο να μελετάται όπως αυτό εμφανίζεται στην καθημερινότητα και στην κοινωνική πρακτική, δίνοντας στον ερευνητή τη δυνατότητα να φωτίσει και να αναδείξει την προοπτική των συμμετεχόντων στο φαινόμενο. Τα στοιχεία και οι πληροφορίες για τις απόψεις και τις αντιλήψεις σχετικά με το προς διερεύνηση θέμα αντλήθηκαν από τα ίδια τα υποκείμενα που βίωναν και βιώνουν την συγκεκριμένη πραγματικότητα.

Η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, δεν έγινε μέσα από κάποιες διαδικασίες αξιολογικής ουδετερότητας αλλά με βάση το πολιτιστικό πλαίσιο του ερευνητή και τις αξίες του, οδηγώντας στην ενσυναίσθηση και στην κατανόηση. Πρόκειται για μια μικρο-προσέγγιση η οποία βασίστηκε σε έννοιες όπως η καθημερινή δραστηριότητα, η διαντίδραση και η υποκειμενική προσέγγιση.

Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε στην κριτική που δέχεται η μέθοδος αυτή τα τελευταία χρόνια από σημαντικούς αμερικανούς ανθρωπολόγους, όπως ο Clifford (1998), Markus & Fisher (1986) και Geertz (1988). Τίθεται το ερώτημα κατά πόσο η εθνογραφική μελέτη αναπαριστά την πραγματική κοινωνική ζωή, εφόσον αποτελεί την «μετάφραση» της εμπειρίας της έρευνας με την συνακόλουθη αναγωγή του πραγματικού συνομιλητή στο σύνολο της μελετώμενης κοινωνίας.¹ Απέναντι σ' αυτή την κριτική προβάλλεται ο περιορισμός του έμμεσου λόγου και η ενίσχυση του άμεσου λόγου με την παράθεση πραγματικών διαλόγων. Σύμφωνα με τον Malinowski, οι μελετητές πρέπει να βρεθούν δίπλα στα «υποκείμενα» των ερευνών τους και να βιώσουν την ίδια την εμπειρία της ζωής τους. Πρέπει να έχουν καθημερινή επαφή με τους πληροφοριοδότες τους έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν κάθε διαφορετικότητα².

¹ Γκέφου- Μαδιανού, Δ. «Ανθρωπολογική θεωρία και εθνογραφία: Σύγχρονες τάσεις», Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1998.

² Τσακίρης Αθανάσιος, «Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία», <http://sociologist2007.googlepages.com>.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Η εκπαίδευση ως θεσμός κάθε οργανωμένης κοινωνίας οφείλει να επιτελεί το λειτουργικό της ρόλο, δηλαδή να πραγματοποιεί το σκοπό για τον οποίο έχει σχεδιαστεί.

Η εκπαίδευση ήταν μια από τις βασικότερες ανάγκες που ο άνθρωπος θέλησε να ικανοποιήσει από τη στιγμή που άρχισε να ζει σε οργανωμένες κοινωνίες.

Η επίδραση της εκπαίδευσης στη κοινωνία, με την έννοια της επίδρασης που ασκείται στα πλαίσια του «κοινωνικού γίνεσθαι» και την ικανοποίηση βασικών κοινωνικών-πολιτισμικών αναγκών, έγινε το αντικείμενο μελέτης πολλών κοινωνιολόγων. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η διατύπωση πολλών θεωριών για την κοινωνική επίδραση της εκπαίδευσης. Ορισμένες από τις θεωρίες αυτές θεωρούν την εκπαίδευση πρωταρχική συνθήκη της ανθρώπινης ύπαρξης και ως εκ τούτου την κατευθύνουν στη διατήρηση και εξέλιξη της κοινωνίας και άλλες την χρησιμοποιούν ως μέσο για την κατάλυσή της.

1.2. Κοινωνιολογικές θεωρίες για την εκπαίδευση.

Η εκπαίδευση συνδέεται και με άλλους θεσμούς όπως η οικονομία, η θρησκεία, η πολιτεία και η οικογένεια. Αντίθετα με την άποψη ότι ο βασικός στόχος της εκπαίδευσης είναι η επιλογή, ο Joan Davies, υποστηρίζει ότι για κατανοήσουμε την επιλογή στην εκπαίδευση θα πρέπει να εξετάσουμε και άλλους παράγοντες, όπως τον τρόπο που διαμορφώνεται η εθνική πολιτική ενός κράτους και πως αυτή ερμηνεύεται και προσαρμόζεται στα σχολεία που θεωρεί ότι λειτουργούν ως αυτόνομος οργανισμός με δική του κουλτούρα, εσωτερική οργάνωση και στόχους. Πιστεύει ότι το σχολείο δεν ενδιαφέρεται αποκλειστικά για την επιλογή αλλά για άλλους στόχους όπως η μετάδοση της γνώσης, οι ηθικές αξίες, η έρευνα κ.α.

Την τελική διαδικασία της επιλογής επηρεάζουν και εξωτερικοί παράγοντες όπως ο αριθμός των μελών της οικογένειας και η νοοτροπία των γονέων. Ο Davies θεωρεί τον παράγοντα «διαχείριση γνώσης» ως την κυριότερη λειτουργία της εκπαίδευσης και τον αναλύει σε τρία επίπεδα. Πρώτον στην αναφορά των κοινωνικών δομών και διαδικασιών που παράγουν την γνώση ως επιστήμη. Δεύτερον στο τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί θεσμοί ελέγχουν την επιστήμη-γνώση που μεταδίδεται και τρίτον στους τρόπους με τους οποίους τα άτομα και οι

κοινότητες διαχειρίζονται τις εντάσεις και τις συγκρούσεις που δημιουργούνται κατά τη μετάδοση της γνώσης αυτής σε διαφορετικές εθνικο-πολιτισμικές κοινότητες.

Βασικές λειτουργίες της εκπαίδευσης είναι η κοινωνικοποίηση, η επιλογή και η διαχείριση της γνώσης. Αυτοί είναι οι μηχανισμοί μέσω των οποίων η εκπαίδευση ενσταλάζει τις αξίες και τις νόρμες στους νέους και τους αναθέτει ρόλους κυρίως οικονομικούς. Ο King υιοθετεί την βεμπεριανή προσέγγιση η οποία δεν επιχειρεί να ερμηνεύσει τις αλλαγές στην εκπαίδευση ως αποτέλεσμα της επενέργειας κάποιων εξωγενών παραγόντων αλλά θεωρεί σημαντικό το να λαμβάνεται υπόψη και η σκόπιμη δράση και οι κοινωνικές σχέσεις των ατόμων που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πιστεύει ότι οι αλλαγές αυτές δεν οφείλονται στην αλλαγή της ευρύτερης κοινωνίας, ούτε στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις του καπιταλιστικού οικονομικού συστήματος αλλά στις πράξεις των συμμετεχόντων στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ανακεφαλαιώνοντας, η βεμπεριανή θεώρηση, μελετά την κοινωνική επίδραση της εκπαίδευσης μέσα σε ένα πλαίσιο που καθορίζεται από την ατομική συμπεριφορά μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον. Εξετάζει τη δράση του ατόμου (προθέσεις, σκοπούς, στόχους, ορισμούς κατάστασης), τη διαντίδραση των ατόμων και τον τρόπο που η δράση και η διαντίδραση επηρεάζονται από το υπάρχον κοινωνικό και οικονομικό σύστημα και στη συνέχεια το επηρεάζουν. Δέχεται την ύπαρξη μιας σύγκρουσης ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες, χωρίς όμως να προδικάζει το αποτέλεσμα της σύγκρουσης αυτής.

Το παιδί κατά την είσοδό του στην σχολική κοινότητα κάνει το πρώτο του μεγάλο βήμα έξω από την οικογένεια, που αποτελεί επίσης τον πρώτο παράγοντα κοινωνικοποίησής του.

Η οικογένεια είναι μια κοινωνική ομάδα, στο εσωτερικό της οποίας η βασική ιεραρχική δομή καθορίζεται από βιολογικούς όρους, δηλαδή από τη γενιά, το φύλο, την ηλικία. Υπάρχουν αναπόφευκτες διαφορές στη συμπεριφορά που καθορίζονται από τους παράγοντες αυτούς, αμοιβές και ποινές που συμβάλλουν στη διαμόρφωση διαφορετικών χαρακτήρων.

Οι διαφορές όμως αυτές δεν έχουν ποτέ την εγκυρότητα της θεσμοθετημένης κοινωνικής ιεραρχίας. Το σχολείο είναι η πρώτη ομάδα κοινωνικοποίησης στην εμπειρία του παιδιού, που θεσμοθετεί την ιεραρχική διάκριση πάνω σε μη βιολογικές βάσεις το παιδί έρχεται στο σχολείο από ένα

κοινωνικό πλαίσιο, της οικογένειας, από το οποίο συνεχίζει να εξαρτάται ισχυρά τόσο συναισθηματικά όσο και υλικά. Καθώς όμως ζει πολλές ώρες της ημέρας σε ένα περιβάλλον, το σχολικό, διαφορετικό από της οικογένειας επιχειρεί να δοκιμάσει πράξεις ανεξαρτησίας, η εμβέλεια των οποίων συνεχώς αυξάνει.

Η κοινωνικοποίηση λοιπόν σε αυτές τις συνθήκες μέσα από την οικογένεια έρχεται σε αυτή τη περίοδο σε δεύτερη μοίρα, αν και δεν πρέπει να υποτιμάται η σημασία της.

Υπάρχουν μερικά εμπόδια τα οποία δεν επιτρέπουν την εξίσωση των εκπαιδευτικών ευκαιριών όπως είναι η κοινωνική προέλευση των μαθητών, το πνευματικό περιβάλλον, ο τόπος διαμονής, ο αριθμός των μελών της οικογένειας και η σειρά γέννησής του.

Σχετικά με το πρώτο παράγοντα σύγχρονες μελέτες απέδειξαν ότι οι πνευματικές ικανότητες των παιδιών επηρεάζονται από το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζουν και μεγαλώνουν. Όσο περισσότερο «καλλιεργημένο» είναι αυτό το περιβάλλον τόσο περισσότερο οι ικανότητες αναπτύσσονται και το επίπεδο διευρύνεται. Αυτό γιατί η δομή, το περιεχόμενο και μέθοδοι των εκπαιδευτικών συστημάτων έχουν ρυθμιστεί από τις παραδοσιακές ιθύνουσες τάξεις. Ο βαθμός ευφυΐας αυξάνει μαζί με το πολιτιστικό και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της ομάδας.

Το πνευματικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει και αναπτύσσεται το παιδί σύμφωνα με τις απόψεις του Boudon δεν παίζει και τόσο σημαντικό ρόλο όσο η κοινωνική θέση της οικογένειας. Έτσι, οι διαφορές στην ποιότητα του πνευματικού περιβάλλοντος των μαθητών δεν εξηγούν παρά μόνο σε πολύ περιορισμένο βαθμό την ανισότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών.

Ο τόπος διαμονής των μαθητών είναι βασικός παράγοντας στην ισότητα ή μη των εκπαιδευτικών ευκαιριών μιας και μελέτες απέδειξαν ότι τα παιδιά της υπαίθρου είναι σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τα παιδιά των πόλεων όσο αφορά την εύκολη πρόσβαση στην μέση ή στην ανώτερη εκπαίδευση. Αυτό γιατί μια σειρά από παράγοντες όπως η γεωγραφική θέση και οι οικονομικές συνθήκες της περιοχής, η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και το χαμηλό πολιτιστικό επίπεδο δρουν πολλές φορές ανασταλτικά στην πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Όλοι οι παραπάνω παράγοντες αλληλεπιδρούν και αλληλεξαρτώνται έτσι που να μη μπορεί να καθοριστεί σαφώς η βαρύτητα του καθενός στο θέμα των εκπαιδευτικών ευκαιριών.

Η ανισότητα των ευκαιριών εμφανίζεται και σε άλλους τομείς όπως στην άνιση πρόσβαση ανάμεσα στις γεωγραφικές περιοχές, στα φύλα ακόμα και στις κοινωνικές τάξεις.

Στη συνέχεια θα γίνει εκτενή αναφορά στην θεωρία της μικρο-ερμηνευτικής προσέγγισης.

1.2.1. Μικρο-ερμηνευτική προσέγγιση.

Η μικρο-ερμηνευτική προσέγγιση αναφέρεται κυρίως στην άποψη ότι η κοινωνία κατασκευάζεται από τους ανθρώπους και ως εκ τούτου ενδιαφέρεται για τους «ορισμούς της κατάστασης» που δίνονται από τα δρώντα πρόσωπα. Ενδιαφέρεται βασικά για την διαντίδραση δασκάλων και μαθητών την οποία θεωρεί ως μια διαδικασία διαπραγμάτευσης ή ως μια σειρά από στρατηγικές που χρησιμοποιούνται από τα εμπλεκόμενα μέρη. Δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανθρώπινη δημιουργικότητα και ελευθερία και τονίζει ότι το ενδιαφέρον των κοινωνιολόγων θα πρέπει να εστιαστεί στους περιορισμούς που επιβάλλονται στα δρώντα πρόσωπα και στην διερεύνηση των συνεπειών τους. Κύριοι εκπρόσωποι της μικρο-ερμηνευτικής προσέγγισης είναι ο Hargreaves, Hammersley, Turner κ.α. Αντικείμενο της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης είναι ο πολυσύνθετος ρόλος του σχολείου . Είναι η κοινωνική ενσωμάτωση, η επιλογή γνώσεων, η επιλογή παιδείας (κουλτούρας) και η γλώσσα που το σχολείο μεταδίδει καθώς και το σύνολο αρχών, αξιών και ιδεών που συνθέτουν την ιδεολογία του. Είναι η σχέση του σχολείου με την οικονομία, καθώς και η κοινωνική σύνθεση του σχολικού πληθυσμού³.

Το σχολείο είναι ο κοινωνικός θεσμός, ο επίσημα και αποκλειστικά επιφορτισμένος με τη μετάδοση και αναπαραγωγή της γνώσης, ο μόνος θεσμός που έχει το δικαίωμα να πιστοποιεί την κατοχή των γνώσεων, άρα και ο μόνος που η σφραγίδα του επισημοποιεί και νομιμοποιεί τις γνώσεις του σε μια κοινωνία. Στην παρούσα εξέταση των παραμέτρων που συνθέτουν την πολύπλοκη αυτή σχέση σχολείου – κοινωνίας, δεν θα αναφερθούμε στις θεωρίες που την υποστηρίζουν γιατί αυτό έγινε στην εξέταση του κοινωνικού ρόλου της εκπαίδευσης γενικότερα και η αναφορά τους πιστεύουμε ότι θα ήταν πλεονασμός.

Ακόμη εκτός από τις μακρο – προσεγγίσεις που έχουμε ήδη αναφέρει, υπάρχουν και οι μικρο-ερμηνευτικές προσεγγίσεις που βασίζονται σε διαφορετικές

³ «Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης», Άννα Φραγκουδάκη , εκδόσεις Παπαζήση , σελ15,17

οπτικές της κοινωνίας που υπάρχουν στην εκπαιδευτική πρακτική και υλοποιούνται στα σχολεία μας.

Έτσι οι μικρο –προσεγγίσεις δίνουν βαρύτητα σε δεδομένα όπως:

Η καθημερινή Δραστηριότητα:

Η πιο ζωντανή και δυνατή έκφραση της σχολικής πρακτικής είναι η καθημερινή δραστηριότητα των μαθητών των δασκάλων της διοίκησης των γονιών κλπ, η αλλαγή της οποίας αντικατοπτρίζει τις αλλαγές στην εκπαιδευτική πολιτική και στην εκπαίδευση γενικότερα.

Η Ελευθερία:

Η καθημερινή δραστηριότητα μπορεί να είναι απρόβλεπτη .Αυτό δε σημαίνει πως δεν υπάρχουν κανόνες που τη διέπουν. Οι ρόλοι όμως των συμμετεχόντων μπορούν να επαναπροσδιορίζονται όπως και οι άνθρωποι που αλλάζουν.

Νόημα:

Οι στόχοι και οι ρόλοι των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν διαφορετικό νόημα για τον καθένα και ανήκουν στην προσωπική θεώρηση περισσότερο και λιγότερο στα κοινωνικά δεδομένα.

Διαντίδραση:

Η καθημερινή δραστηριότητα δεν αφορά ένα άτομο μόνο του αλλά τη σχέση του με άλλα άτομα. Η σχέση αυτή είναι πολύ σημαντική και η ερμηνεία της επηρεάζει καθοριστικά τη στάση και τις επιλογές όσων έρχονται σε επαφή.

Διαπραγμάτευση :Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία τα νοήματα και οι θέσεις πολλές φορές εμπλέκονται και λειτουργούν οσμωτικά και από τις δύο πλευρές για να μεταβληθούν και να καταλήξουν πολλές φορές σε κοινές αντιλήψεις. Η συγχώνευση αυτή έχει την έννοια της «διαπραγμάτευσης» μόνο στο αποτέλεσμα και όχι στην ισότητα, στη λογική ότι τα εμπλεκόμενα μέρη δεν έχουν την ίδια δύναμη.

Υποκειμενική προσέγγιση:

Εδώ τονίζεται το πρόβλημα των προκαταλήψεων του παρατηρητή που έχοντας προϋπάρχουσες αντιλήψεις δεν μπορεί να αντιληφθεί την υποκειμενικότητα των υποκειμένων. Ο Peter Woods γράφει πως δεν μπορούμε να μπούμε στο μυαλό του άλλου για να δούμε πώς λειτουργεί! Μπορούμε όμως να παρακολουθήσουμε για μεγάλο διάστημα και κάτω από διαφορετικές συνθήκες τις σκέψεις του για να προσεγγίσουμε την οπτική του.

Με βάση τη μικρο –ερμηνευτική προσέγγιση θα ασχοληθούμε με τη συμβολική διαντίδραση, τον εαυτό και τους ρόλους σ' αυτήν το πώς βλέπουν οι δάσκαλοι τον εαυτό τους, το ρόλο τους και τους μαθητές τους καθώς και οι μαθητές ανάλογα. Θα εστιάσουμε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση που μας αφορά περισσότερο, θα δώσουμε βαρύτητα στην σχολική πρακτική και την επίδρασή της στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, τη σχέση της με την οικογένεια και την « ομάδα των ομοίων», την διαντίδραση δασκάλων -μαθητών και τις συνέπειές της καταλήγοντας στην κοινωνικοποίηση και επιλογή στο δημοτικό σχολείο.

Ο όρος κοινωνικοποίηση με την ψυχοκοινωνική του σημασία, που υποδηλώνει την ένταξη του ατόμου στην κοινωνία, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από το Γάλλο κοινωνιολόγο και παιδαγωγό E.Durkheim το 1923 με το έργο του «Education et Socialogie».

Η κοινωνικοποίηση, κατά τον Τερλεξή ⁴, ορίζεται σαν η διαδικασία κατά την οποία :

- a. «Το άτομο αναπτύσσει και διαμορφώνει την προσωπικότητά του δια μέσω των γνώσεων, των εμπειριών και γενικά της επαφής του με ένα μέρος του πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο γεννιέται και αναθρέφεται».
- b. «Τα πολιτιστικά στοιχεία, που συνθέτουν έναν πολιτισμό μεταβιβάζονται από τη μια γενιά στην άλλη».

Κοινωνικοποίηση είναι ακόμη : «μια διαδικασία μέσα από την οποία μεταδίδονται στο άτομο ή του επιβάλλονται έμμεσα τα « εγκεκριμένα» πρότυπα συμπεριφοράς και οι κοινωνικοί ρόλοι της ομάδας , μέσα στην οποία καλείται να ζήσει. Είναι «μάθηση» τόσο του περιεχομένου όσο και των τρόπων «του σκέπτεσθαι, αισθάνεσθαι και ενεργείν» που αποδέχεται εγκρίνει και προτείνει η κοινωνική ομάδα ή η κοινωνία στα μέλη της⁵».

«Κοινωνικοποίηση δεν πρέπει ποτέ να νοείται η μετατροπή ενός μη κοινωνικού όντος σε κοινωνικό, αλλά μάλλον η ανάπτυξη και διαμόρφωση ιδιαίτερων τύπων και χαρακτήρων κοινωνικότητας, δια μέσου ανταλλαγών ή επιδράσεων με το περιβάλλον».⁶

⁴ Π. Τερλεξής : Πολιτική κοινωνικοποίηση , η γένεση του πολιτικού ανθρώπου, Αθήνα 1975, σελ.17

⁵ Ν.Τσιμπίδας-Ιουλία Μπάσιου: Η κοινωνικοποίηση μέσα από τα αναγνωστικά βιβλία , Αθήνα 1997, σελ15

⁶ Γ.Βλάχος : Πολιτική ψυχολογία , Αθήνα 1976 , σελ41

Η προσπάθεια αποσαφήνισης του όρου της κοινωνικοποίησης έγινε με σκοπό τη σύνδεσή της με τη σχολική πράξη. Είναι γνωστό πως το σχολείο ,που αποτελεί ένα σπουδαίο φορέα κοινωνικοποίησης, είναι φορέας μιας συγκεκριμένης ιδεολογίας και καλλιεργεί στάσεις, αντιλήψεις, τρόπους σκέψης και μορφές συμπεριφοράς που συμβάλλουν στη διατήρηση της ιδεολογίας αυτής.⁷ Οι σχολικοί μηχανισμοί καθορίζουν τις κοινωνικές δομές και τα στερεότυπα που οι μαθητές θα οικειοποιηθούν.

Το εκπαιδευτικό σύστημα ακόμη συντηρεί κι αναπαράγει τις κοινωνικές ανισότητες, γιατί πέρα από τη μεταβίβαση στοιχείων γνώσης και μηχανισμούς κατάκτησής της σε όλους τους μαθητές και τον έλεγχο που ασκεί στα προγράμματα διδασκίας ύλης, παρέχει δυνατότητες σε ορισμένα μόνο άτομα για έντονη κοινωνική και επαγγελματική δραστηριότητα.

Η σχολική τάξη και οι ιδιαιτερότητές της θα μας απασχολήσουν παρακάτω γιατί αποτελούν μεγάλο μέρος της σχολικής πρακτικής.

Θα μας απασχολήσουν ζητήματα που αφορούν :

- ✓ την λειτουργία της σχολικής τάξης για να κατανοήσουμε τον τρόπο που εσωτερικεύουν οι μαθητές και αποδέχονται τις ικανότητες και τον ρόλο τους ως ενήλικες
- ✓ Την κατανομή των ρόλων και την σύνδεσή τους με την υπόλοιπη ζωή των παιδιών
- ✓ Το συνδυασμό των δυο παραπάνω παραγόντων, τα προβλήματα που προκύπτουν και τον τρόπο αντιμετώπισής τους.

Στη σχολική τάξη οι μαθητές, μέσω του θεσμού της κοινωνικοποίησης, διαμορφώνονται από ατομικές προσωπικότητες, κοινωνικές για να αποκτήσουν, ως προς τα κίνητρα και τις τεχνικές τους δυνατότητες, την επάρκεια που απαιτείται για την άσκηση των ενήλικων ρόλων. Σημαντικός εδώ θεωρείται ο παράγοντας συναίνεση και ικανότητες.

Συναίνεση ως προς την αποδοχή και υλοποίηση των κοινωνικών αξιών καθώς και ως προς την οικειοποίηση και αποδοχή του κοινωνικού ρόλου.

Ικανότητα ορίζεται η δεξιότητα που απαιτείται για την άσκηση του «ατομικού ρόλου» και η «ευθύνη του ρόλου» ή αλλιώς η ικανότητα της ανταπόκρισης στις

⁷ Ι.Πυργιωτάκης : Κοινωνικοποίηση ,σελ.23

προσδοκίες των άλλων ανθρώπων ως προς τη διαπροσωπική συμπεριφορά που ορίζει ο ρόλος.

Ενώ η σχολική τάξη είναι σπουδαίος παράγοντας για την ανάπτυξη της συναίνεσης και της ικανότητας για κοινωνική προσαρμογή, λειτουργεί παράλληλα και ως μεσάζοντας για κοινωνική διαστρωμάτωση.

Η διαδικασία διαφοροποίησης που υπάρχει στο δημοτικό σχολείο βασίζεται κύρια στην **επίδοση**. Αυτό οδηγεί σε μια έμμεση συνθήκη επιλογής, αφού το σχολείο μέσω του αξιολογικού συστήματος και των δομών του εκπαιδευτικού μας συστήματος αποτελεί, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το μοναδικό φορέα που πιστοποιεί τις γνώσεις.

Το παιδί κατά την είσοδό του στην σχολική κοινότητα κάνει το πρώτο του μεγάλο βήμα έξω από την οικογένεια, που αποτελεί επίσης τον πρώτο παράγοντα κοινωνικοποίησής του.

Υπάρχουν αναπόφευκτες διαφορές στη συμπεριφορά που καθορίζονται από τους παράγοντες αυτούς, αμοιβές και ποινές που συμβάλλουν στη διαμόρφωση διαφορετικών χαρακτήρων.

Οι διαφορές όμως αυτές δεν έχουν ποτέ την εγκυρότητα της θεσμοθετημένης κοινωνικής ιεραρχίας. Το σχολείο είναι η πρώτη ομάδα κοινωνικοποίησης στην εμπειρία του παιδιού, που θεσμοθετεί την ιεραρχική διάκριση πάνω σε μη βιολογικές βάσεις. Επιπλέον κατατάσσει σε ιεραρχικές θέσεις που δεν είναι εκ των προτέρων δεδομένες, αλλά κατακτώνται.

Και αυτές οι θέσεις « κερδίζονται» με διαφορετική ανταπόκριση στα καθήκοντα που ορίζει ο δάσκαλος, ο οποίος δρα ως όργανο του σχολικού συστήματος της κοινωνίας.⁸

Επομένως, το ουσιώδες χαρακτηριστικό του δημοτικού σχολείου ως προς τη λειτουργία της κοινωνικοποίησης φαίνεται πως είναι τούτο:

Το εκπαιδευτικό σύστημα διαφοροποιεί τη σχολική τάξη με βάση μια μοναδική κλίμακα επιτυχίας, που περιεχόμενό της έχει το βαθμό στον οποίο ο μαθητής κατορθώνει να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες που έχει γι αυτόν η δασκάλα ως εκπρόσωπος των ενηλίκων.

Τα κριτήρια της επιτυχίας αυτής δεν κάνουν γενικά διάκριση ανάμεσα στις γνωστικές ή τεχνικές ικανότητες και στην ηθική ή «κοινωνική» πλευρά της επίδοσης. Αλλά, ως προς τη σχέση της με τις κοινωνικές αξίες, η επιτυχία

⁸ Τάλακος Πάρος: Η σχολική τάξη ως κοινωνικό σύστημα ..., από το βιβλίο της Άννας Φραγκουδάκη: Κοινωνιολογία της Εκ/σης, εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 255

κρίνεται με βάση τη γενική διάκριση της ικανότητας του καθενός να ενεργεί σε αρμονία με αυτές τις αξίες. Η σχέση δεν είναι καθόλου ενιαία, ωστόσο η διάκριση αυτή καθορίζει τις διαδικασίες επιλογής της θέσης και του ρόλου στην κοινωνία των ενηλίκων.⁹

Η διαδικασία όμως αυτή επηρεάζεται και από εξωσχολικούς παράγοντες, πρωτογενείς κοινωνικές δομές στις οποίες το παιδί συμμετέχει, την οικογένεια και την άτυπη «ομάδα των ομοίων».

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει το παιδί έρχεται στο σχολείο από ένα κοινωνικό πλαίσιο, της οικογένειας, από το οποίο συνεχίζει να εξαρτάται ισχυρά τόσο συναισθηματικά όσο και υλικά. Καθώς όμως ζει πολλές ώρες της ημέρας σε ένα περιβάλλον, το σχολικό, διαφορετικό από της οικογένειας επιχειρεί να δοκιμάσει πράξεις ανεξαρτησίας, η εμβέλεια των οποίων συνεχώς αυξάνει. Στην προσπάθεια αυτή σημαντικός είναι ο ρόλος της «**ομάδας των ομοίων**», στην επίδραση των οποίων θα αναφερθούμε στη συνέχεια.

Η κοινωνικοποίηση λοιπόν σε αυτές τις συνθήκες μέσα από την οικογένεια έρχεται σε αυτή τη περίοδο σε δεύτερη μοίρα, αν και δεν πρέπει να υποτιμάται η σημασία της.

Το σχολείο παραμένει ελεγχόμενο από ενήλικες και υποβάλλει τελικά το ίδιο είδος ταύτισης όπως η οικογένεια κατά το προοιδικό στάδιο του παιδιού. Πράγμα που σημαίνει ότι η εκμάθηση των κινήτρων προς επιτυχία είναι από ψυχολογική άποψη διαδικασία ταύτισης με τη δασκάλα-δάσκαλο, απόκτησης από το άτομο κινήτρων για καλή επίδοση ώστε να ικανοποιεί τη δασκάλα ή το δάσκαλο (που συχνά έχει την υποστήριξη των γονέων) με τον ίδιο τρόπο που το προοιδικό παιδί αποκτά δεξιότητες για να ικανοποιήσει τη μητέρα του. Είναι λοιπόν φυσικό το πρότυπο του δασκάλου ή συχνότερα της δασκάλας να χαρακτηρίζεται από το συνδυασμό ομοιοτήτων και διαφορών με τα γονικά πρότυπα.

Ο εκπαιδευτικός, ως ενήλικο άτομο, χαρακτηρίζεται από τη γενικευμένη ανωτερότητα, που έχει ο γονιός, από την ιεραρχική θέση του ενήλικα σε σχέση με το παιδί. Περισσότερο από τη σχέση γονέα παιδιού, στο σχολείο το παιδί πρέπει να εσωτερικεύσει τη σχέση του με το **ρόλο** του εκπαιδευτικού κυρίως και όχι με το συγκεκριμένο πρόσωπο. Πρόκειται για πολύ μεγάλο βήμα προς την εσωτερίκευση γενικών κοινωνικών προτύπων.

⁹ Άννα Φραγγουδάκη :Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης ,εκδόσεις Παπαζήση , σελ 259

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε το βάρος του ιδεολογικού υπόβαθρου του εκπαιδευτικού, την αντίληψη που έχει για τη δουλειά του και τη σχέση με τους μαθητές .

Έχουμε ήδη αναφερθεί στο σημαντικό ρόλο της «ομάδας των ομοίων» των οποίων δύο κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά είναι έντονα σ' αυτή την ηλικία :

Το ένα είναι η ρευστότητα των ομάδων των οποίων η συμμετοχή και αποχώρηση των παιδιών είναι συνεχής. Αυτή η εθελοντική συμμετοχή στις ομάδες, αποτελεί χαρακτηριστικό που έρχεται σε αντίθεση με τη δεδομένη συμμετοχή των παιδιών στην οικογένεια και στο σχολείο.

Το άλλο χαρακτηριστικό είναι η έντονη διάκριση των φύλων.

Η «ομάδα των ομοίων» μπορεί να θεωρηθεί ως χώρος που ασκείται η ανεξαρτησία απέναντι στον έλεγχο των ενηλίκων. Πολλές μάλιστα φορές χαρακτηρίζεται από συμπεριφορές κατακριτέες από τους ενήλικες.

Η σημαντική λειτουργία της ομάδας των ομοίων είναι ότι χορηγεί στους μαθητές πηγή αποδοχής και αναγνώρισης διαφορετική από αυτή των ενηλίκων. Τα κριτήρια της αποδοχής ή όχι είναι πρακτικά και ηθικά τόσο συγκεχυμένα όσο τα κριτήρια της σχολικής ζωής.

Η ομάδα των ομοίων δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να αποκτήσουν «επιδεξιότητες» που είναι διαφορετικές ανά φύλο.

Έτσι εκτός από τους γονείς τα παιδιά αντλούν και από την «ομάδα των ομοίων» ανταμοιβές για τις πράξεις τους και ασφάλεια από την αποδοχή των άλλων.

Η σημασία της ομάδας των ομοίων για την κοινωνικοποίηση του παιδιού είναι φανερή. Οι ταύτιση με τους όμοιους είναι πολύ μεγάλη ώστε να ισχυροποιηθούν οι παράγοντες ισότητας. Ακόμη η διαδικασία της ισχυροποίησης της ταύτισης με το φύλο και της διαφοροποίησης των ρόλων οδηγεί στην αναδιοργάνωση των κινήτρων που αρχικά υπήρχαν.

Ακόμη η αποδοχή από μέρους του παιδιού της ταυτότητάς του έχει να κάνει με την αποδοχή ή όχι από την ομάδα των ομοίων της ικανότητας του να κινείται ανάμεσα σε επιδόσεις αποδεκτές από το δάσκαλο και ιδιαίτερες δεξιότητες και κανόνες συμπεριφοράς που έχει θεσπίσει η ομάδα. Η χρυσή τομή αυτών των ενεργειών είναι περισσότερο σημαντική από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας.

Στα πλαίσια της μικροερμηνευτικής προσέγγισης έχει ακόμη πολύ ενδιαφέρον η άποψη του David Hargreaves που αναφέρεται στο βιβλίο του

«Interpersonal Relations and Education» σχετικά με τη συμβολική διαντίδραση τον Εαυτό και τους Ρόλους .

Αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η γλώσσα είναι πολύ σπουδαίος παράγοντας επικοινωνίας.

Η αντίληψη του παιδιού για την πραγματικότητα – για το τι είναι η κοινωνία, οι κοινωνικοί θεσμοί, οι συνάνθρωποί του, για το τι είναι «**σημαντικό**» ή «**πρέπον**» ή «**καλό**» ή «**σωστό**» - όλα αυτά μεταδίδονται κοινωνικά στο παιδί, και το πρώτο βήμα είναι η οικειοποίηση του τρόπου σκέψης των γονέων.¹⁰

Καθώς το παιδί μεγαλώνει και γνωρίζει και άλλους ανθρώπους καταλαβαίνει ότι υπάρχουν αξίες και νοοτροπίες κοινές για όλους και συνειδητοποιεί την έννοια του «**γενικευμένου άλλου**» όπου υπάρχουν κάποιες αξίες που είναι αποδεκτές από όλους. Τότε ο « **εαυτός**» γίνεται μια σταθερή οντότητα που μεταφέρεται από τη μια συνάντηση στην άλλη.

Όπως αναφέρει ο Hargreaves «η συμπεριφορά του ατόμου δεν επηρεάζεται από αυτές καθαυτές τις πράξεις του άλλου αλλά από τη σημασία (προθέσεις ,κίνητρα κτλ) που το άτομο αποδίδει στις πράξεις του άλλου».

Πολύ σημαντικοί ακόμη στη κοινωνία είναι και οι ρόλοι .

Κατά τον Hargreaves ρόλος είναι οι προσδοκίες συμπεριφοράς που συνδέονται με μια θέση.

Προσδοκίες ανάλογα με το ρόλο έχουν οι άλλοι από εμάς και εμείς από τους άλλους. Το γεγονός αυτό το ότι βρισκόμαστε σε ένα χαλαρό πλαίσιο προσδοκιών δίνει κάποιο χαλαρό πλαίσιο στις πράξεις μας.

Ο καθένας τότε επεξεργαζόμενος τις λεπτομέρειες του ρόλου του διαμορφώνει ,ανάλογα με τον εαυτό του, τη συμπεριφορά του.

Διαντίδραση λοιπόν είναι η δυναμική διαδικασία κατά την οποία οι εμπλεκόμενες πλευρές συνεχώς ερμηνεύουν και αποφασίζουν σε ένα κοινό ορισμό της κατάστασης ανάλογα με τον ρόλο τους. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν συγκρούσεις αλλά δημιουργείται μια «συναίνεση εργασίας» ένας συμβιβασμός που μπορεί να ικανοποιήσει προσωρινά. Στη συνέχεια η διαρκής διαδικασία της διαντίδρασης προκαλεί συνεχώς καινούριες κρίσεις και ισορροπίες.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν πόσο χρήσιμη είναι η θεωρία αυτή στην καθημερινή σχολική πρακτική.

¹⁰ David Blackledge-Barry Hunt : Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης , εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ317

Η ανάλυση της σχολικής τάξης ξεκινά από την εξέταση του ρόλου του δασκάλου ή η αντίληψη του ρόλου του και του εαυτού του γιατί αυτό είναι πολύ σπουδαίο στον τομέα της διαντίδρασής του με τους μαθητές του.

Ο δάσκαλος ορίζει την κατάσταση της τάξης βάσει των δικών του ρόλων και στόχων, όπως αυτοί σχετίζονται με τους εκπαιδευτικούς και πειθαρχικούς του σκοπούς και αποδίδει στους μαθητές ρόλους και στόχους που συμφωνούν με τους δικούς του. Καταλαβαίνει τη συμπεριφορά των μαθητών του ανάλογα με το πώς έχει ορίσει ο ίδιος την κατάσταση. Η διαντίδραση μαζί τους του δίνει ερεθίσματα για να διαμορφώσει μια αντίληψη για τον καθένα να τον αξιολογήσει, και να τον κατηγοριοποιήσει.

Στο σημείο αυτό έχει ενδιαφέρον η έρευνα που πραγματοποίησε ο Παναγιώτης Ξωχέλλης το 1990 σε 856 (από τους 1732) Έλληνες εκπαιδευτικούς οι οποίοι απάντησαν σε ερωτηματολόγια και παρουσιάζει στο βιβλίο του «Το εκπαιδευτικό έργο ως κοινωνικός ρόλος». Αναφέρεται στη έρευνα αυτή ότι οι εκπαιδευτικοί και ειδικότερα οι δάσκαλοι υπερτονίζουν τη σημασία του σχολείου για τη σταδιοδρομία των μαθητών στο κοινωνικό σύνολο και ερμηνεύουν το ρόλο τους ως παιδαγωγική αποστολή θεωρώντας την ηθική αγωγή βασικό τους παιδαγωγικό στόχο, με πρώτο την υπερτροφική ανάπτυξη της γνωστικής σφαίρας. Δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από το επάγγελμα και τις σπουδές τους και νομίζουν ότι έχουν χαμηλό κύρος στο κοινωνικό σύνολο.

Στην ίδια κατεύθυνση και η μελέτη των Sharp και Green σ' ένα προοδευτικό δημοτικό σχολείο του Λονδίνου όπου διαπίστωσαν ότι δεν μπόρεσαν να εφαρμόσουν προοδευτικές μεθόδους διδασκαλίας, γιατί δεν είναι οι εκπαιδευτικοί όπως φαίνονται οργανωτές της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά δέχονται πιέσεις και καταναγκασμούς.

Κάποιες άλλες μελέτες όπως μας αναφέρει ο Nash, δείχνουν ότι η κοινωνική θέση των μαθητών επηρεάζει τους δασκάλους στο πώς βλέπουν την ικανότητα των μαθητών τους. Η εμπειρική γνώση αναφέρεται στα όσα μαθαίνουν η δάσκαλοι από την διαντίδραση με τους μαθητές τους. Η διαδικασία της γνωριμίας με τους μαθητές είναι πολύπλοκη και επηρεάζεται ως ένα βαθμό από τα στερεότυπα.

Χαρακτηριστική είναι εδώ η θεωρία της «προφητείας που επιβεβαιώνεται». Σύμφωνα με αυτήν οι δάσκαλοι έχουν κάποιες προσδοκίες από τους μαθητές τους. Οι προσδοκίες αυτές μεταδίδονται στους μαθητές κατά τη διαντίδραση μαζί

τους και εκείνοι ανταποκρίνονται ή όχι στις προσδοκίες αυτές. Έτσι η προφητεία επιβεβαιώνεται.

Οι μαθητές από την άλλη πλευρά έχουν μια σύνθετη στάση απέναντι στο σχολείο, που λίγοι την κατανοούν και που είναι δύσκολο να την αναγνωρίσουν οι δάσκαλοι. Οι περισσότεροι μαθητές θέλουν τον δάσκαλο αυστηρό και δίκαιο, σαφή και ενδιαφέρον, ευχάριστο και με κατανόηση.

Βασική τους επιθυμία, κατά τον Hargreaves είναι «να ευχαριστήσουν το δάσκαλο», χωρίς όμως να χάσουν την αποδοχή των συμμαθητών τους.

Σε κάθε περίπτωση όμως υπάρχει μια αλληλεπίδραση δασκάλων – μαθητών που συνήθως καταλήγει σε μια διαπραγμάτευση.

Έχουν γίνει πολλές μελέτες με θέμα τις αντιλήψεις των μαθητών για τον εαυτό τους. Θα αναφέρουμε του Pollard που τονίζει ότι οι μαθητές προσπαθούν να διασφαλίσουν, με κάθε τρόπο, την ταυτότητά τους στο σχολείο χρησιμοποιώντας την έννοια των «άμεσων ενδιαφερόντων» και «βοηθητικών ενδιαφερόντων».

Ο Woods λαμβάνει υπόψη του και την επίδραση της κοινωνικής τάξης και του φύλου. Προσπαθεί να ερμηνεύσει τις αντιλήψεις που έχουν ή διαμορφώνουν οι μαθητές για τον εαυτό τους, εξετάζοντας τις αντιδράσεις τους απέναντι στους επίσημους στόχους και τα μέσα που προσφέρει το σχολείο.

Με την ίδια λογική, υπάρχει και μια σημαντική αλληλεπίδραση δασκάλων και γονιών ή σχολείου και οικογένειας. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε το πλαίσιο και το είδος των σχέσεων αυτών.

1.3. Σχέσεις σχολείου- οικογένειας.

Με την είσοδο του παιδιού στο σχολείο, το παιδί εισέρχεται σε μια άλλης μορφής μικρή κοινωνία μέσα στην οποία καλείται να ενταχθεί, να μάθει κάποιους ρόλους και να αναλάβει κάποιες υποχρεώσεις. Επειδή η ανατροφή και η εκπαίδευση του παιδιού είναι η ουσιαστική λειτουργία και της οικογένειας και του σχολείου, αυτοί οι δυο θεσμοί πρέπει να βρίσκονται συνεχώς σε μια διαδικασία ουσιαστικής και γόνιμης συνεργασίας. Η σωστή διαπαιδαγώγηση η ανατροφή και η σχολική επιτυχία, εξαρτάται από την γνήσια και σωστή σχέση των δυο συστημάτων μέσα στα οποία κινείται το παιδί κατά την διάρκεια της σχολικής του ζωής.

Τα τελευταία χρόνια, η σχέση σχολείου και οικογένειας έγινε το επίκεντρο προβληματισμού, συζήτησης και διερεύνησης παιδαγωγών, ψυχολόγων, κοινωνιολόγων και άλλων επιστημόνων. Μεγάλης έκτασης εθνικές έρευνες, Η.Π.Α.

(Coleman et al., 1966), Μεγάλη Βρετανία (Plowden, 1967) και διεθνείς (Bloom, 1982), έδειξαν ότι η σχολική επιτυχία εξαρτάται από την κοινωνική προέλευση της οικογένειας. Έτσι θα πρέπει το σχολείο όχι να αντιπαρέρχεται την οικογένεια αλλά να υιοθετεί πρακτικές που θα κάνουν τους γονείς συνεταίρους, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο θετικής συνεργασίας. Ακόμα, πλήθος ερευνών όπως των (Bernstein, 1975. Bourdieu & Passeron, 1990. Coleman, 1991. Coleman, 1998) αποδεικνύουν ότι οι ενδοοικογενειακές σχέσεις, οι αντιλήψεις και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας, δημιουργούν ένα κοινωνικο-πολιτισμικό κεφάλαιο, το οποίο παίζει μεγαλύτερο ρόλο για την πορεία μάθησης και ανάπτυξης των παιδιών από το οικονομικό κεφάλαιο.

Οι (Greenwood & Hickman, 1991) με έρευνά τους οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι αναφορικά με τις σχέσεις σχολείου- οικογένειας, η αξιοποίηση της δυναμικής των γονιών μέσω της συνεργασίας τους με το σχολείο, επιδρά θετικά σε όλους τους παράγοντες που εμπλέκονται στη σχολική διαδικασία, μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς. Αυτό γιατί αμβλύνονται οι αμοιβαίες προκαταλήψεις και τυχόν παρανοήσεις (Γεωργίου, 2000. Μπρούζος, 1998. Ράπτης, 2004), διασφαλίζοντας την αμοιβαία κατανόηση των συνεργαζομένων πλευρών. Τα οφέλη για το ίδιο το παιδί είναι σημαντικά μιας και η συνεργασία και η ύπαρξη καλών σχέσεων ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικών το βοηθούν να δει θετικά το σχολείο, τους δασκάλους και τη μάθηση και να βελτιώσει την αυτό-εικόνα του, τη συμπεριφορά του και τις επιδόσεις του, (Coleman, 1998. Epstein, 1995. Greenwood & Hickman, 1991.) Σημαντικά Οφέλη από αυτή τη συνεργασία αποκομίζουν και οι εκπαιδευτικοί, βελτιώνοντας την επαγγελματική τους αυτοπεποίθηση (Epstein & Dauber, 1991), καθώς και οι γονείς, οι οποίοι αποκτούν θετική στάση προς το σχολείο και εκτιμούν το έργο των εκπαιδευτικών (Rich, 1988. Symeou, 2002.).

Όλα τα παραπάνω ευρήματα των ερευνών αποτελούν στοιχεία ενός ποιοτικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η ενεργοποίηση των γονιών αποτελεί στόχο πολλών εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων και η εμπλοκή τους στο σχολικά δρώμενα θεωρείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ένα από τα 16 κριτήρια ποιότητας στην εκπαίδευση (Χαραλάμπους, 2005).

Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι και στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια γίνεται συχνά λόγος για το συγκεκριμένο θέμα. Αρκετές έρευνες βλέπουν το φως της δημοσιότητας και δείχνουν το αυξημένο ενδιαφέρον.

Στη συνέχεια της μελέτης θα παρουσιάσουμε στοιχεία από την διεθνή αλλά και την Ελληνική βιβλιογραφία, που αφορούν μελέτες για την συνεργασία σχολείου και οικογένειας. Μετά την αναδίφηση στην ερευνητική βιβλιογραφία, θα οριοθετηθεί το πρόβλημα με βάση τα τελευταία ερευνητικά δεδομένα για την εκπαίδευση και την εκπαιδευτική διαδικασία ειδικότερα και ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνεται το πλαίσιο των σχέσεων με εξωγενείς παράγοντες όπως οι γονείς. Κατόπιν τούτου θα αναφερθούν οι στόχοι της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία η παρούσα μελέτη θα επιχειρήσει να δώσει απαντήσεις.

Με βάση την μέθοδο της ποιοτικής έρευνας και εργαλείο την ημι-δομημένη συνέντευξη συλλέχθηκαν τα δεδομένα της έρευνας και επεξεργάστηκαν. Το δείγμα στο οποίο απευθυνθήκαμε αποτελούταν από γονείς παιδιών που φοιτούσαν στο σχολείο και εκπαιδευτικούς που εργάζονταν στην εκπαιδευτική μονάδα του χωριού.

Μετά την παράθεση των αποτελεσμάτων θα επιχειρηθεί η ερμηνεία και η αξιολόγησή τους, με απώτερο στόχο να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα που ευελπιστούμε να βοηθήσουν όχι μόνο στην ανάδειξη του θέματος αλλά και στην προσπάθεια για βαθύτερη και ουσιαστικότερη διερεύνησή του.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Διεθνή βιβλιογραφία.

Κάνοντας μια έρευνα στην βιβλιογραφία για το θέμα της σχέσης σχολείου και οικογένειας, βρέθηκε ότι το συγκεκριμένο θέμα έχει αρχίσει να αποτελεί αντικείμενο έρευνας από το 1964 στην Αμερική και στο χώρο της Ευρώπης, ενώ για τα ελληνικά δεδομένα υπάρχουν λίγες έρευνες σχετικά πρόσφατες και οι πιο πολλές ερευνούν τις σχέσεις από την πλευρά των εκπαιδευτικών.

H R. Morton- Williams¹¹, προχώρησε σε μια έρευνα το 1964 στην Αγγλία, στην οποία συμμετείχαν 3000 γονείς. Η έρευνα αυτή ήταν ποιοτική και μελέτησε την εμπλοκή των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μερικά από τα ευρήματα της έρευνας ήταν τα παρακάτω: 1) Οι λιγότερες από τις μισές μητέρες είχαν την χρονική ευχέρεια να βοηθούν το παιδί στο σπίτι με τις κατ'οίκον εργασίες, ενώ οι μητέρες από χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα μπορούσαν να βοηθήσουν τα παιδιά τους μόνο στις μικρές τάξεις, ενώ αυτό ήταν δύσκολο όσο η τάξη γινόταν μεγαλύτερη. 2) Η κοινωνική καταγωγή της οικογένειας έπαιζε, επίσης, και πάλι ρόλο σχετικά με την επιθυμία των γονιών να αναθέτονται στα παιδιά τους εργασίες για το σπίτι ή να ενημερώνονται για το πώς θα βοηθήσουν τα παιδιά τους με τις συγκεκριμένες εργασίες. 3) Επίσης, το κοινωνικό status, των γονιών επηρέαζε και την συχνότητα της επικοινωνίας με τους γονείς, πολύ περισσότερο από το αν η μητέρα εργαζόταν ή όχι. Δηλαδή όσο πιο ψηλά βρισκόταν η οικογένεια στην κοινωνική πυραμίδα τόσο πιο συχνή ήταν η επαφή με τους εκπαιδευτικούς. 4) Στα ίδια πλαίσια περίπου κυμάνθηκε και το θέμα των συζητήσεων για τις μεθόδους διδασκαλίας, των οποίων την ενημέρωση φάνηκε να επιζητούν οι γονείς με ανώτερο μορφωτικό επίπεδο και που ανήκαν στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις. 5) Στο ζήτημα της ανάληψης πρωτοβουλίας για συνάντηση με τους εκπαιδευτικούς και πάλι οι γονείς από υψηλότερα κοινωνικά στρώματα ήταν σχετικά ικανοποιημένοι από τον τρόπο των συναντήσεων ενώ γονείς από χαμηλότερες κοινωνικές ομάδες, άφηναν την πρωτοβουλία στους εκπαιδευτικούς. Εδώ αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το ένα τέταρτο των γονιών ανεξαρτήτως κοινωνικής προέλευσης θεωρούσε ότι αν επισκεπτόταν το σχολείο χωρίς την πρόσκληση των εκπαιδευτικών θα παρενέβαιναν στο εκπαιδευτικό έργο. Γενικά

¹¹ Βλ. Morton- Williams, The survey of parental attitudes and circumstances στο: M. Craft, Family, class and education, Longman, England, 1970, pp. 158-183.

φάνηκε ότι για να υπάρχει επικοινωνία γονιών και εκπαιδευτικών , οι δεύτεροι θα έπρεπε να πάρουν την πρωτοβουλία.

—> Στις ΗΠΑ, το 1975 ο D.Lortie¹², πραγματοποίησε μια κοινωνιολογική έρευνα η οποία περιελάμβανε 94 συνεντεύξεις σε εκπαιδευτικούς και σκοπός της έρευνας ήταν να σκιαγραφηθεί το προφίλ του εκπαιδευτικού της Αμερικής για εκείνη την εποχή. Ένας από τους παράγοντες που διερευνήθηκαν ήταν οι σχέσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών τους. Ένα σημαντικό εύρημα της έρευνας ήταν ότι οι σχέσεις ήταν διαταραγμένες. Αυτό σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οφειλόταν στο γεγονός ότι δεν υπήρχαν σαφή όρια στη σχέση αυτή και πολύ συχνά οι γονείς πραγματοποιούσαν απρόσκλητοι, επισκέψεις στο σχολείο με αποτέλεσμα να διακόπτουν τους εκπαιδευτικούς στην άσκηση των καθηκόντων τους. Επίσης, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί ένιωθαν να επεμβαίνουν οι γονείς στο έργο τους είτε μέσα στην τάξη είτε ακυρώνοντας το έργο τους με τις προσπάθειές τους να βοηθήσουν το παιδί στο σπίτι.

Στο θέμα των επαφών οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι οι πολύ συχνές συναντήσεις ήταν χάσιμο χρόνου μιας και οι γονείς αναφέρονταν περισσότερο στις επιδόσεις των παιδιών τους και οι εκπαιδευτικοί από την άλλη αδυνατούσαν να απαντήσουν παρουσία και των άλλων γονέων. Συνήθως οι εκπαιδευτικοί καλούσαν τους γονείς σε ατομικές συναντήσεις όταν υπήρχε κάποιο πρόβλημα με το παιδί. Σχετικά με το θέμα αυτό το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών επιζητούσε να συναντά περισσότερο τους γονιούς των «αδυνάτων» μαθητών και αυτό γιατί οι γονείς αυτοί ανταποκρινόταν στις προσκλήσεις που ο ίδιος ο εκπαιδευτικός έπαιρνε την πρωτοβουλία να κάνει, ενώ οι γονείς των « καλών» μαθητών επισκέπτονταν το σχολείο αυθόρμητα και πραγματοποιούσαν αιφνιδιασμούς, τους οποίους οι εκπαιδευτικοί δεν επιθυμούσαν.

Στην ίδια έρευνα ο D.Lortie, έδωσε το προφίλ του καλού γονέα, σύμφωνα με το οποίο ο γονιός δεν παρεμβαίνει στο εκπαιδευτικό έργο, υποστηρίζει όμως τον εκπαιδευτικό, ενδιαφέρεται για τις κατ' οίκον εργασίες, έχει μια ρεαλιστική εικόνα για τις δυνατότητες του παιδιού και δεν υπερβάλει, ανταποκρίνεται στις προσκλήσεις του, ακολουθεί τις υποδείξεις του και γενικά ελαχιστοποιεί την εξουσία του στο σπίτι.

Ως γενικό συμπέρασμα θα μπορούσε να θεωρηθεί το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί θέλουν οι ίδιοι να έχουν τον έλεγχο σε οποιοδήποτε επίπεδο

¹² D.Lortie 1975, ibid.

συνεργασίας με τους γονείς και να διατηρούν την αυτονομία που τους δίνει ο ρόλος τους.

Πιο συγκεκριμένες και πρόσφατες έρευνες στο θέμα έχει πραγματοποιήσει η J. Epstein¹³ και οι συνεργάτες της. Στη συνέχεια θα γίνει μια αναφορά σε τρεις σημαντικές έρευνες.

A) Στην πρώτη ερευνούνται οι πρακτικές που χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να εξασφαλιστεί η εμπλοκή των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δυο βασικούς στόχους είχε η έρευνα:

- α) να διερευνηθεί το πώς οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται την συμμετοχή των γονιών στην βοήθεια στο σπίτι και
- β) πόσο διαδομένη είναι αυτή η αντίληψη.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 1980 σε δημόσια σχολεία της πολιτείας του Maryland και απευθυνόταν σε εκπαιδευτικούς της Α', Γ' και Ε' τάξης. Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο αναφερόταν σε 14 τεχνικές που χρησιμοποιούσαν οι εκπαιδευτικοί για την εξασφάλιση της γονεϊκής εμπλοκής.

Υπάρχει κατ' αρχήν μια πολύ θετική στάση των εκπαιδευτικών πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και ορισμένες μορφές επικοινωνίας θεωρούνται καθολικές.

Η ανταλλαγή σημειωμάτων, οι συζητήσεις με τους γονιούς και οι βραδινές σχολικές συγκεντρώσεις είναι συνήθεις τακτικές και βοηθούν στην αλληλεπίδραση γονιών και εκπαιδευτικών.

Σχετικά με το περιεχόμενο των συναντήσεων κύριο ρόλο έχουν οι συμβουλές πώς να βοηθήσουν το παιδί στο σπίτι και αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών μιλούν και για τις μεθόδους που χρησιμοποιούν ένα μικρό ποσοστό του δείγματος, αναφέρει ότι επικοινωνεί με τους γονείς μόνο όταν εμφανιστεί κάποιο πρόβλημα και συζητούν για τις μεθόδους μόνο με ορισμένους γονείς.

Βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες είναι η μη γνώση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών πάνω στο ζήτημα της διαχείρισης των σχέσεων τους με τους γονείς, η μη κατάρτιση των γονιών οι οποίοι δε διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις για να βοηθήσουν τα παιδιά τους και η έλλειψη χρόνου.

B) Η δεύτερη έρευνα της J. Epstein¹⁴ και των συνεργατών της πραγματοποιήθηκε πάλι στην πολιτεία του Maryland, σε δείγμα 3.700

¹³ H. Becker, J. Epstein 1982, *ibid*, pp.85-102.

¹⁴ J. Epstein, H. Becker, Teachers Reported Practices of Parent Involvement : Problems and possibilities, "The Elementary School Journal", v.83, n.2., 1982,pp.103-113.

↓ Βιβλιογραφία (2)

εκπαιδευτικών σε 600 σχολεία, με ερωτηματολόγια τα οποία διερεύνησαν τις απόψεις που αφορούσαν τα πλεονεκτήματα από την γονεϊκή συμμετοχή που αφορούσε την παροχή βοήθειας στις κατ' οίκον εργασίες καθώς και τις χρησιμοποιούμενες δομές για την γονεϊκή εμπλοκή.

Βασικό αποτέλεσμα της έρευνας ήταν η θετική στάση των εκπαιδευτικών κατά ένα μεγάλο ποσοστό σχετικά με την γονεϊκή εμπλοκή, ενώ οι υπόλοιποι έχουν αποθαρρυνθεί από την προσπάθειά τους να συνεργαστούν και γενικότερα να επικοινωνήσουν με τους γονείς. Αρκετοί από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος είχαν την εμπειρία προγραμμάτων που περιελάμβαναν επαγγελματίες συντονιστές γονιών (parents coordinators). Αν και είναι ευρύτερα αποδεκτό ότι η υποστήριξη των γονιών από επαγγελματίες ειδικούς είναι ωφέλιμη, εν τούτοις οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι αν αυτό δεν γίνει σωστά, πολύ πιθανόν οι γονείς να αντικατασταθούν από τους ειδικούς και να μην συμμετέχουν ενεργά και ωφέλιμα στην διαδικασία.

Γ) Η τρίτη έρευνα της J. Epstein¹⁵ αφορά την άλλη πλευρά του ζητήματος, αυτή των γονέων. Σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να εξεταστεί ο τρόπος που οι γονείς αντιλαμβάνονται τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών να τους εμπλέξουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Εργαλείο της έρευνας ήταν ένα ερωτηματολόγιο το οποίο συμπληρώθηκε από 1.269 γονείς από 82 τάξεις (Α' - Ε') στο Maryland. Η θεματολογία του ερωτηματολογίου αφορούσε την αξιολόγηση στάσεων απέναντι στο σχολείο και στους εκπαιδευτικούς, την κατάθεση εμπειριών τους από διαφορετικές προσεγγίσεις του ζητήματος της εμπλοκής και επικοινωνίας με το σχολείο και τις ευρύτερες αντιδράσεις τους στα προγράμματα και στις τεχνικές των εκπαιδευτικών.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας θα εστιάσουμε στο γεγονός ότι οι γονείς που τα παιδιά τους βρίσκονταν σε τάξεις των οποίων οι εκπαιδευτικοί επεδίωκαν την συνεργασία μαζί τους είχαν θετική στάση απέναντι στο σχολείο και στους εκπαιδευτικούς και θεωρούν ότι υπάρχουν κοινοί στόχοι μεταξύ τους που αποβλέπουν όλοι στο καλό των παιδιών. Παρόλα αυτά αρκετά υψηλό ποσοστό του δείγματος πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να κάνουν περισσότερα προκειμένου να εξασφαλίσουν πιο ενεργή και ουσιαστική εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία ιδιαίτερα σε ότι αφορά την βοήθεια και μελέτη στο σπίτι. Το

¹⁵ J. Epstein 1986, *ibid.*, pp.277-294.

58% υποστηρίζει ότι σπάνια δέχεται υποδείξεις ή κατευθύνσεις για εργασίες και μελέτη στο σπίτι ενώ ο πιο συνηθισμένος τρόπος εμπλοκής τους ήταν η παροχή κάποιων υλικών που αφορούσαν τις εργασίες, και η γενικότερη επίβλεψη των παιδιών.

Οι απόψεις των γονιών για τους εκπαιδευτικούς επηρεάζονταν θετικά όταν οι εκπαιδευτικοί ανήκαν στην κατηγορία των εκπαιδευτικών που προσπαθούσαν όχι μόνο να ενεργοποιήσουν το ενδιαφέρον των γονιών για τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και να τους αξιοποιήσουν θετικά προς αυτή την κατεύθυνση.

Ένας από τους παράγοντες που επηρέαζε το βαθμό συμμετοχής των γονιών ήταν η σχολική τάξη στην οποία φοιτούσε το παιδί. Στις μικρότερες τάξεις υπήρχε πιο συστηματική και συνεχής επικοινωνία και συνεργασία και στο επίπεδο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ όταν το επίπεδο της τάξης μεγάλωνε η συνεργασία αυτή σταματούσε μόνο στο σημείο της επικοινωνίας, χωρίς οι γονείς να εισπράττουν ότι υπάρχει από την πλευρά των εκπαιδευτικών η θέληση για πιο ουσιαστική συνεργασία. Αυτό οφειλόταν όπως οι ίδιοι υποστήριξαν στο γεγονός ότι το ακαδημαϊκό επίπεδο των μεγαλύτερων τάξεων ήταν πιο δύσκολο και οι απαιτήσεις διαφορετικές.

Μια άλλη έρευνα που διεξήχθη στις Η.Π.Α. από τους Ann. Lareau & Wesl. Shumar έχει ως αντικείμενό της την διερεύνηση του βαθμού στον οποίο μπορεί να εφαρμοστεί ένας από τους βασικούς νόμους της εκπαίδευσης που ψηφίστηκε στην Αμερική και είχε ως σκοπό την προώθηση συνεργασίας μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών προκειμένου να ενισχυθεί η κοινωνική, ακαδημαϊκή και η συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών.¹⁶

Βασική ερευνητική υπόθεση ήταν ότι η κοινωνική θέση της οικογένειας και ότι σχετίζεται με αυτήν δηλαδή κουλτούρα, φιλοδοξίες, αντιλήψεις, συνδέονται άμεσα με την επικοινωνία σχολείου - οικογένειας και όσο ψηλότερη είναι η κοινωνική θέση της οικογένειας, τόσο πιο στενές και πιο αποτελεσματικές είναι οι επαφές με το σχολείο.

Πράγματι από τα δεδομένα της έρευνας η ερευνητική υπόθεση επαληθεύτηκε και η κοινωνική καταγωγή και θέση της οικογένειας είναι βασικός παράγοντας που επηρεάζει την σχέση σχολείου - οικογένειας. Μάλιστα γονείς από χαμηλά κοινωνικά στρώματα, οι οποίοι αντιμετωπίζουν το σχολείο ως απειλή και διακατέχονται από συναισθήματα άγχους και φόβου, δεν είναι σε θέση να

¹⁶ Βλ. Ann. Lareau & Wesl. Shumar 1996, ibid., p.24

αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που τους δίνονται από το σχολείο, όπως οι γονείς των παιδιών που ανήκουν σε υψηλότερα κοινωνικά στρώματα, οι οποίοι έρχονται στο σχολείο από θέση ισχύος.

Μια μέθοδος μελέτης κοινωνικών φαινομένων είναι η εθνογραφία η οποία στον Διεθνή χώρο και ιδιαίτερα στις Η.Π.Α. χρησιμοποιείται εδώ και πολλά χρόνια. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά σε κάποιες σημαντικές μελέτες αυτού του είδους, που πραγματοποιήθηκαν σε Η.Π.Α και Αγγλία και αφορούν τη σχέση σχολείου και κοινότητας ευρύτερα.

2.2. Η Εθνογραφία του σχολείου στον Διεθνή χώρο.

Στο διεθνή χώρο πολλοί ερευνητές πραγματοποίησαν εθνογραφικές μελέτες που αφορούσαν το σχολείο. Θα σταθούμε στην μελέτη του Alan Peshkin "The researcher and Subjectivity: Reflections on an Ethnography of School and Community" που είναι δημοσιευμένη στο βιβλίο του George Spindler "Doing the Ethnography of Schooling- Educational anthropology in action". Στη μελέτη αυτή ο Alan Peshkin αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο ο ίδιος πραγματοποίησε την μελέτη του "Growing up American: Schooling and the Survival of Community (1978)", η οποία μελέτησε τη σχέση του σχολείου και της κοινότητας στο "Mansfield" μια μικρή πόλη στο Illinois. Βασικό σημείο όπου εστιάστηκε η μελέτη ήταν κάποια πολιτισμικά χαρακτηριστικά που αφορούσαν πολλές κοινότητες σε όλη την έκταση των Η.Π.Α. και σχετίζονταν με την κίνηση για την συγχώνευση σχολικών μονάδων ιδιαίτερα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αφήνοντας με αυτό τον τρόπο πολλές μικρές κοινότητες χωρίς σχολεία.

Η άμεση ερώτηση που αποκτά επαγγελματικό ενδιαφέρον είναι σε ποιο βαθμό μια κοινότητα, μια θρησκευτική ή εθνική ομάδα, ή μια κοινωνική τάξη μπορεί να αποφασίσει πως θα εκπαιδευτούν – μορφωθούν οι απόγονοί της. Από την σκοπιά της ανθρωπολογίας το σχολείο θεωρείται ένας θεσμός μέσω του οποίου μεταφέρονται η πολιτισμική κληρονομιά διατηρώντας τις κοινωνικές δομές και αξίες. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον σύγχρονο τρόπο ζωής των Αμερικανών οι οποίοι επιθυμούν και προσπαθούν να παράγουν άτομα τα οποία να απορροφούνται σε μια βιομηχανική και οικονομική κοινωνία.

Αναγνωρίζει τον κίνδυνο στον οποίο μπορεί να υποπέσει ένας μελετητής αυτού του είδους βρίσκοντας στα δεδομένα του όχι αυτό που είναι πραγματικά αλλά αυτό που ο ίδιος θέλει να δει. Αυτός ο κίνδυνος εκμηδενίζεται ή μειώνεται στο ελάχιστο αν ο ερευνητής έχει το « γνώθι εαυτόν». Μέσα από αυτό το άρθρο

προσπαθεί να φωτίσει τη σχέση ανάμεσα στον ερευνητή (ποιος, με τι σκοπό κάνει τη μελέτη), στην έρευνα (τι μελετάται), στον τρόπο έρευνας (πώς γίνεται η μελέτη) και στα αποτελέσματα (τι βρέθηκε από την έρευνα). Περιγράφει τις συνθήκες που επικρατούσαν στο πεδίο της έρευνας, δηλαδή γεωγραφικά ,πολιτιστικά και κοινωνικά δεδομένα Αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο ο ίδιος έγινε ένα κομμάτι του συστήματος ζώντας αρχικά τρεις μέρες της εβδομάδας στο χωριό και στη συνέχεια καθημερινά. Επιχείρησε να πραγματοποιήσει την έρευνά του σε τρία επίπεδα : μέσω της συμμετοχικής παρατήρησης με την οποία ερεύνησε το παρόν, κάνοντας αναλύσεις σε κείμενα, ντοκουμέντα, εφημερίδες παλιές και φωτογραφίες, ερευνώντας το παρελθόν και τέλος με συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια, μέσα από τα οποία προσπάθησε να ανακαλύψει το πώς είναι να ζει κανείς σε αυτή τη περιοχή και ποιες είναι οι απόψεις των κατοίκων για το μέλλον της.

Σχετικά με το ερευνητή και την επιλογή της μεθόδου που θα χρησιμοποιήσει θεωρεί ότι είναι θέμα ιδιοσυγκρασίας και ο καθένας μπορεί να επιλέξει αυτό που ταιριάζει περισσότερο στον ίδιο. Ο ίδιος επέλεξε την εθνογραφική μελέτη καθώς δεν επιθυμούσε να εμπλακεί σε στατιστικές και ποσοτικές αναλύσεις και η βιβλιογραφική μελέτη του ταίριαζε περισσότερο. Επιπροσθέτως, πίστευε ότι το αντικείμενο της έρευνάς του μπορούσε να μελετηθεί καλύτερα μέσα από μια εθνογραφική προσέγγιση, γιατί πώς αλλιώς θα μπορούσε κανείς να μελετήσει την ζωή και τις συνήθειες ενός ολόκληρου χωριού και την «θέση» που έχει το σχολείο μέσα σε αυτό; Το τεκμηριώνει αναφέροντας την άποψη του Conklin:

«Ο εθνογράφος είναι ένας ανθρωπολόγος ο οποίος προσπαθεί να καταγράψει και να περιγράψει τις σημαντικές πολιτισμικές συμπεριφορές μιας ιδιαίτερης κοινωνίας. Ιδεατά, μια τέτοια εθνογραφική περιγραφή απαιτεί μια μακρά περίοδο οικείας μελέτης και διαμονή σε μια μικρή καλά προσδιορισμένη κοινότητα, γνώση των τεχνικών της παρατήρησης, συμπεριλαμβανομένης και της παρατεταμένης επαφής πρόσωπο με πρόσωπο με τα μέλη της τοπικής κοινωνίας, την απευθείας συμμετοχή σε μερικές από τις δραστηριότητές τους και μια μεγαλύτερη έμφαση στην εντατική δουλειά με τους πληροφοριοδότες τους οποίους και χρησιμοποιεί για την συλλογή των δεδομένων.»[1968: 172].

Στη συνέχεια θα εστιάσουμε σε μερικά γενικά συμπεράσματα της μελέτης του.

Το σχολείο για όλους εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς και οι γονείς έχουν διαφορετικές προσδοκίες από αυτό για τα παιδιά τους. Έτσι, οι φτωχοί πιστεύουν ότι το σχολείο θα βοηθήσει τα παιδιά τους να αλλάξουν κοινωνική θέση, οι πλούσιοι ότι θα τα βοηθήσει να διατηρήσουν την κοινωνική τους κατάσταση και οι γονείς που τα παιδιά τους παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες ότι θα τους δώσει κοινωνικά εφόδια να συνεχίσουν. Οι κοινωνιολόγοι δέχονται τον καταναμετητικό ρόλο του σχολείου, δίνοντας έμφαση στον κοινωνικό έλεγχο. Σε μια δημοκρατική κοινωνία τα σχολεία προορίζονται για να μορφώσουν τους κυρίαρχους- όλα τα παιδιά όλων των ανθρώπων. Συμπληρώνει ότι ολοκλήρωσε την μελέτη του στο Mansfield με μια αυξημένη αίσθηση για τον κοινωνικό ρόλο της εκπαίδευσης και φυσικά του σχολείου. Παρόλα αυτά ο ίδιος μπαίνει σε μια διαρκή ανησυχία σχετικά με το Λύκειο του Mansfield και κατά πόσο αυτό θα διευκολύνει όχι μόνο την άνεση αλλά και την επιβίωση της κοινότητας.

Τέλος, αναφέρει ότι αν ομολογήσουμε τον κοινωνικό ρόλο της εκπαίδευσης, τότε θα εκτιμήσουμε τον ανταγωνισμό των γονιών για τα σχολεία των παιδιών τους ή την σθεναρή τους αντίσταση σε κάθε ενέργεια που στοχεύει στο κλείσιμο ή στην συγχώνευση των σχολείων, καθώς και την μεγάλη τους επιθυμία για την δημιουργία των εναλλακτικών σχολείων.

Επίσης, μια άλλη εθνογραφική μελέτη, που παρουσιάζεται στο βιβλίο του George Spindler "Doing the Ethnography of Schooling- Educational anthropology in action". είναι της Shirley Brice Heath : "Questioning at home and at school: A comparative Study". Εδώ ερευνάται η σχέση ανάμεσα στο πολιτισμικό κεφάλαιο του δασκάλου και εκείνου που μεταφέρουν μερικά ή όλα τα παιδιά από το σπίτι τους. Υπάρχουν διαφορές ιδιαίτερα ανάμεσα σε λευκούς δασκάλους και έγχρωμα παιδιά. Σε πολλές περιπτώσεις ο εκπαιδευτικός υποθέτει ότι ο τρόπος με τον οποίο χειρίζεται την γλώσσα είναι κατανοητός από όλους τους μαθητές του και αυτοί μπορούν να την χρησιμοποιήσουν για να ανακαλύψουν την γνώση και να αποκτήσουν δεξιότητες.

Βασικός στόχος της έρευνας ήταν να ανακαλύψει γιατί ειδικά τα έγχρωμα παιδιά στην συγκεκριμένη τάξη και περιοχή που μελετούσε δεν ανταποκρίνονταν όπως όλα τα άλλα παιδιά. Σκοπός ήταν να μελετηθεί η σχέση της γλώσσας και της κοινωνικοποίησης. Μια απάντηση που εισέπραξε από κάποιους γονείς της κοινότητας στην ερώτηση για την συμπεριφορά των παιδιών ήταν ότι « δεν μιλάμε στα παιδιά μας με τον τρόπο που μιλάτε εσείς». Συγκεκριμένα είναι μια μελέτη η

οποία έγινε σε μια περιοχή των Νοτιοανατολικών πολιτειών των Η.Π.Α. Ένα από τα εργαλεία της έρευνας ζητούσε από τα παιδιά να βγάλουν μέσα από το κείμενο ενός βιβλίου διάφορα χαρακτηριστικά και να τα ονομάσουν. Εκεί διαπιστώθηκε ότι τα συγκεκριμένα παιδιά ακολουθούσαν διαφορετικές τεχνικές, μιας και οι γονείς τους δεν χρησιμοποιούσαν αυτού του είδους τις ερωτήσεις.

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η έρευνα χρειάστηκε μια μακρά περίοδο μελέτης η οποία διήρκησε πέντε χρόνια με επαφή στον συγκεκριμένο χώρο. Έτσι εξασφαλίστηκε και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας. Η ίδια η μελέτη αποδεικνύει τα οφέλη του να υπάρχει ένα πλαίσιο από πηγές μέσα στο περιβάλλον εργασίας. Οι πηγές αυτές ήταν η κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση της γλώσσας και η εθνογραφία της επικοινωνίας, οι οποίες είναι σχετικά πρόσφατες στην κοινωνική ανθρωπολογία και από φύση διεπιστημονικές. Τέλος, η συγκεκριμένη έρευνα έχει την απευθείας δυναμική να χρησιμοποιηθεί στην αίθουσα διδασκαλίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη της εκπαίδευσης.

Μια μεγάλη, επίσης, εθνογραφική μελέτη, η οποία αναφέρεται στην εθνογραφία του σχολείου είναι του Paul Willis: " Learning to Labour" η οποία πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από το 1972 έως το 1975 υποστηριζόμενη οικονομικά από το Social Science Research Council και αφορούσε την σταδιακή μετάβαση από το σχολείο στην εργασία από αγόρια μη υψηλής ακαδημαϊκής μόρφωσης. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η μελέτη περίπτωσης, συνεντεύξεις, ομαδικές συζητήσεις και συμμετοχική παρατήρηση. Δείγμα της έρευνας αποτελούσαν ομάδες αγοριών που προοδευτικά διένυσαν τα δυο τελευταία σχολικά τους χρόνια και είχαν μόνο μερικούς μήνες στην εργασία τους.

Ο David M. Fetterman έγραψε για την δυναμική της διάδοσης της εθνογραφίας, ως μιας μεθόδου ποιοτικής διερεύνησης στην εκπαιδευτική έρευνα ευρύτερα. Συμπερασματικά αναφέρει ότι τα καλά δεδομένα προϋποθέτουν να «παίζεις στο παιχνίδι της πρόκλησης- αναγνώρισης». Η περισσότερη κατάλληλη χρήση της εθνογραφίας είναι να δανείζεσαι όλο τα περίπλοκα χαρακτηριστικά και όχι μόνο μερικά από αυτά. Τα τελευταία χρόνια η χρήση της εθνογραφίας έχει παρεξηγηθεί και αλλοιωθεί. Η εθνογραφία δεν είναι πανάκεια. Είναι ένα χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο, ανάμεσα σε άλλα το οποίο χρησιμοποιείται για να «ονομάσει», εκπαιδευτικά προβλήματα. Η ανακάλυψη και η ανάπτυξη νέων ορίων προϋποθέτει νέες υιοθετήσεις, τροποποιήσεις και καινοτομίες. Ένα τόσο

σημαντικό εργαλείο μπορεί στα χέρια ενός αυστηρού κονστρουκτιβιστή να μετατραπεί σε ένα ακόμη μοντέρνο εργαλείο, όπως ανάλογα αν βρεθεί και στα χέρια ενός πολύ φιλελεύθερου ερευνητή. Η σωστή χρήση της εθνογραφίας μπορεί να συνεισφέρει πραγματικά στον εμπλουτισμό και στον εξευγενισμό των πεδίων της ανθρωπολογίας και της εκπαιδευτικής έρευνας.

«Πιστεύω ότι η εθνογραφία, εξαιτίας του ολιστικού και του διαπολιτισμικού της χαρακτήρα προάγει μια διερευνητική διαδικασία με την οποία μπορούμε να κάνουμε ανοιχτές και προσφιλείς ερωτήσεις που θα αποτελέσουν νέα δεδομένα για την εκπαίδευση στις Η.Π.Α. Μερικά από αυτά τα νέα δεδομένα μπορεί να είναι χρήσιμα για τον σχεδιασμό σωστής πολιτικής στην οικονομία αλλά και στις κοινότητες. Για τους ανθρώπους της δράσης, η εθνογραφική διαδικασία μπορεί να είναι χρήσιμη στο να προάγει νέες προοπτικές για στοχασμούς», καταλήγει στο άρθρο του “ What makes School Ethnography “ Ethnographic?” ο Frederick Erickson.

2.3. Ελληνική βιβλιογραφία.

Σχετικά με την ελληνική βιβλιογραφία παρότι το θέμα της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας είναι αρκετά σπουδαίο για την εκπαιδευτική διαδικασία έχουν γίνει λίγες έρευνες και αυτές σε περιορισμένο βαθμό.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του ρόλου του εκπαιδευτικού, η παλαιότερη έρευνα είναι αυτή του Π. Ξωχέλλη,¹⁷ στα πλαίσια της οποίας εξετάστηκαν και οι σχέσεις του έλληνα εκπαιδευτικού με τους γονείς των μαθητών του. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 856 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε όλη την Ελλάδα οι οποίοι συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο. Σχετικά με το θέμα της επικοινωνίας γονιών και εκπαιδευτικών τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει συνεργασία σε ποσοστό 90,1%. Η συχνότητα της επικοινωνίας αυτής αυξάνει όσο αυξάνουν τα χρόνια υπηρεσίας των εκπαιδευτικών και όσο πέφτει η κοινωνικοοικονομική προέλευση των γονιών. Ένας άλλος παράγοντας που βρέθηκε ότι επηρεάζει την συνεργασία είναι ο παράγοντας φύλο του εκπαιδευτικού. Οι άνδρες εκπαιδευτικοί θεωρούν τη συνεργασία αυτή περισσότερο δεδομένη από ότι οι γυναίκες συνάδελφοί τους.

Ένα επίσης, σημαντικό εύρημα της έρευνας ήταν ότι η άγνοια των γονέων για το έργο των εκπαιδευτικών και του σχολείου γενικότερα και η έλλειψη χρόνου

¹⁷ Βλ. Π. Ξωχέλλη 1984, ό.π., σ. 46 κ. εξ.

και από τις δύο πλευρές είναι ανασταλτικοί παράγοντες για την συστηματική και ουσιαστική συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών.

Μια νεότερη έρευνα που αφορά και πάλι την πλευρά των εκπαιδευτικών είναι εκείνη των Αλ. Φρειδερίκου- Φ. Φολερού- Τσερουλή ¹⁸ η οποία έγινε το 1985. Ερευνητικό δείγμα αποτέλεσαν 102 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και εργαλείο της έρευνας ήταν η μη κατευθυνόμενη συνέντευξη. Στα πλαίσια της σκιαγράφησης του προφίλ του έλληνα εκπαιδευτικού εξετάστηκε και ο ρόλος του σε σχέση με τους γονείς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν την συνεργασία με τους γονείς αρκεί να γίνεται μέσα σε συγκεκριμένα και καθορισμένα χρονικά πλαίσια και όχι αιφνιδιαστικά, όποτε οι γονείς θέλουν και επιθυμούν. Επίσης, σημαντικό εύρημα είναι η δυσaréσκεια των εκπαιδευτικών όταν οι γονείς προσπαθούν να παρέμβουν στο έργο τους γιατί θεωρούν ότι καταργείται το «άβατο» της σχολικής τάξης από ανθρώπους που δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις. Οι μητέρες, επίσης, είναι ο γονιός ο οποίος έρχεται στις συναντήσεις με τον εκπαιδευτικό και έχει την όποιου είδους συνεργασία. Γενικά ο εκπαιδευτικός φαίνεται να προσπαθεί να εξισορροπήσει την επιθυμία του για συνεργασία από την μια με την διατήρηση της ανεξαρτησίας και αυτονομίας του από την άλλη. Όπως και στην έρευνα του Π. Ξωχέλλη , και στην συγκεκριμένη έρευνα δίνεται έμφαση στην σύγκρουση του εκπαιδευτικού με τους γονιούς, η οποία οφείλεται στην προσπάθεια των δεύτερων να παρέμβουν στο εκπαιδευτικό έργο- διαδικασία κοινωνικοποίησης, διδακτικό έργο, διαδικασία αξιολόγησης- με αποτέλεσμα η σχέση εκπαιδευτικών και γονιών να εμφανίζεται όχι μόνο διαταραγμένη αλλά πολύ συχνά και ανταγωνιστική.

Μια έρευνα που αναφέρεται στην συνέχεια διεξήχθη το 1987-1988, από τον σχολικό σύμβουλο της πρώτης περιφέρειας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ημαθίας, με θέμα: Η ετοιμότητα των γονέων για συνεργασία με το σχολείο.¹⁹

Μερικά από τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι:

- α) η επίδοση του μαθητή επηρεάζει την συχνότητα των επισκέψεων στο σχολείο,
- β) όσο μικρότερη είναι η τάξη στην οποία φοιτά ο μαθητής τόσο πιο συχνά οι γονείς επισκέπτονται το σχολείο,
- γ) το μεγαλύτερο ποσοστό των γονιών που επισκέπτονταν το

¹⁸ Βλ. Αλ. Φρειδερίκου - Φ. Φολερού-Τσερουλή 1991,

¹⁹ Βλ. Γ. Καούρη, Η ετοιμότητα των γονέων για συνεργασία με το σχολείο, « Ανοιχτό Σχολείο », τ. 40, 1992, σσ. 20-22.

σχολείο ήταν μητέρες και

δ) ο ένας στους τέσσερις γονείς δεν είχε καθόλου συνεργασία με το σχολείο.

Πρόκειται για μια μικρή έρευνα της οποίας τα συμπεράσματα δεν επιτρέπουν γενίκευση όμως τα ευρήματά της θεωρούνται σημαντικά στο βαθμό στον οποίο συμφωνούν με άλλες έρευνες σχετικές.

Πολύ αξιόλογη έρευνα είναι η έρευνα του Ι. Πυργιωτάκη²⁰ η οποία μελετά τις συνθήκες εργασίας του Έλληνα εκπαιδευτικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τόπος διεξαγωγής της έρευνας ήταν η Κρήτη και το δείγμα αποτέλεσαν 445 εκπαιδευτικοί. Εργαλείο της έρευνας ήταν το ερωτηματολόγιο, μέσω του οποίου διερευνήθηκαν μια σειρά από παρεμποδιστικούς παράγοντες στο έργο του εκπαιδευτικού. Στα πλαίσια αυτά διερευνήθηκε αν η συνεργασία και η ποιότητα των σχέσεων του εκπαιδευτικού με τους γονιούς αποτελεί παράγοντα παρεμπόδισης του έργου του.

Από την έρευνα προέκυψε ότι το 85,4% των εκπαιδευτικών ενοχλείται σε μεγάλο βαθμό από την αδιαφορία των γονιών, ενώ το φτωχό μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των δεύτερων αποτελεί παρεμποδιστικό παράγοντα στην οικοδόμηση ουσιαστικής συνεργασίας για το 78,4% των εκπαιδευτικών, μιας και οι γονείς αυτοί δεν μπορούν αν ανταπεξέλθουν στις προσδοκίες των εκπαιδευτικών για την βοήθεια και την υποστήριξη του εκπαιδευτικού τους έργου. Οι νεότεροι σε ηλικία εκπαιδευτικοί ενοχλούνται περισσότερο από την αδιαφορία των γονιών σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία συναδέλφους τους. Οι εκπαιδευτικοί που δεν κατοικούν στην περιοχή που βρίσκεται το σχολείο διαμαρτύρονται περισσότερο για την αδιαφορία των γονιών γιατί θεωρούν ότι δεν μπορούν να πάρουν τις απαιτούμενες πληροφορίες από τους γονείς.

Γενική διαπίστωση της έρευνας, όπως και της έρευνας των Αλ. Φρειδερίκου- Φ. Φολερού- Τσερουλή, είναι μια έντονα διαταραγμένη σχέση μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονιών, η οποία ερμηνεύεται από τον Ι. Πυργιωτάκη ως το αποτέλεσμα μιας ασαφούς οριοθέτησης των ρόλων των δυο πλευρών.

Το 1996, κατατέθηκε στο Γαλλικό Πανεπιστήμιο η διδακτορική διατριβή της Π. Γιαννακάκη²¹, με θέμα τις σχέσεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η έρευνα ήταν ποιοτική και στηρίχθηκε σε είκοσι

²⁰ Βλ. Ι. Πυργιωτάκη, 1992

²¹ Βλ. Π. Γιαννακάκη, Ο εκπαιδευτικός διαμεσολαβητής. Οι σχέσεις του στο σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκδ. Κυριάκης Αθ. Βασδέκη, Αθήνα 1997.,

εννέα συνεντεύξεις καθηγητών διαφόρων ειδικοτήτων. Ένα τμήμα της εργασίας εξέταζε τις σχέσεις των εκπαιδευτικών με άλλα πρωταγωνιστικά πρόσωπα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ανάμεσα σε αυτούς και τους γονείς.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι Έλληνες εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της συνεργασίας και της επικοινωνίας με τους γονείς, όμως φοβούνται ότι τυχόν εμπλοκή τους απειλεί την ούτως ή άλλως περιορισμένη αυτονομία τους.

Από τις τελευταίες έρευνες είναι η έρευνα της Αικ. Λιοντάκη²², το 1998-1999, η οποία έγινε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας της στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα, η οποία διεξήχθη το τελευταίο τρίμηνο του σχολικού έτους 1997-1998, εργαλείο της οποίας ήταν η ημι-κατευθυνόμενη συνέντευξη. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν δώδεκα εκπαιδευτικοί και είκοσι έξι γονείς. Τα σημαντικότερα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν αρχικά ότι οι σχέσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς έχουν αλλάξει κατά πολύ από τις προηγούμενες δεκαετίες, γεγονός που οφείλεται στην αλλαγή των προτεραιοτήτων και των κοινωνικών αναγκών.

Αρχικά αποτελεί κοινή παραδοχή η αναγκαιότητα της επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών. Στοιχειοθετείται δε αυτό το εύρημα από τρεις βασικούς λόγους. α) Το έργο του εκπαιδευτικού είναι απαραίτητο να υποστηρίζεται και να συνεχίζεται στο σπίτι. Οι γονείς συνειδητοποιούν ότι μια σειρά από λόγους, όπως ο όγκος της διδασκτέας ύλης, ο μεγάλος αριθμός μαθητών και η ανομοιογένεια της τάξης δεν βοηθούν τον εκπαιδευτικό στην ολοκλήρωση του έργου του μέσα στο σχολείο. Είναι λοιπόν από την πλευρά τους διατεθειμένοι να βοηθήσουν και οι εκπαιδευτικοί από την άλλη να δώσουν τις απαιτούμενες κατευθύνσεις. Το φαινόμενο αυτό όμως μπορεί να δημιουργήσει τριβές στις μεταξύ τους σχέσεις μιας και δεν είναι όλοι οι γονείς σε θέση να ανταποκριθούν στις οδηγίες των εκπαιδευτικών.

Η έλλειψη του απαιτούμενου χρόνου και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονιών είναι μερικοί από τους λόγους που οι δεύτεροι δεν μπορούν να

²² Βλ. Αικ. Λιοντάκη, Σχέσεις σχολείου- οικογένειας (Σχολείο και Οικογένεια: Δυο συμβατοί χώροι), Ηράκλειο, 1998-1999.

ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των εκπαιδευτικών. β) Η ανταλλαγή πληροφοριών, μεταξύ τους αποτελεί βασικό παράγοντα βελτίωσης της μαθησιακής διαδικασίας, που αποβλέπει στην ανάπτυξη και πρόοδο του παιδιού. Οι πληροφορίες αυτές από τη πλευρά των εκπαιδευτικών αφορούν την επίδοση, την συμπεριφορά, αλλά και κατευθύνσεις προς τους γονείς πώς να βοηθήσουν ή να διαχειριστούν το παιδί στο σπίτι. Από την άλλη πλευρά οι γονείς πολύ συχνά δίνουν πληροφορίες στους εκπαιδευτικούς για το παιδί και για το οικογενειακό περιβάλλον, αφού όμως έχει αναπτυχθεί μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού. γ) Οι συχνές επισκέψεις των γονιών στο σχολείο και η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς ανατακλούν μια θετική στάση των γονέων προς το σχολείο και στους εκπαιδευτικούς, γεγονός που μεταδίδεται και στα παιδιά, επηρεάζοντας θετικά τα συναισθήματά του και καλλιεργώντας την απαραίτητη οικειότητα ειδικότερα στους μικρούς μαθητές με το χώρο του σχολείου.

Η μορφή που παίρνει αυτή η επικοινωνία δυστυχώς δε βασίζεται στις προγραμματισμένες συναντήσεις παρά την προσπάθεια των εκπαιδευτικών αλλά κυρίως σε ολιγόλεπτες συναντήσεις, οι οποίες μπορεί μεν να είναι συχνές αλλά δεν είναι και πολύ ουσιαστικές.

Σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την επικοινωνία, το μορφωτικό επίπεδο παίζει καθοριστικό ρόλο. Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των γονιών επηρεάζει θετικά την συχνότητα και την ποιότητα της συνεργασίας. Η τάξη στην οποία φοιτά το παιδί επηρεάζει, επίσης, την συνεργασία. Στις μικρότερες τάξεις, οι γονείς επικοινωνούν πιο συχνά με τους εκπαιδευτικούς, ενώ όσο η τάξη μεγαλώνει, η συχνότητα της επικοινωνίας ελαττώνεται. Επιπλέον, η χαμηλή επίδοση του παιδιού φαίνεται να είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας για την επικοινωνία σχολείου και οικογένειας, ενώ το φύλο του μαθητή δεν φαίνεται να επηρεάζει την σχέση αυτή.

Τα στοιχεία της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς γονιών και εκπαιδευτικών φαίνεται να επηρεάζουν σημαντικά την συνεργασία και μεταξύ τους επικοινωνία. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους θέλουν οι γονείς να ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις τους, στις υποχρεώσεις τους και να σέβονται και να εκτιμούν το έργο τους. Οι γονείς από την άλλη θέλουν να νιώθουν καλοδεχούμενοι και θεωρούν ότι η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού είναι εκείνη που θα βοηθήσει στην οικοδόμηση καλής σχέσης και ωφέλιμης συνεργασίας.

Σαν τελευταίος παράγοντας εξετάστηκε το επάγγελμα του γονέα το οποίο φαίνεται να επηρεάζει την συχνότητα αρχικά και μετέπειτα την ποιότητα της επικοινωνίας.

Μια τελευταία έρευνα που αφορά τα ελληνικά δεδομένα είναι η έρευνα του Α. Μπρούζου²³, η οποία μελέτησε τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την συνεργασία σχολείου – οικογένειας. Η έρευνα ήταν ποσοτική και έγινε με ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε σε 415 εκπαιδευτικούς των νομών Ιωαννίνων, Άρτας, Πρέβεζας, Λευκάδας, Κέρκυρας και της Αττικής. Τα ερευνητικά ερωτήματα εστιάζουν στα τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στη σχέση τους με τους γονείς, στην οργάνωση και τη διεξαγωγή συναντήσεων, στην παροχή πληροφοριών, στην αναγκαιότητα της συνεργασίας, στην σημαντικότητα της ύπαρξης αυτής της συνεργασίας, στο πόσο σημαντική είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο ζήτημα αυτό και αν παράγοντες όπως το φύλο, τα έτη υπηρεσίας, η ιδιότητά τους (δάσκαλοι, καθηγητές), ο παιδαγωγικός τους προσανατολισμός και η στάση τους απέναντι στην εισαγωγή καινοτομιών, επηρεάζουν αυτή τη συνεργασία.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών δεν αντιμετωπίζει προβλήματα στη σχέση του με τους γονείς. Μάλιστα οι δάσκαλοι, οι εκπαιδευτικοί με περισσότερα χρόνια προϋπηρεσίας, οι άνδρες και γενικότερα οι εκπαιδευτικοί εκείνοι που αντιλαμβάνονται το έργο τους ως λειτούργημα δεν είχαν ιδιαίτερες προστριβές στην επικοινωνία τους με τους γονείς και διευθετούσαν ηπιότερα οποιαδήποτε προβλήματα προέκυπταν. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών οργάνωνε και πραγματοποιούσε χωρίς δυσκολίες συναντήσεις με τους γονείς. Επίσης, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν θετικά την οποιαδήποτε προσπάθεια εισαγωγής καινοτομίας στον χώρο τους και συμφωνούν για την γονεϊκή εμπλοκή στο σχολείο. Το 66,3% θεωρεί χρήσιμη την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα συνεργασίας και επικοινωνίας με τους γονείς, ενώ το 56,5% δηλώνει ικανοποιημένο από την συνεργασία που έχει με τους γονείς των μαθητών του.

Όπως και στις περισσότερες έρευνες έτσι και εδώ η συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών περιορίζεται σε θέματα όπως παράδοση ελέγχων και βαθμολογίας,

²³ Ανδρέας Μπρούζος, Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τη συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας, Ιωάννινα, 2005.

κάποιες εορταστικές εκδηλώσεις και όταν προκύπτουν κάποια προβλήματα που αφορούν την συμπεριφορά κυρίως των μαθητών.

Παρότι οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι επιθυμούν την συνεργασία με τους γονείς αυτή από την πλευρά τους περιορίζεται μόνο στην άντληση πληροφοριών από αυτούς.

Μια εθνογραφική έρευνα για τις σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών στην Κύπρο πραγματοποιήθηκε από τον Λ. Συμεού²⁴ κατά τη σχολική χρονιά 200-2001. Η έρευνα μελέτησε πολλαπλές περιπτώσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την λεπτομερή διερεύνηση των σχέσεων τους με τους γονείς των μαθητών τους. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν οι μέθοδοι της επιτόπιας εθνογραφικής παρατήρησης, συνεντεύξεις και μελέτη περιπτώσεων. Τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η έρευνα ήταν ότι υπάρχει μια μεγάλη διαφοροποίηση μεταξύ των εκπαιδευτικών σχετικά με το εύρος, το περιεχόμενο και την έκταση των σχέσεών τους με τους γονείς των μαθητών τους. Κάποιοι από τους εκπαιδευτικούς έκαναν ιδιαίτερες προσπάθειες ώστε οι συναντήσεις με τους γονείς των μαθητών τους να είναι συνεχείς και συστηματικές. Συνδύαζαν και τα δυο μοντέλα επικοινωνίας, ομαδικές και ατομικές συγκεντρώσεις, με δική τους πρωτοβουλία. Δυο περιπτώσεις εκπαιδευτικών, επικοινωνούσαν με τους γονείς εξ αποστάσεως. Έτσι γονείς και εκπαιδευτικοί σπάνια συναντιόντουσαν.

Τα ευρήματα αυτά αποδεικνύουν ότι το θεσμικό πλαίσιο δεν παίζει τόσο σημαντικό ρόλο όσο οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί και η θέλησή τους για ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία. Υπήρξε, επίσης, σαφής διαφοροποίηση μεταξύ των εκπαιδευτικών σε ότι αφορά την ποιότητα και το πλήθος των συναντήσεών τους με τους γονείς. Αν και το σύνολο των εκπαιδευτικών επιθυμούσαν οι γονείς να τους επισκέπτονται και να τους ρωτούν για το παιδί τους ελάχιστοι από αυτούς απεύθυναν γνήσια και αληθινή πρόσκληση σε αυτούς.

Σχετικά με το μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο των γονιών σε αντίθεση με την υπόθεση της έρευνας, αποδείχθηκε ότι γονείς με μεσαίο και χαμηλό κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο ανταποκρίνονταν περισσότερο στις προσκλήσεις των εκπαιδευτικών για επικοινωνία, ενώ οι γονείς με ανώτερο μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο αμφισβητούσαν και δυσπιστούσαν για τις ενέργειες των εκπαιδευτικών. Η περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο παίζει, επίσης, σημαντικό ρόλο. Έτσι, στις αγροτικές περιοχές η επικοινωνία σχολείου οικογένειας ήταν συνεχής και

²⁴ Λοΐζος Συμεού, « Σχέσεις εκπαιδευτικών-Γονέων: Μοντέλα εκπαιδευτικών της Κύπρου», Λευκωσία, 2001.

κάλυπτε όλο το φάσμα των τάξεων από τις μικρότερες μέχρι τις μεγαλύτερες. Ενώ στις αστικές περιοχές υπήρχε δυσκολία ή ακόμα και έλλειψη επικοινωνίας, ιδιαίτερα στις μεγαλύτερες τάξεις. Τα χρόνια υπηρεσίας των εκπαιδευτικών φαίνεται να παίζουν κάποιο ρόλο σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, ενώ το φύλο του εκπαιδευτικού δεν επηρεάζει σε τίποτα την συνεργασία του με τους γονείς.

Μια ποσοτική έρευνα είναι αυτή του Ν. Μάνεση²⁵, ο οποίος διερεύνησε την σχέση της ποιότητας επικοινωνίας γονέων και εκπαιδευτικών με την κοινωνική κατηγορία των γονιών. Τα πορίσματα της έρευνας ήταν ότι γονείς προερχόμενοι από ανώτερα κοινωνικά στρώματα είχαν μια πολύπλευρη ενημέρωση και επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους, ενώ αντίθετα η επικοινωνία με τους γονείς που προέρχονταν από κατώτερα κοινωνικά στρώματα εξαντλούνταν στις δυσκολίες μάθησης των παιδιών τους.

Επίσης, μια έρευνα που σχετίζεται με την γονεϊκή εμπλοκή είναι και αυτή των Πνευματικού, Παπακανάκη, Γάκη²⁶, η οποία διερεύνησε τις πεποιθήσεις των γονέων για την επίδραση της γονεϊκής εμπλοκής στις επιδόσεις των μαθητών στο σχολείο. Η έρευνα έδειξε ότι οι Έλληνες γονείς πιστεύουν ότι η εμπλοκή τους στην επικοινωνία σχολείου και οικογένειας είναι η πλέον αποδοτική σε ότι αφορά την σχολική επίδοση των παιδιών. Δευτερεύουσας σημασίας είναι εμπλοκή των γονιών στη μάθηση στο σπίτι, ενώ οι γονείς θεωρούν την ανάμειξή τους στην ευρύτερη σχολική ζωή λιγότερο αποδοτικό τύπο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, στο επόμενο κεφάλαιο οριοθετείται το προς μελέτη πρόβλημα και ορίζονται οι σκοποί και οι στόχοι της έρευνας.

²⁵ Ν. Μάνεσης: « Η κοινωνική κατηγορία των γονέων και το περιεχόμενο της επικοινωνίας τους με τους εκπαιδευτικούς» Πάτρα,

²⁶ Δ. Πνευματικός, Πάρης Παπακανάκης, Ευγενία Γάκη: «Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων», Φλώρινα

3. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο η εκπαίδευση είναι ένας από τους βασικότερους θεσμούς κάθε οργανωμένης κοινωνίας. Βασικός εκφραστής της εκπαίδευσης είναι κάθε φορά το εκπαιδευτικό σύστημα. Το κάθε εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι στάσιμο ούτε εντελώς ανεξάρτητο αλλά δέχεται επιδράσεις από πολλούς παράγοντες. Έτσι θεωρείται ότι είναι ένα κοινωνικό σύστημα. Σύμφωνα με τους Getzels & Guba(1957,1968) οι οποίοι είναι οι κυριότεροι εκπρόσωποι της συστημικής θεώρησης στην εκπαίδευση τα κοινωνικά συστήματα και κατ'επέκταση και το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελούνται από άλλα μικρότερα υποσυστήματα, τα οποία διαπλέκονται συνεισφέροντας και εξυπηρετώντας το όλο. Κάθε σύστημα στοχεύει στην επίτευξη ορισμένων σκοπών και δεν είναι μηχανιστικό γιατί αποτελείται από ανθρώπους. Έχει δομές και λειτουργεί βάση ορισμένων κανόνων και κανονισμών. Εφαρμόζει μέτρα όταν το σύστημα πλήττεται, δηλαδή είναι κυρωτικό και γενικότερα θεωρείται ως ένα ανοιχτό σύστημα. Ως τούτο είναι ένας ζωντανός οργανισμός που δέχεται επιρροές από το περιβάλλον, οι οποίες αλληλεπιδρούν και έχουν αντίκτυπο στα αποτελέσματα. Θεωρώντας ότι είναι εννοιολογική κατασκευή, ένα σύστημα μπορεί να αναλυθεί και από μόνο του ως ανεξάρτητο, αλλά μπορεί και το ίδιο να αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συστήματος.²⁷ Έτσι, λοιπόν η σχολική μονάδα εκτός από ένα αυτόνομο σύστημα που αποτελεί η ίδια είναι και μέρος ενός άλλου ευρύτερου συστήματος, του εκπαιδευτικού. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω τα συστήματα ως ανοιχτά δέχονται εισροές που στη περίπτωση της σχολικής μονάδας είναι οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, διοικητικό προσωπικό, οικονομικοί πόροι κ.α. Μέσα σε αυτό γίνονται διεργασίες όπως η οργάνωση του αναλυτικού προγράμματος, οι μέθοδοι διδασκαλίας, η διαχείριση των οικονομικών κ.α. που σκοπό έχουν την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος. Μέσα από αυτή τη λειτουργία αναμένονται αποτελέσματα όπως η παροχή γνώσης στους μαθητές, η καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών, η σωστή κοινωνικοποίησή τους κ.λ.π.

Κάθε τέτοιο σύστημα δέχεται και επιδράσεις από εξωγενείς παράγοντες οι οποίοι παρεμβαίνουν στην διαδικασία άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά, επηρεάζοντας την όλη λειτουργία του²⁸. Μερικοί από αυτούς τους παράγοντες είναι οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, η ίδια η γνώση, οι συνδικαλιστικοί φορείς, η

²⁷ Πασιαρδής Πέτρος, Εκπαιδευτική Ηγεσία,2004,σελ. 24-25.

²⁸ Πασιαρδής Πέτρος, Εκπαιδευτική Ηγεσία,2004,σελ 31.

νομοθεσία, οι φορολογούμενοι, η εκκλησία και φυσικά οι γονείς. Οι οποίοι παρέχουν πόρους και μέσα στη σχολική μονάδα, ενώ ταυτόχρονα απαιτούν συγκεκριμένες ενέργειες και κατευθύνουν το έργο του σχολείου.

Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια (βλ. ενδεικτικά Γεωργίου 2000, Keck & Kirk 2001, Μπρούζος 1998, Textor 1994). Όμως και η συνεργασία τους με τους γονείς των μαθητών τους αποτελεί καθοριστική συνιστώσα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αφού η ανατροφή και η εκπαίδευση των παιδιών αποτελεί ουσιαστική λειτουργία τόσο για το σχολείο όσο και για την οικογένεια. Έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με τα αποτελεσματικά σχολεία, κατέδειξαν ότι αποτελεσματικά, «επιτυχημένα» ήταν εκείνα τα σχολεία που βλέπουν την επιτυχία των παιδιών σαν μια ευθύνη που μοιράζεται και όλοι οι συνεργάτες - γονείς, διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικοί τους, μέλη και αρχηγοί κοινότητας – διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στη στήριξη της εκπαίδευσης των παιδιών²⁹.

Έτσι η συνεργασία σχολείου- οικογένειας είναι ένας από τους παράγοντες που όχι μόνο χαρακτηρίζουν αλλά και οδηγούν στο γεγονός ένα σχολείο να είναι αποτελεσματικό. Η ουσιαστική επικοινωνία και συμμετοχή των γονιών στις σχολικές δραστηριότητες και στα δρώμενα της σχολικής κοινότητας συμβάλλουν στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων του σχολείου.³⁰

Όταν η έρευνα σε θέματα αποτελεσματικών πρακτικών της οικογένειας συνδυάζεται με την έρευνα για την αποτελεσματικότητα των σχολείων και τοποθετείται σ' ένα πλαίσιο συνεργατικών ρόλων, τα σχολεία έχουν ένα πεδίο δράσης για να ερευνήσουν τις στρατηγικές ανάμειξης του γονέα και τις στρατηγικές οι οποίες θα υποστηρίξουν τη μάθηση στο σχολείο και στο σπίτι. Η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την πρόοδο του παιδιού και την αποτελεσματικότητα της σχολικής πράξης. Μια τέτοια συνεργασία έχει αποδειχθεί πως δημιουργεί μια ισχυρή ομάδα³¹.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η συνεργασία σχολείου με την οικογένεια, είναι μεγίστης σημασίας για την ολοκληρωμένη αγωγή του παιδιού. Δυστυχώς μέχρι

²⁹ Ανδρέας Μπρούζος, Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τη συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας, Ιωάννινα, 2005.

³⁰ Χ. Σαϊτης, «Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων», σελ. 64-65.

³¹ Σταυρούλα Πολυχρονοπούλου Συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας παιδιών με διαταραχές όρασης: Προβλήματα και μέθοδοι αντιμετώπισής τους

πολύ πρόσφατα οι σχέσεις σχολείου- οικογένειας αποτελούσαν σημείο τριβών και αντιπαράθεσεων, μιας και οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές ήταν οι βασικές ομάδες που είχαν το κύριο ρόλο και λόγο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η δυνατότητα επικοινωνίας και συνεργασίας ήταν πολύ περιορισμένη, οδηγώντας πολλές φορές σε αμοιβαία καχυποψία και εχθρότητα.³² Από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 δημιουργήθηκε μια τάση για συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, η οποία ξεκίνησε από την παραδοχή ότι η σχολική επιτυχία κάθε παιδιού εξαρτάται από τις κοινωνικές, πολιτιστικές και μαθησιακές εμπειρίες, στάσεις και φιλοδοξίες του οικογενειακού περιβάλλοντός του. Οι γονείς έχουν εμπιστευτεί στο σχολείο ότι πολυτιμότερο έχουν, τα ίδια τους τα παιδιά. Είναι λογικό λοιπόν να είναι εκείνο το τμήμα του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου που πρέπει να βρίσκεται σε στενή σχέση με το περιβάλλον του σχολείου. Είναι εκείνοι που ενδιαφέρονται περισσότερο από κάθε άλλον για τυχόν προβλήματα του σχολείου. Πάνω σε αυτά τα δεδομένα μπορεί να βασιστεί η ανάπτυξη στενής συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας και είναι βέβαιο ότι πολλά προβλήματα θα βρουν τη λύση τους και θα επιτευχθεί η πραγματική αγωγή των παιδιών (Ζαχάρης, 1985,σ.520).

Στη διεθνή βιβλιογραφία, επίσης, έρευνες έχουν αποδείξει ότι για μαθητές που έχουν καλή επίδοση και συμπεριφορά στο σχολείο, υπάρχουν καλές σχέσεις και ουσιαστική συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Συγγραφείς όπως ο Bastiani(1993:103) & Mabeth(1993), τονίζουν ότι αν η επικοινωνία είναι επικοινωνία διπλής κατεύθυνσης μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών, στην οποία αμφότεροι ψάχνουν να βρουν τρόπους ενθάρρυνσης και πρακτικής υποστήριξης των παιδιών και βασίζεται στο γεγονός της ύπαρξης κοινών σκοπών, τα παιδιά μαθαίνουν περισσότερα έξω από το σχολείο παρά μέσα σε αυτό, ενώ ταυτόχρονα η δουλειά στο σχολείο και στο σπίτι έχουν μια κοινή βάση, χωρίς να ακυρώνει ο ένας τη δουλειά του άλλου.³³

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να βγαίνουν κερδισμένοι πρώτα οι μαθητές γιατί νιώθουν το σχολείο χώρο οικείο και όχι χώρο όπου θα πρέπει να παραμείνουν αναγκαστικά, με όλα τα οφέλη που συνεπάγεται αυτή η αίσθηση οικειότητας για την ανάπτυξη του μαθητή. Οι γονείς σε δεύτερο επίπεδο γιατί μπορούν να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για την ποιότητα της μάθησης και τις επιδόσεις των παιδιών τους και παράλληλα οι εκπαιδευτικοί γιατί οι γονείς αποτελούν γι αυτούς μια ανεξάντλητη πηγή πληροφοριών για τους μαθητές τους,

³² Χ. Σαϊτης, «Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων», σελ. 277

³³ Χ. Σαϊτης, «Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων», σελ. 278

γεγονός που τους επιτρέπει να σχηματίσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα και να δράσουν ανάλογα. Και τέλος το ίδιο το σχολείο λόγω της έμπρακτης συμμετοχής των γονιών σε διάφορα σχολικά ζητήματα όπως οικονομικά, οργανωτικά κλ.π.

Ο Bronfenbrenner (1993,1986),μίλησε για το οικοσυστημικό μοντέλο στην εκπαίδευση, σύμφωνα με το οποίο το παιδί είναι ταυτόχρονα μέλος δυο υποσυστημάτων, της οικογένειας και του σχολείου. Συνεπώς, η συνεργασία ανάμεσα σ' αυτά τα υποσυστήματα όχι μόνο δεν πρέπει να παρεμποδίζεται αλλά και να επιδιώκεται ως απαραίτητη προϋπόθεση για επιτυχημένη αγωγή.³⁴

Μια ειδική περίπτωση της οικοσυστημικής θεώρησης είναι το σφαιρικό μοντέλο της Epstein. Εδώ η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα έχουν ως κοινό σημείο αναφοράς ενδιαφέροντος το παιδί. Άρα μια στενή σχέση συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης μεταξύ τους αποβαίνει ωφέλιμη για το παιδί.

Πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής έχουν υιοθετήσει τα δυο παραπάνω μοντέλα, βασιζόμενες στις προτάσεις ειδημόνων (βλ. Γεωργίου 2000, Keck % Kirk 2001, Textor 1994) με εξαιρετικά αποτελέσματα. Αντίθετα στον ελλαδικό χώρο, η επικοινωνία εκπαιδευτικών και γονιών είναι επιφανειακή ως ανύπαρκτη, ενώ χαρακτηρίζεται από καχυποψία και δυσπιστία και από τις δυο πλευρές(βλ. Γκότοβος,1990, Μπρούζος 1998, Φρειδερίκου & Φολέρου- Τσερούλη 1991).

Όταν το παιδί έρχεται στο σχολείο ταυτόχρονα δημιουργείται ένα δίπολο αγωγής. Από την μια πλευρά υπάρχουν οι γονείς, οι οποίοι λειτουργούν ως φυσικοί παιδαγωγοί και από την άλλη οι εκπαιδευτικοί ως επαγγελματίες, οι οποίοι ασκούν αγωγή στο παιδί. Η επιτυχία κάθε προσπάθειας στηρίζεται στην γνήσια και ειλικρινή συνεργασία των δυο πλευρών. Οι γονείς χρειάζονται την στήριξη και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών και οι εκπαιδευτικοί με την σειρά τους την ενίσχυση και βοήθεια από τους γονείς.

Αναμφίβολα κάθε προσπάθεια για την αναβάθμιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει και οφείλει να επικεντρώνεται στους εκπαιδευτικούς. Δε πρέπει όμως να μην θεωρούνται εξίσου σημαντικά τα οφέλη που προκύπτουν από την συνεργασία εκπαιδευτικών και γονιών, που όπως προαναφέρθηκε αποτελεί βασικό παράγοντα της αποτελεσματικότητας της

³⁴ Ανδρέας Μπρούζος, Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τη συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας, Ιωάννινα, 2005.

εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μερικά από τα οφέλη αυτά κατά τους Daring & Rossert (1979) και Heward (1996) είναι:

- Μεγαλύτερη κατανόηση του παιδιού και των αναγκών του, από πλευράς εκπαιδευτικού.
- Συλλογή πληροφοριών που αφορούν το παιδί και βοηθούν τον εκπαιδευτικό στο έργο του.
- Στήριξη του εκπαιδευτικού από τους γονείς.
- Σταθερότητα και συνέπεια στους πιο σημαντικούς χώρους που το παιδί ζει και κινείται σε αυτή τη φάση της ζωής του, δηλ. στο σχολείο και στο σπίτι.
- Περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση και εξέλιξη.

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα πολλές παιδαγωγικές έρευνες έχουν γίνει με αντικείμενο τον εκπαιδευτικό και το ρόλο του, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο έργο του (βλ. ενδεικτικά Βάμβουκας 1982, Δημητριάδου 1982, Δημητρώπουλος 1998, Κωνσταντίνου 2001, Μπρούζος 2002, Πυργιωτάκης 1992, Ξωχέλλης 1984). Ωστόσο το ζήτημα της συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς δεν έχει μελετηθεί διεξοδικά και συστηματικά μιας και οι κυριότερες έρευνες που έχουν γίνει είναι μικρής εμβέλειας, δεν μπορούν να γενικεύσουν πορίσματα και οι πιο πολλές έχουν γίνει μελετώντας το θέμα από την πλευρά των εκπαιδευτικών.

Μια από τις τελευταίες έρευνες είναι της Αικ. Λιοντάκη με τίτλο «Σχέσεις σχολείου- οικογένειας (Σχολείο και Οικογένεια: Δυο συμβατοί χώροι)», στο Ηράκλειο, το σχολικό έτος 1998-1999 η οποία μελετά το ζήτημα και από την πλευρά των γονιών.

Τα ενδιαφέροντα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας καθώς και η μεγάλη σημασία για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης του ζητήματος συνεργασίας σχολείου- οικογένειας αποτέλεσαν το έναυσμα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης μελέτης.

3.1. Στόχοι και ερευνητικές υποθέσεις.

Η παρούσα μελέτη θα ερευνήσει την επικοινωνία ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς όπως αυτή διαμορφώνεται στο πλαίσιο των διαπροσωπικών σχέσεων τους και επαφών και όχι από την πλευρά τυπικών σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ σχολείου και συλλόγου γονέων.

Συγκεκριμένα βασικοί στόχοι της έρευνας είναι:

- Να ερευνηθεί η ύπαρξη ή μη της συνεργασίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών και κατά πόσο αυτή θεωρείται αναγκαία και βασική και από τις δυο πλευρές.
- Να σκιαγραφηθεί η μορφή της επικοινωνίας και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτή λαμβάνει χώρα.
- Να οριστεί το περιεχόμενο και η θεματική των συναντήσεων ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και γονείς.
- Να αποσαφηνιστούν τα επίπεδα και τα όρια της συνεργασίας και επικοινωνίας.
- Να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την συνεργασία.

Θα επιχειρηθεί να δοθούν απαντήσεις στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Είναι συνειδητοποιημένοι και πεπεισμένοι γονείς και εκπαιδευτικοί για την αναγκαιότητα της μεταξύ των συνεργασίας; Πώς αποδεικνύουν έμπρακτα το γεγονός αυτό; Αναμένεται και οι δυο πλευρές να είναι απόλυτα πεπεισμένοι για την αναγκαιότητα και την ωφελιμότητα της μεταξύ τους συνεργασίας.
2. Κάτω από ποιες συνθήκες (ανάληψη πρωτοβουλιών, τόπος, χρονικά πλαίσια) και με ποια μορφή(μοντέλο επικοινωνίας), γίνεται η επικοινωνία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και γονείς; Αναμένεται να βρεθεί ότι η πρωτοβουλία ανήκει στους εκπαιδευτικούς και να προτιμάται η ατομική συνεργασία περισσότερο από τις ομαδικές συγκεντρώσεις.
3. Ποιο το περιεχόμενο και η θεματική των συναντήσεων; Εκτός από την επίδοση και την συμπεριφορά, υπάρχουν πιο συγκεκριμένα και προσωπικά θέματα συζήτησης; Αναμένεται κυρίως θέματα συζήτησης να είναι οι επιδόσεις και η συμπεριφορά των παιδιών στο σχολείο και πολύ λιγότερο κάποια πιο εξειδικευμένα θέματα όπως προσωπικά, μέθοδοι διδασκαλίας, δράσεις και προγράμματα.
4. Μέχρι ποιο επίπεδο είναι διατεθειμένοι γονείς και εκπαιδευτικοί να φτάσει η συνεργασία τους; Υπάρχουν σαφή και προσδιορισμένα όρια αυτής της επικοινωνίας; Αναμένεται να μην υπάρχει σαφής προσδιορισμός επιπέδου συνεργασίας και σαφή οριοθέτηση του πλαισίου των σχέσεων γονιών και εκπαιδευτικών.
5. Πώς οι παρακάτω παράγοντες- επίδοση μαθητή, μορφωτικό επίπεδο γονέων, επάγγελμα γονέα, περιοχή που βρίσκεται το σχολείο και φύλο γονέα, επηρεάζουν την μεταξύ τους συνεργασία; Υπάρχει συσχέτιση και τι είδους ανάμεσα σε αυτούς τους παράγοντες και την ποιότητα της συνεργασίας; Αναμένεται το μορφωτικό επίπεδο να παίζει πρωταρχικό ρόλο στην ποιότητα και συχνότητα της επικοινωνίας ενώ παράγοντες όπως, επάγγελμα του γονέα, φύλο, περιοχή να μην επηρεάζουν την συνεργασία αυτή σε μεγάλο βαθμό.
6. Ποιους παράγοντες θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ως πιο βασικούς προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας

τους με τους γονείς; Αναμένεται από τους εκπαιδευτικούς να τοποθετήσουν στην κορυφή της πυραμίδας το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα του γονέα

7. Ποιες μορφές επικοινωνίας θεωρούνται από γονείς και εκπαιδευτικούς ως πιο αποτελεσματικές και ουσιαστικές; Αναμένεται, οι προγραμματισμένες ομαδικές και ατομικές συγκεντρώσεις να θεωρούνται και από τις δυο πλευρές πιο ουσιαστικές και ποιοτικές.

3.2 Θεωρητικό πλαίσιο της ερευνητικής τεχνικής και της μεθόδου.

Η μέθοδος η οποία επιλέγει για την διερεύνηση του θέματος είναι η ημι-δομημένη συνέντευξη. Επειδή η έρευνα έχει ποιοτικό χαρακτήρα, επιδίωξη είναι, ο ερωτώμενος, μέσα από ένα ευέλικτο αλλά σαφώς οριοθετημένο σχήμα συνέντευξης, να δώσει τις δικές του περιγραφές και ερμηνείες, χρησιμοποιώντας δικές του εννοιολογικές προσεγγίσεις και όχι εκείνες που πιθανόν θα του επέβαλλε ένα αυστηρά δομημένο ερωτηματολόγιο. Οι ερωτήσεις μπορούν μέσα από αυτή τη διαδικασία να μεταβάλλονται, να διαμορφώνονται ή και να προστίθενται κάποιες καινούργιες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Γεγονός είναι ότι η συνέντευξη, ως ερευνητικό εργαλείο, απαιτεί από τη πλευρά του συνεντευκτή τη δημιουργία ενός ευχάριστου, άνετου και φιλικού κλίματος, που θα εξασφαλίζει την ύπαρξη εμπιστοσύνης, βασικός παράγοντας για την ελεύθερη και αβίαστη προφορική έκφραση του ερωτώμενου. Επίσης κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, βασική επιδίωξη θα πρέπει να είναι η μη ύπαρξη άλλων προσώπων που πιθανόν να επηρεάσουν τις απαντήσεις που θα δοθούν. Σε κάθε περίπτωση, ο συνεντευκτής θα πρέπει να θυμάται ότι είναι όργανο συλλογής πληροφοριών και να είναι προσεκτικός όσον αφορά τη διατύπωση των ερωτημάτων και τον τρόπο που αντιδρά σε ενδεχόμενες ερωτήσεις από τον ερωτώμενο, έτσι ώστε να μην γνωστοποιεί τις δικές του θέσεις και τις προσωπικές του απόψεις.

Η συνέντευξη είναι μια συναλλαγή που γίνεται στο επίπεδο αναζήτησης πληροφοριών από τη πλευρά του ενός και στην παροχή πληροφοριών από τη πλευρά του άλλου. Η ερευνητική συνέντευξη έχει οριστεί από τους Cannell και Kahn, 1968, ως « συζήτηση δυο ατόμων, που αρχίζει από τον συνεντευκτή, με ειδικό σκοπό την απόκτηση σχετικών με την έρευνα πληροφοριών, και επικεντρώνεται από αυτόν σε περιεχόμενο καθορισμένο από τους στόχους της έρευνας με συστηματική περιγραφή, πρόβλεψη ή ερμηνεία». (Cannell and Kahn, 1968).

Ως ερευνητική τεχνική εξυπηρετεί τρεις στόχους:

- α) χρησιμοποιείται ως κύριο μέσο για τη συλλογή πληροφοριών σχετικών με το αντικείμενο της έρευνας. Όπως περιγράφει ο Tuckman, «παρέχοντας μια πρόσβαση σε αυτό που βρίσκεται μέσα στο κεφάλι ενός ανθρώπου, δίνει μια δυνατότητα να μετρηθεί τι γνωρίζει ένα άτομο (γνώση, πληροφόρηση), τι αρέσει ή δεν αρέσει σε ένα άτομο (αξίες και προτιμήσεις), και τι σκέφτεται ένα άτομο(στάσεις και πεποιθήσεις)». (Tuckman, 1972.)
- β) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ελεγχθούν υποθέσεις ή να υποδειχθούν άλλες,
- γ) σε συνδυασμό με άλλες ερευνητικές τεχνικές στη διεξαγωγή μιας έρευνας.

Μερικά από τα πλεονεκτήματα της συνέντευξης είναι ότι η προσωπική επαφή εξασφαλίζει μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής. Προσφέρεται η δυνατότητα για άμεσες διευκρινήσεις σε πιθανά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν σχετικά με το περιεχόμενο των ερωτήσεων. Η παρουσία του συνεντευκτή εξασφαλίζει και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων, μιας και οι απαντήσεις θα δοθούν από το άτομο το οποίο έχει επιλεγεί και όχι από κάποιο άλλο, γεγονός που πολλές φορές συμβαίνει, στη περίπτωση του ερωτηματολογίου. Ένα μειονέκτημα της τεχνικής της συνέντευξης είναι το γεγονός ότι πολλές φορές ο ερωτώμενος θα ήταν περισσότερο διατεθειμένος να απαντήσει σε ερωτήματα πιο ευαίσθητα και πιο προσωπικά , μέσω ενός ανωνύμου ερωτηματολογίου.

Στη συνέχεια παρατίθεται μια σύντομη περιγραφή των σταδίων που ακολουθήθηκαν προκειμένου να οργανωθεί όσο το δυνατόν καλύτερα η ερευνητική μέθοδος.

1. Οριοθέτηση του γενικού σκοπού της έρευνας και διατύπωση πιο λεπτομερών και εξειδικευμένων στόχων. Έγινε προσεκτική διατύπωση των στόχων, έτσι ώστε να παραχθούν τα σωστά στοιχεία που είναι απαραίτητα για ικανοποιητικές απαντήσεις στο πρόβλημα της έρευνας.
2. Προετοιμασία του διαγράμματος της συνέντευξης. Εδώ έγινε η μεταγραφή των στόχων σε ερωτήματα τα οποία διαμόρφωσαν και το κύριο σώμα του προγράμματος. Αυτό έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε οι ερωτήσεις να αντανakλούν ικανοποιητικά το αντικείμενο της έρευνας.
3. Επιλογή τύπου ερωτήσεων. Εδώ επιλέχθηκαν ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, μιας και η έρευνα έχει ποιοτικό προσανατολισμό και

ενδιαφέρει η διερεύνηση στάσεων, απόψεων , η γνώση γεγονότων, το είδος πληροφόρησης, η εκπαίδευση, οι εκτιμήσεις μιας κατάστασης και τα κίνητρα, καθώς και η υποβολή προτάσεων.

4. Σύνταξη ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις συντάχθηκαν με γνώμονα έναν άξονα που περιείχε λέξεις κλειδιά και με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δυνατή η διαμόρφωση ή ενδεχομένως και η αλλαγή τους.
5. Επιλογή του δείγματος. Επιλέχθηκαν γονείς των μαθητών του συγκεκριμένου σχολείου, των οποίων τα παιδιά φοιτούσαν στις διάφορες τάξεις από το νηπιαγωγείο μέχρι και την έκτη δημοτικού. Από την πλευρά των εκπαιδευτικών , επιλέχθηκαν εκπαιδευτικοί οι οποίοι δούλευαν στο συγκεκριμένο σχολείο ή δούλεψαν κατά το παρελθόν.
6. Οργάνωση και διεξαγωγή της συνέντευξης.
7. Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν στο διάστημα από 15 Μαΐου έως 15 Ιουνίου. Επιλέχτηκε αυτό το χρονικό διάστημα για λόγους εξασφάλισης εγκυρότητας των αποτελεσμάτων με δεδομένο ότι κάποιες αντιλήψεις, απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών και γονιών έχουν πια παγιωθεί.
8. Συγκέντρωση αποτελεσμάτων και απομαγνητοφώνησή τους.
9. Κωδικοποίηση και ανάλυσή τους.

Τα αποτελέσματα κωδικοποιήθηκαν και αναλύθηκαν με βάση έξι θεματικές ενότητες:

Η πρώτη αφορούσε κάποια βιογραφικά στοιχεία των υποκειμένων και ερωτήσεις που αποσκοπούσαν στην διερεύνηση εμπειριών από την δική τους σχολική ζωή.

Στην δεύτερη θεματική έγινε προσπάθεια να διερευνηθούν οι αντιλήψεις γονιών και εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα της μεταξύ των συνεργασία.

Η τρίτη θεματική αποσκοπούσε στην διερεύνηση της μορφής και των συνθηκών επικοινωνίας γονιών και εκπαιδευτικών, ενώ η τέταρτη αφορούσε το περιεχόμενο και την θεματική των συναντήσεων.

Η πέμπτη θεματική, κινήθηκε γύρω από τα επίπεδα και τα όρια συνεργασίας ενώ με την έκτη θεματική διερευνήθηκαν ορισμένοι παράγοντες που επηρεάζουν την συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών.

3.3. Δείγμα της έρευνας.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν δεκαπέντε γονείς και έντεκα εκπαιδευτικοί. Βασική επιδίωξη ήταν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα και εγκυρότητα του δείγματος. Οι γονείς είχαν παιδιά που φοιτούσαν στο σχολείο από την βαθμίδα του νηπιαγωγείου και μέχρι την έκτη δημοτικού. Οι δώδεκα γονείς ήταν γυναίκες με μέσο όρο ηλικίας τα 35 έτη και τρεις

άνδρες με μέσο όρο ηλικίας τα 40 έτη. Όλες οι μητέρες είχαν κύρια ενασχόληση τα οικιακά ενώ οι άνδρες ήταν ένας οικοδόμος, ο δεύτερος ελεύθερος επαγγελματίας και ο τρίτος γεωργός. Οι δέκα γονείς ήταν απόφοιτοι Λυκείου, δύο απόφοιτοι γυμνασίου και μια μητέρα απόφοιτη οικοκυρικής σχολής. Σχετικά με την καταγωγή τους οι δεκατρείς γονείς ήταν από το ίδιο χωριό ή από την ευρύτερη περιοχή, μία μητέρα από την Αθήνα και μια μητέρα από την Αλβανία. Τέσσερις γονείς είχαν από τέσσερα παιδιά, οι δυο τρία παιδιά, οκτώ από δυο παιδιά και μια μητέρα ένα παιδί.

Πίνακας 1. Δείγμα της έρευνας. Γονείς.

Κωδικός συνέντευξης	Φύλο	Ηλικία	Επάγγελμα	Γραμματικές γνώσεις	Αριθ. παιδιών.
Γ1	Γυναίκα	30	Οικιακά	Απόφοιτη Λυκείου	1
Γ2	Γυναίκα	31	Οικιακά	Απόφοιτη Λυκείου	2
Γ3	Γυναίκα	35	Οικιακά	Απόφοιτη Λυκείου	4
Γ4	Άνδρας	40	Οικοδόμος	Β' Γυμνασίου	2
Γ5	Γυναίκα	40	Οικιακά	Οικοκυρική σχολή	3
Γ6	Γυναίκα	36	Οικιακά	Γυμνάσιο	2
Γ7	Γυναίκα	35	Οικιακά	Γυμνάσιο	2
Γ8	Γυναίκα	32	Οικιακά	Τεχνικό Λύκειο	2
Γ9	Γυναίκα	46	Οικιακά	Δημοτικό	4
Γ10	Γυναίκα	52	Οικιακά	Δημοτικό	2
Γ11	Γυναίκα	33	Οικιακά	Απόφοιτη Λυκείου	4
Γ12	Γυναίκα	29	Οικιακά	Απόφοιτη Λυκείου	2
Γ13	Άνδρας	40	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Τεχνικό Λύκειο	4
Γ14	Άνδρας	42	Γεωργός	Απόφοιτος Λυκείου	2
Γ15	Γυναίκα	38	Οικιακά	Απόφοιτη Λυκείου	3

Το δείγμα των εκπαιδευτικών αποτέλεσαν επτά άνδρες και τέσσερις γυναίκες. Από αυτούς μόνο οι τρεις εκπαιδευτικοί είχαν πάνω από 20 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ οι υπόλοιποι από 10 – 17 χρόνια. Ο μέσος όρος της ηλικίας των εκπαιδευτικών ήταν τα 40 έτη. Οι πέντε εκπαιδευτικοί εργάζονταν στο ίδιο σχολείο που έγινε η έρευνα, οι δε υπόλοιποι εργαζόταν εκεί παλαιότερα.

Πίνακας 2. Δείγμα της έρευνας. Εκπαιδευτικοί.

Κωδικός συνέντευξης	Φύλο	Ηλικία	Έτη υπηρεσίας.
E1	Ανδρας	43	14
E2	Γυναίκα	44	26
E3	Γυναίκα	40	12
E4	Ανδρας	42	12
E5	Ανδρας	44	22
E6	Ανδρας	44	17
E7	Ανδρας	41	10
E8	Ανδρας	45	17
E9	Ανδρας	50	28
E10	Γυναίκα	33	6
E11	Γυναίκα	42	12

Στη συνέχεια παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας και η ανάλυση των αποτελεσμάτων της.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Αναμνήσεις των εκπαιδευτικών και των γονέων από τη δική τους σχολική ζωή.

Με δεδομένο ότι γονείς και εκπαιδευτικοί έζησαν σε μια διαφορετική εποχή από τη σημερινή, οι μνήμες που αυτοί έχουν και καταθέτουν στη παρούσα έρευνα είναι διαφορετικές. Τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι οι δικοί τους γονείς περίμεναν να τους καλέσει ο «δάσκαλος» για να πάνε στο σχολείο, ενώ πολύ λίγοι ήταν εκείνοι που επισκέπτονταν το σχολείο με δική τους πρωτοβουλία. Σε αντίθεση με τη σημερινή εποχή ήταν απαγορευτικό για τους μικρούς μαθητές να παραβρίσκονταν σε τέτοιου είδους συναντήσεις, στις οποίες κυριαρχούσαν περισσότερο τα θέματα συμπεριφοράς και επίδοσης και λιγότερο συμβουλές ή κατευθύνσεις για την βελτίωση των παιδιών.

Το αίσθημα που χαρακτήριζε τους μικρούς μαθητές τότε, όταν οι γονείς επισκέπτονταν το σχολείο, ήταν κατά κύριο λόγο το άγχος, η ντροπή και ο φόβος για το τι θα επακολουθούσε. Χαρακτηριστικές είναι οι δηλώσεις δυο εκπαιδευτικών

«Ε2:Είχαμε πάντα άγχος, γιατί δεν ξέραμε ποια θα ήταν τα λεγόμενα του δασκάλου και όπως καταλαβαίνετε, σε ορεινές περιοχές σαν τις δικές μας οι γονείς μας ήταν λίγο πιο αυστηροί απέναντί μας.»

« Ε6 :Έτρεμα»

και μιας μητέρας

«Γ4 :Ντρεπόμασταν. Εγώ ντρεπόμουν και φοβόμουν τι θα γίνει μετά».

2. Αντιλήψεις εκπαιδευτικών και γονέων για την αναγκαιότητα της μεταξύ τους συνεργασίας.

Είναι κοινή διαπίστωση γονέων και εκπαιδευτικών ότι η συνεργασία μεταξύ τους είναι όχι απλά χρήσιμη αλλά απαραίτητη και επιβεβλημένη. Οι μεν εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι βοηθάει τα παιδιά αρχικά και μετά όλες τις άλλες πλευρές, αποσαφηνίζονται οι ρόλοι και αντιμετωπίζονται γενικότερα προβλήματα.

«Ε5: Εγώ προτιμώ να γίνεται έλεγχος του παιδιού, όχι βέβαια διδασκαλία του παιδιού, έλεγχος θεωρώ ότι είναι απαραίτητο».

Οι γονείς από την άλλη πλευρά υποστηρίζουν ότι βοηθούνται περισσότεροι οι ίδιοι και τα παιδιά τους γι' αυτό και ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις των εκπαιδευτικών άμεσα.

Αντίθετα οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι δεν είναι πολύ ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση των γονέων στις προσκλήσεις τους.

«Ε5 :Δεν θα' λεγα ότι είμαι και απόλυτα ικανοποιημένος απ' την ανταπόκριση των γονιών στην πρόσκληση του σχολείου. Φαίνεται όμως ότι οι γονείς οι οποίοι ενδιαφέρονται ανταποκρίνονται».

Σε ότι αφορά τις μικρές κοινωνίες πολύ συχνά εκπαιδευτικοί και γονείς έρχονται σε καθημερινή επαφή και εκτός σχολείου. Το φαινόμενο αυτό ήταν πιο έντονο τα προηγούμενα χρόνια και αυτό έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί δεν μετακινούνταν αλλά έμεναν στην περιοχή που εργάζονταν. Σήμερα, όπως δηλώνουν οι ίδιοι εκπαιδευτικοί αυτό δεν παρατηρείται.

«Ε8:Σε μικρές κοινωνίες, στα χωριά κυρίως γίνεται αυτό, και στα μονοθέσια όταν δούλευα, έβρισκα τους γονείς στο καφενείο, στο δρόμο και μπορούσαν να ρωτήσουν για το παιδί, ή στο διάλειμμα.».

«Ε9:Σε πολύ μικρά χωριά μόνο και όταν ο δάσκαλος μένει στο χωριό. Συνήθως ο δάσκαλος φεύγει από το χωριό τώρα».

Είναι, επίσης, κοινή διαπίστωση ότι σε περιπτώσεις που υπάρχει κάποιο πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μόνο ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί πάντα να βοηθήσει. Εστιάζουν και οι δυο πλευρές στο θέμα συνεργασίας γονιών και εκπαιδευτικών από τη μία και στην παροχή βοήθειας από ειδικούς φορείς όπως λογοπαιδικούς, ψυχολόγους, σχολικούς συμβούλους και άλλους.

«Γ15: Εγώ πιστεύω με τη συνεργασία του γονιού και κάποιοι άλλοι φορείς, λογοπαιδικοί, παιδοψυχολόγοι κ.λ.π.»

«Ε6:Από μόνος του όχι, θα πρέπει πάντα σε συνεργασία με τους γονείς αφενός για να δώσει κάποιες οδηγίες για το πώς θα πρέπει να χειρίζονται τα παιδιά στο σπίτι και από την άλλη το πρόβλημα με την τάξη είναι ότι θα δουλέψει ατομικά με το κάθε παιδί αλλά χρειάζεται κάποια φροντιστηριακή υποστήριξη την οποία ο εκπ/κός δεν μπορεί να δώσει».

Στο ζήτημα της ενημέρωσής τους, σχετικά με το θέμα της προσέγγισης και της συνεργασίας με τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, αν και θα έπρεπε. Κάποιοι από αυτούς είχαν κάποια στοιχειώδη ενημέρωση και αυτή από σεμινάρια αποσπασματικά και όχι μέσα στο πλαίσιο των σπουδών τους.

«Ε6: Για να είμαι ειλικρινής, κατά τη διάρκεια των σπουδών, δεν είχα καμιά ενημέρωση, το μόνο πράγμα που είχα ήταν μια συμβουλή που μου είχε δώσει ένας προϊστάμενος, όταν πρωτοξεκίνησα να δουλεύω, είπε ότι ποτέ δεν λέμε στον γονιό ότι το παιδί σου είναι, ας πούμε έτσι, λέμε πάντα, ξεκινάμε, λέμε τα θετικά

του και μετά με έναν σωστό τρόπο, λέμε αυτό που θέλουμε να πούμε, χωρίς να το προσβάλλουμε.»

Όλοι δε θεωρούν ότι θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση και βασικό μάθημα στον οδηγό σπουδών των παιδαγωγικών τμημάτων.

«Ε3:Είναι σωστά και πρέπει να γίνει συστηματική κατάρτιση και υπάρχει τέτοια αναγκαιότητα, αλλά το πρόβλημα είναι από ποιον και με τι σκοπό θα' ρθει να το κάνει, τι ιδία οφέλη θα έχει ο ίδιος, γιατί πολλές φορές πολλά ξεκινάνε, γίνονται και στο τέλος ο μάχιμος εκπ/κός δεν θα έχει **τίποτα** απ' όλη αυτή τη γνώση».

3. Συνθήκες και μορφή επικοινωνίας.

Σχετικά με την ανάληψη πρωτοβουλίας για επικοινωνία οι γονείς δηλώνουν ότι και οι δύο παίρνουν πρωτοβουλία για επικοινωνία και το στοιχειοθετούν λέγοντας ότι ο γονιός εντοπίζει πιο εύκολα πρόβλημα σε ότι αφορά το παιδί του από τον εκπαιδευτικό.

«Γ12: Όταν καταλάβω ότι κάτι δεν πάει καλά θα πάω να τον βρω μόνη μου, αλλιώς όταν με καλέσει εκείνος.»

Αντίθετα οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι οι ίδιοι αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλέσουν τους γονείς γιατί αυτοί πρώτα διαπιστώνουν κάποιο πρόβλημα και θέλουν να το συζητήσουν.

«Ε4:Εγώ Διότι οι γονείς περιμένουν από μένα σαν επιστήμονα να δω τις αδυναμίες του παιδιού, να τους καλέσω και να τους ενημερώσω πάνω σ' αυτό. Υπάρχουν βέβαια και κάποιοι άλλοι γονείς, οι οποίοι εκφράζουνε κάποιες ανησυχίες και πάνω σ' αυτό συζητάνε».

«Ε5:Κατά κύριο λόγο εμείς.

-Γιατί οι γονείς σπάνια δεν έρχονται σε επαφή με το σχολείο, αν δεν τους το ζητήσει κάποιες φορές ο δάσκαλος» .

«Ε6:Τις περισσότερες φορές την πρωτοβουλία την παίρνουμε εμείς οι εκπ/κοί. Κάποιες φορές μπορεί να έρθουν και οι γονείς να ρωτήσουν για κάποια πράγματα τα οποία δεν καταλαβαίνουν πώς πρέπει να βοηθήσουν στο σπίτι, και όταν εμείς παίρνουμε πρωτοβουλία αφού ρωτάτε και το γιατί είναι συνήθως για να τους δείξουμε τον τρόπο εργασίας, να τους ενημερώσουμε πώς πρέπει να δουλεύουν στο σπίτι με τα καινούρια βιβλία, τι απαιτήσεις έχουμε απ' τα παιδιά, όλα αυτά τα πράγματα τα οποία χρειάζεται».

Σε ότι αφορά την συχνότητα της επικοινωνίας οι γονείς δηλώνουν ότι είναι τακτική και βασίζεται στην κρίση του εκπαιδευτικού.

«Γ14: Συνήθως όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα με το παιδί, αλλά ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος που καλεί».

Δηλώνουν πρόθυμοι να συνεργαστούν και σε ότι αφορά την συγκεκριμένη έρευνα είναι ικανοποιημένοι από τον τρόπο επικοινωνίας. Οι ίδιοι επιδιώκουν να συναντήσουν τους εκπαιδευτικούς πολλές φορές αν παραστεί ανάγκη και οι εκπαιδευτικοί είναι πρόθυμοι να τους δεχτούν.

« Γ5:Ναι, το έχω επιδιώξει 1-2 φορές.

Σε κάποια καθημερινά προβλήματα που παρουσίασαν τα παιδιά στο σπίτι και σε κάποιες μαθησιακές δυσκολίες και σε κάποια άλλη σχετικά συμπεριφορά συγκεκριμένα.»

Δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο επικοινωνίας , ενώ ο μέσος χρόνος διάρκειας μιας συνάντησης ποικίλει ανάλογα με το θέμα της συζήτησης και κυμαίνεται από 10-60 λεπτά.

«Γ14:Αναλόγως το πρόβλημα. Μπορεί να είναι κάτι απλό και μέσα σε πέντε λεπτά να λυθεί. Μπορεί να είναι κάτι πιο σοβαρό και να χρειαστεί να πας πολλές φορές.»

Σχετικά με την συχνότητα της επικοινωνίας, οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι αυτοί δίνουν τη δυνατότητα στους γονιούς να επικοινωνούν μαζί τους οποιαδήποτε στιγμή το χρειάζονται, χωρίς να τους ενοχλούν οι αιφνιδιασμοί.

«Ε5:Τους ενημερώνουμε να έρθουν σε επαφή με το σχολείο για να επικοινωνήσουμε μαζί τους, στο σχολείο και βεβαίως τους δίνουμε τη δυνατότητα, οποιαδήποτε στιγμή εκείνοι μπορούν και ευκαιρούν, μπορούν να περνάνε από το σχολείο και να ενημερώνονται χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια, να παρακωλύεται το εκπ/κό μας έργο».

«Ε6:Θα' λεγα σε τακτά χρονικά διαστήματα, είτε γιατί έχω καλέσει εγώ για ενημέρωση, είτε γιατί από μόνοι τους έρχονται να ενημερωθούν, να ρωτήσουν για το παιδί τους».

«Ε7:Όχι γιατί θεωρώ ότι επειδή γνωρίζω τους μαθητές μου, μπορώ ανά πάσα στιγμή, με πληρότητα, με σαφήνεια, με ακρίβεια να πω ακριβώς τι πρόβλημα αντιμετωπίζει το κάθε παιδί και να το συζητήσω».

Προτιμούν ανάλογα με τις περιστάσεις και τις μεμονωμένες και τις ομαδικές συγκεντρώσεις.

«Ε4: Εξαρτάται. Ομαδική συγκέντρωση καλώ όταν έχω κάτι να πω για το σύνολο της τάξης, θεωρώ όμως ότι η μεμονωμένη κουβέντα με το γονέα είναι καλύτερη γιατί και δεν εκθέτουμε τα παιδιά και οπωσδήποτε σεβόμαστε προσωπικά δεδομένα»,

ενώ δηλώνουν ότι θα ήθελαν περισσότερο χρόνο για να αφιερώσουν στην επαφή με τους γονείς των μαθητών τους,

«Ε3:Εντελώς ανεπαρκέστατος, τυπικός, εθιμοτυπικός»,

«Ε9:Όχι, θα ήθελα περισσότερο χρόνο.

Θα μπορούσε κάποια μέρα το πρόγραμμα να μην είναι εξάωρο, να είναι τετράωρο, και τις δύο τελευταίες ώρες να έχουμε συγκέντρωση γονέων»

«Ε6:Έχουμε ορίσει στο σχολείο κάποια συγκεκριμένη μέρα, και ώρα που μπορούν να έρχονται οι γονείς, αλλά στο δικό μας το σχολείο, τουλάχιστον όσα χρόνια είμαι εδώ, όποτε θέλει ο κάθε γονιός είναι ελεύθερος να έρθει και να ρωτήσει, έχοντας πάντα υπόψη το γεγονός ότι είναι γονείς που έρχονται από μακριά και δεν έχουν τη δυνατότητα να έρχονται σε τακτά διαστήματα», όπως και οι γονείς δηλώνουν ότι τα χρονικά πλαίσια κάποιας συνάντησης ορίζονται από τη φύση και το μέγεθος του προβλήματος.

« Ε9: Εξαρτάται από το θέμα της συζήτησης με τον κάθε γονιό, μπορεί από 5 λεπτά μέχρι 1 ώρα».

4. Περιεχόμενο και θεματική των συναντήσεων.

Η επίδοση και η συμπεριφορά των μαθητών στο σχολείο είναι τα δυο κυριότερα θέματα που αφορούν τις συναντήσεις γονιών και εκπαιδευτικών.

«Γ12: ότι έχει σχέση με το παιδί, μαθήματα, συμπεριφορά».

«Γ13:Τα συνηθισμένα. Συμπεριφορά, μάθηση».

«Ε4:Κυριαρχούν 2 θέματα: Το πρώτο είναι η σχολική επίδοση και το δεύτερο είναι η συμπεριφορά του παιδιού στο σχολείο»

«Ε5:Συνήθως θα αφορά τη μάθηση του παιδιού αλλά βέβαια και τη γενικότερη συμπεριφορά του στο σχολικό χώρο».

Οι γονείς θεωρούν πολύ χρήσιμο να εμπιστευθούν στον εκπαιδευτικό κάποια προβλήματα υγείας ή και οικογενειακά που αφορούν άμεσα στο παιδί και εκδηλώνουν την επιθυμία ο εκπαιδευτικός να τους ενημερώνει και για ευρύτερα παιδαγωγικά θέματα, όπως μεθόδους διδασκαλίας, τρόπους οργάνωσης.

«Γ5:Ναι, πιστεύω ότι θα βοηθήσει σε πολλά πράγματα , και δεν είναι κάτι κακό , να λέμε κάτι που συμβαίνει και ενοχλούμε , γιατί και το παιδί ζει μέσα στο σπίτι και μπορεί πολλές φορές να επηρεάζεται».

« Γ15:Στο θέμα του παιδιού εγώ πιστεύω ότι πρέπει να το συζητάμε, αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα γιατί μπορεί να παρουσιαστεί κάτι στο σχολείο και να χρειαστεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει. Τώρα σε κάποια θέματα που αφορούν το σπίτι, αν υπάρχει μια πιο κοντινή σχέση και θες να βγάλεις το πρόβλημά σου προς τα έξω, ίσως».

Από την άλλη πλευρά οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται να επιθυμούν την ενημέρωση σχετικά με την μεθοδολογία και με γενικότερα παιδαγωγικά θέματα περισσότερο με τους γονείς των μικρών μαθητών

«Ε6:Κάποιες φορές συζητάμε σε ότι έχει σχέση με τις μεθόδους διδασκαλίας, ειδικά στις μικρότερες τάξεις, στην Α τάξη για παράδειγμα, πρέπει να ξέρει ο γονιός τι ακριβώς γίνεται εκεί, συζητάμε και αναλυτικά θα' λεγα, για να ξέρουν πώς ακριβώς δουλεύουμε στην τάξη για να μπορούν να βοηθήσουν και αυτοί τα παιδιά».

«Ε7:Όχι δεν νομίζω ότι είναι απαραίτητο να ξέρει ο γονιός πως θα κάνω το μάθημα»

«Ε8:Ναι, και πολλές φορές ρωτούν τους τρόπους που χρησιμοποιώ για να μη ξεφεύγουν και αυτοί στο σπίτι».

«Ε9: Στην αρχή της σχολικής χρονιάς οι δάσκαλοι κάνουν μια συγκέντρωση γονέων για να ενημερωθούν πώς γίνεται το μάθημα μέσα στην τάξη, για να παίρνουν κάποιες κατευθύνσεις για να βοηθούν τα παιδιά στο σπίτι. Ειδικά στην πρώτη είναι απαραίτητο αυτό»,

ενώ με πολύ διακριτικότητα και ευγένεια και μόνο αν οι ίδιοι οι γονείς θίξουν κάτι για αυτό θα μιλήσουν για προβλήματα υγείας ή οικογενειακά.

« Ε2:Αν αυτοί μου δώσουν το ερέθισμα, τότε ναι, θα το θίξω. Αν αφορά καθαρά το παιδί, τότε ναι, το θίγω εύκολα και προσπαθώ να ευαισθητοποιήσω και το γονιό να μου μιλήσει γι' αυτό, εάν όμως βλέπω ότι κρύβονται, πάλι προσπαθώ να τους πείσω να μιλήσουν για το πρόβλημά τους»

«Ε8: Προσπαθείς, με πιο διακριτικό τρόπο, γιατί κάποιοι γονείς δεν το δέχονται κιόλας, και προσπαθείς μέσα απ' τη κουβέντα να το πεις για να δεις πώς θα αντιδράσει. Προσπαθείς με πλάγιο τρόπο να μιλήσεις για κάποια προβλήματα που υπάρχουν».

«Ε9: Υγεία λίγο δύσκολο. Συνήθως οι γονείς που έχουν ένα πρόβλημα και είναι συνειδητοποιημένοι, συνήθως αυτοί έρχονται πρώτοι, σε πλησιάζουν και στο αναφέρουν. Γενικά όμως οι γονείς είναι κλειστοί σε τέτοιου είδους θέματα, ειδικά αν υπάρχουν προβλήματα με παιδιά με ειδικές ανάγκες».

Σε περίπτωση που κάποιοι γονείς εμπιστευτούν πολύ προσωπικά πράγματα σε αυτούς οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι κερδίζουν πράγματα μέσα από την διαδικασία,

«Ε3: Από ένα σημείο και μετά γίνεσαι ο ψυχολόγος τους, ο εξομολογητής τους, γιατί ο γονιός της Ε.Α. αυτός είναι η Ε.Α. στο τέλος γιατί είναι ο αρτιμελής που πρέπει ν' αντιμετωπίσει την σκληρή πραγματικότητα.

-Σίγουρα, αυτή η ιστορία σε δυναμώνει θετικά, υπέρ σου, γιατί εκτιμάς κάθε φορά τη ζωή, όταν βλέπεις ειδικά έναν άνθρωπο, ο οποίος γεννιέται και βλέπει το πρωί ότι δεν μπορεί να χαμογελάσει, εσύ βλέπεις ότι μπορείς να χαμογελάσεις, ότι δεν έχεις κανένα λόγο να είσαι δυστυχισμένος και αν είσαι δυστυχισμένος, είσαι αχάριστος, οπότε απ' αυτή την ιστορία κερδίζεις και ως εκπ/κός και ως άνθρωπος, κερδίζουν όμως και αυτοί, γιατί τους κρατάς όρθιους, προσπαθώντας να τους ενθαρρύνεις».

«Ε4: Μερικές φορές ναι. Ναι, βεβαίως κερδίζω. Κερδίζω τη γνώση για το τι ακριβώς συμβαίνει στην οικογένεια και μπορώ να κατανοήσω κάποιες συμπεριφορές».

Ενώ είναι πολύ χαρακτηριστικές οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών στο πως οι γονείς σκιαγραφούν την εικόνα του παιδιού τους.

«Ε9: Ένα μεγάλο ποσοστό γονέων λέει ότι το παιδί τους στο σπίτι είναι καλό, τα κάνει όλα, είναι άριστο. Υπάρχουν όμως και γονείς που έρχονται και συζητάμε ουσιαστικά πράγματα για το παιδί, πώς μπορούν να το βοηθήσουν, αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό λέει ότι το παιδί του είναι καλό στο σπίτι, ότι το παιδί του διαβάζει»

«Ε7: Κλασική ατάκα: Στο σπίτι διαβάζει. Δεν υπάρχει γονιός που να μην το λέει αυτό, στο σπίτι μου τα λέει»

5. Επίπεδα και όρια συνεργασίας.

Γονείς και εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι η μεταξύ τους συνεργασία δεν θα πρέπει να τελειώνει στο στάδιο της παροχής πληροφοριών σχετικά με την πρόοδο των μαθητών αλλά μπορεί να επεκταθεί και σε άλλα επίπεδα όπως στην παροχή

βοήθειας από μέρους των γονέων σε κάποιες εκδηλώσεις (σχολικές γιορτές, εκδρομές, επικουρικά προγράμματα κ.λ.π.).

«Γ1: Ναι, θα μπορούσα. Σε γιορτές»

«Γ2: Ναι, εάν είναι σε κάποια δραστηριότητα, θα μπορώ να φανώ χρήσιμη.»

«Γ3: Ναι, σε σχολικές γιορτές που διοργανώνουν σε προγράμματα, οτιδήποτε.»

«Ε2: Ναι

-Όταν χρειάζεται να εφαρμόσω κάποιο πρόγραμμα στο σχολείο, όταν χρειάζομαι τη συνεργασία τους για να προγραμματίσουμε κάτι, όπως μια επίσκεψη ή μια εκδρομή ή μια εκδήλωση τη θεωρώ απαραίτητη τη συνεργασία τους, αν και δεν την έχω πάντα»

«Ε3:Θεωρώ ότι για μένα είναι κανόνας, έτσι ξεκινώ εγώ».

«Ε4:Βεβαίως, αλίμονο. Η σχολική μονάδα δεν μπορεί να σταθεί μόνη της, πρέπει απαραίτητα οι γονείς να μπαίνουν στην εκπ/κή διαδικασία.

-Στην βοήθεια όσον αφορά τις εκδηλώσεις, τη διοργάνωση ημερίδων, συναντήσεων, γενικά σε όλη την εκπ/κή διαδικασία.»

«Ε5:Η συνεργασία με τους γονείς πιστεύω ότι πρέπει να είναι ολόπλευρη, δεν είναι μόνο δηλαδή η πρόοδό τους στο σχολείο, αλλά γενικότερα η πρόοδος και η συμπεριφορά τους σαν κοινωνικό μέλος της κοινωνίας.

-Βεβαίως μπορούν να βοηθήσουν στην εκπ/κή διαδικασία, εφαρμόζοντας αυτά τα οποία το σχολείο τους ενημερώνει και γενικότερα σε άλλους τομείς όπου το σχολείο έχει την ανάγκη και ζητήσει από τους γονείς, πιστεύω ότι θα πρέπει να ανταποκρίνονται.»

Στο ερώτημα αν δινόταν η δυνατότητα στους γονείς να μπουν στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσουν το μάθημα, οι μεν γονείς δηλώνουν ότι θα το επιθυμούσαν πολύ και το τεκμηριώνουν λέγοντας ότι θα ήθελαν να δουν πώς γίνεται το μάθημα και πως λειτουργεί ο εκπαιδευτικός και τα παιδιά.

«Γ3: Θα το 'κανα χωρίς να ξέρει το παιδί και ο ίδιος ο εκπ/κός δηλ. απ' την κλειδαρότρυπα, ν' ακούσω και να δω πώς γίνεται η συμπεριφορά, το μάθημα».

«Γ7: Ναι. Αρκετές φορές έχει περάσει απ' το μυαλό μου.

Δεν το έχω ζητήσει, όχι.

Θα' θελα να μπω, να δω πώς δουλεύει και πάνω στο δικό μου παιδί και πάνω στα άλλα, δηλ. να παίρνω γνώμες. Αυτό θα ήταν καλό να γινότανε 1 φορά το μήνα, να μπορεί μία μητέρα ,δύο, εναλλάξ, βέβαια, να γίνεται μια ανοιχτή διδασκαλία».

Δεν το έχουν ζητήσει ποτέ αλλά θα το επιθυμούσαν.

Από την άλλη πλευρά οι εκπαιδευτικοί αρκετοί δηλώνουν ότι θα το επέτρεπαν στους γονείς να μπουν στην αίθουσά τους και να παρακολουθήσουν το μάθημά τους αλλά με κάποιες προϋποθέσεις και όρους.

«Ε2: Ναι, θα το επέτρεπα. Θα είχα επιφυλάξεις, θα φρόντιζα να τους ενημερώσω πρώτα, αυτούς τους γονείς που θα ήθελα να μπουν μέσα στην τάξη, να τους ενημερώσω τι μεθόδους εφαρμόζουμε και όλα αυτά και θα προσπαθούσα να τους δώσω να καταλάβουν ότι δεν μπήκαν μέσα για να κρίνουν και να κριτικάρουν το έργο του εκπ/κού, αλλά για να παρακολουθήσουν, να δουν πώς δουλεύουμε μέσα σε μια μέρα ή έστω και σε περισσότερες»

«Ε3: Ποτέ δεν έχω επιφύλαξη, είναι κάτι που το εφάρμοσα απ' την πρώτη στιγμή που ήμουν και στη γενική αγωγή».

« Ε4: Θα το ευχόμουν. Καμία επιφύλαξη»

« Ε5: Δεν θα είχα ιδιαίτερα αρνητικό λόγο, με τη μόνη διαφορά ότι δεν θα μπορούσε να γίνει μια πραγματικά καλή και σωστή διδασκαλία, γιατί τα παιδιά θα ήταν προσηλωμένα σε άλλη κατεύθυνση».

Υπάρχουν όμως και εκπαιδευτικοί που πολύ χαρακτηριστικά απάντησαν ότι

«Ε7: Απαγορεύεται αυστηρώς και δια ροπάλου. Γιατί; Γιατί δε χρειάζεται να βλέπουμε τους άλλους μαθητές, όχι τους άλλους μαθητές».

«Ε9: Σύμφωνα με το νόμο όχι, δηλ. υπάρχει η περίπτωση να βάλεις μια μητέρα μέσα στην τάξη και να βγει έξω μετά και να λείει διάφορα. Καταργείται ουσιαστικά η αυτονομία του δασκάλου».

Όλοι οι εκπαιδευτικοί, επίσης, δηλώνουν ότι θα συζητούσαν με τους γονείς οποιοδήποτε πρόβλημα εντόπιζαν και αφορούσε το παιδί, μαθησιακό, υγείας, συμπεριφοράς, με τρόπο διακριτικό, ευγενικό και θα επέλεγαν γι' αυτό το χώρο του σχολείου.

«Ε4: Απαραίτητα. Θα επέλεγα έναν χώρο ή το χώρο του σχολείου ή κάποιον χώρο που θα ήταν οικείος στους γονείς για να μπορούν να ανοιχτούν πολύ πιο εύκολα, ιδιαίτερα αν ήταν θέμα υγείας ή συμπεριφοράς».

«Ε5:Αλίμονο Θα επέλεγα το χώρο του σχολείου αλλά μ' ένα διακριτικό τρόπο, μεμονωμένοι βέβαια είτε μέσα στην αίθουσα είτε μέσα στο γραφείο, με τον ίδιο και θα συζητούσαμε το ακριβές πρόβλημα που αντιμετωπίζει το παιδί».

«Ε6 :Ανεπιφύλακτα ναι.

-Θα επέλεγα το χώρο του σχολείου, κάποια στιγμή δηλ. θα ειδοποιούσα το γονιό να έρθει και θα μιλούσαμε, θα έθετα το θέμα το οποίο έχω εγώ διαπιστώσει ότι υφίσταται».

Και οι ίδιοι οι γονείς, δηλώνουν ότι δεν θα αποσιωπούσαν ποτέ κάποιο σοβαρό πρόβλημα που ενδεχομένως θα είχε το παιδί τους από τους εκπαιδευτικούς, όπως, επίσης, ότι δεν ενοχλούνται αν ο εκπαιδευτικός ασκήσει κάποια κριτική με στόχο το παιδί, αρκεί αυτή να είναι τεκμηριωμένη και να βασίζεται σε γεγονότα

«Γ7: Όχι, αντιθέτως. Αυτό είναι το πιο ευχάριστο που μπορεί να σου πει ένας και με πιο πολλές γνώσεις και πιο πολλή εμπειρία πάνω στα παιδιά»

«Γ8: Όχι καθόλου».

«Γ10:όχι, δε με ενοχλεί».

« Γ11: Όχι δεν ενοχλούμαι, πιστεύω ότι καλώς το λέει για να μπορέσουμε κι εμείς να βελτιώσουμε κάποια πράγματα».

Στο ζήτημα της αξιολόγησής τους από τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι γονείς δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις, πολύ πιθανόν να μεροληπτούν και εν τέλει δεν είναι ώριμες οι συνθήκες για κάτι τέτοιο. «Ε5:Δε νομίζω ότι οι γονείς είναι σε θέση να αξιολογούν τον εκπ/κό, δεν πιστεύω ότι έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις, αλλά και απ' την άλλη μεριά δεν είναι σε θέση, οποιεσδήποτε και αν είναι οι γραμματικές τους γνώσεις, να μπορούν να κρίνουν το εκπ/κό έργο. Αν υπήρχαν βέβαια οι προϋποθέσεις εκείνες τότε δεν θα είχα αντίρρηση»

« Ε6:Πιστεύω ότι οι εκπ/κοί αξιολογούνται από τους γονείς, ούτως ή άλλως, όπως αξιολογούνται απ' τους μαθητές και απ' όλους τους άλλους. Δεν υπάρχει δηλ. πέρα απ' αυτό που λέμε ότι δεν αξιολογούνται οι εκπ/κοί, οι εκπ/κοί αξιολογούνται καθημερινά, από τα παιδιά και από τους γονείς, δηλ. δεν είναι τυχαίο ότι κάποιοι γονείς με συγκεκριμένους συναδέλφους έχουν πρόβλημα και με κάποιους άλλους δεν έχουν κανένα πρόβλημα. Αυτό οφείλεται στην αξιολόγηση που δεχόμαστε και που είμαι κάθετος ότι οι γονείς είναι αμείλικτοι στο θέμα της αξιολόγησης»

«Ε7: Η αξιολόγηση των εκπ/κών απ' τους γονείς; Τι ξέρουν οι γονείς για να αξιολογήσουν τον εκπ/κό; Με ποια κριτήρια θα αξιολογήσουν τον εκπ/κό;»

Αντίθετα οι γονείς δηλώνουν ότι η άποψή τους για κάποιο εκπαιδευτικό δεν επηρεάζεται από τις απόψεις ή κρίσεις που συχνά μεταφέρουν τα παιδιά στο σπίτι. Δεν πιστεύουν ότι οι απόψεις των παιδιών μπορούν να μεταβάλλουν την εικόνα που οι ίδιοι έχουν σχηματίσει για τον εκπαιδευτικό.

« Γ3: Δεν επηρεάζεται. Δεν μπορεί ένα παιδί να κρίνει, όπως ένας γονιός».

« Γ5: Δεν επηρεάζεται ιδιαίτερα γιατί πιστεύω ότι τα παιδιά έχουν τη δική τους γνώμη, τα βλέπουν διαφορετικά τα πράγματα απ' ότι τα βλέπουν οι μεγαλύτεροι κι έτσι δεν μ' ενοχλεί ιδιαίτερα.»

«Γ6: Όχι, δεν επηρεάζεται».

Επιπλέον, οι ίδιοι δεν μεταφέρουν την άποψή τους στο παιδί στη βάση ότι δεν θέλουν να χαλάσουν την εικόνα που έχει σχηματίσει το παιδί για τον δάσκαλό του.

« Γ7: Όχι. Πάντα την καλή, για να μην πάρει τον εκπ/κό με άλλο μάτι γιατί μετά δεν θα θέλει ούτε σχολείο να πάει, αν του πεις.».

« Γ2: Όχι Γιατί δεν θέλω να έχει αρνητικές εντυπώσεις για τον εκπ/κό, γενικώς δεν θέλω να το επηρεάσω αρνητικά. Δεν θέλω να του χαλάσω την καλή εικόνα»

Δεν προετοιμάζουν κάποια θέματα που θα συζητήσουν με τον εκπαιδευτικό, εκτός κι αν έχουν κληθεί να συζητήσουν κάτι συγκεκριμένο

«Γ1: Όταν υπάρχει θέμα συγκεκριμένο ναι, αλλιώς αόριστα, γενικά».

«Γ2: Συζητάμε αυτά που βλέπουμε πως υπάρχουν κι αν βρεθούν και κάποια άλλα στην πορεία...»

6. Παράγοντες που επηρεάζουν την συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών.

Ερευνήθηκαν οι εξής παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν την συνεργασία ανάμεσα σε γονιούς και εκπαιδευτικούς.

α) επίδοση μαθητή.

Εδώ οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι επιθυμούν να βλέπουν περισσότερο τους γονιούς των «αδυνάτων» μαθητών και αυτό γιατί θεωρούν ότι αυτοί το χρειάζονται περισσότερο για να αντιμετωπιστούν κάποια προβλήματα.

«Ε2: Πάντα των αδύνατων μαθητών, γιατί έτσι νομίζω θα μπορέσουν να βοηθήσουν αυτοί τα παιδιά τους, γιατί απ' τη στιγμή που εγώ τα έχω λίγες ώρες

μέσα στην τάξη μου, την περισσότερη δουλειά την κάνουν οι γονείς και απευθύνομαι στους γονείς μόνο γι' αυτό το λόγο»

«Ε5:Θα επιθυμούσα σίγουρα να δω τους γονείς των αδυνάτων μαθητών. Δυστυχώς όμως συμβαίνει το αντίθετο, γιατί αυτοί θέλουν, οι αδύνατοι μαθητές βεβαίως μεγαλύτερη στήριξη και μεγαλύτερη προσοχή αλλά δυστυχώς δεν συμβαίνει αυτό. Συνήθως έρχονται οι γονείς των καλών μαθητών, τους οποίους δεν έχουν και ιδιαίτερη ανάγκη ενημέρωσης.»

Οι γονείς πιστεύουν από την άλλη ότι η επίδοση του μαθητή επηρεάζει την συνεργασία τους με τον εκπαιδευτικό αν και θεωρούν ότι οι γονείς των αδυνάτων μαθητών θα πρέπει να έχουν συχνότερη επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό.

«Γ2:Συνήθως επηρεάζει γιατί ο εκπ/κός με τους καλούς μαθητές δένεται πιο πολύ. Ίσως γιατί και οι μαθητές δένονται με τον εκπ/κό, ενώ ένας αδύνατος μαθητής κρατάει κάποιες αποστάσεις».

«Γ6:Επηρεάζεται γιατί υπάρχουν πολλά παιδιά χαμηλά και παιδιά που δεν θέλουν να έρθουν στο σχολείο και επηρεάζεται κι αυτός ο ίδιος.

Ναι, είναι διαφορετική.

Δεν είναι υπέρ του καλού παιδιού, είναι κατά».

Γονείς και εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι το επίπεδο συνεργασίας μεταβάλλεται με την άνοδο σε μεγαλύτερη τάξη και αυτό γιατί και οι δυο πλευρές πιστεύουν ότι οι μικρότερες τάξεις έχουν ανάγκη πιο συχνής και ουσιαστικής επαφής.

«Ε5:Πιστεύω σε όσο πιο μικρή τάξη βρίσκεται το παιδί, τόσο πιο τακτική θα πρέπει να είναι και η επικοινωνία των γονιών με τον εκπ/κό, γιατί εκεί υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη. Στις μεγαλύτερες τάξεις μπορεί και ανταποκρίνεται και από μόνο του το παιδί».

«Ε6:Συνήθως οι πιο μικρές τάξεις έχουν ανάγκη για συχνότερη επαφή και επικοινωνία. Στις μεγαλύτερες τάξεις τα διαστήματα είναι πιο αραιά, διότι στις πιο μικρές τάξεις υπάρχει μια ανασφάλεια απ' τους γονείς, για το αν θα μάθει το παιδί να διαβάζει, πράγματα που δεν ξέρουν, που εμείς θεωρούμε φυσιολογικά, αυτοί νομίζουν ότι και θα διαβάζει και θα μάθει ορθογραφία μέσα σε μια χρονιά, πράγμα το οποίο δεν...»

«Γ3:Και αυτό. Ναι. Είναι οπωσδήποτε, όσο μεγαλώνει ένα παιδί, και η τάξη και ο τρόπος και τα μαθήματα, όλα διαφοροποιούνται».Ενώ δηλώνουν ότι δεν υπάρχει καμιά διαφοροποίηση στην επικοινωνία είτε το παιδί είναι αγόρι είτε κορίτσι.

β) Μορφωτικό επίπεδο γονέων/ επάγγελμα.

Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα της συνεργασίας καθώς και την αποτελεσματικότητά της.

«Ε8: Όχι, δε νομίζω ότι όλοι οι γονείς μπορούν να ανταποκριθούν. Υπάρχουν γονείς που έχουν τελειώσει με το ζόρι το Δημοτικό, είναι η δουλειά τους τέτοια που δεν μπορούν, υπάρχουν πολλοί αλλοδαποί».

«Ε4: Όχι δυστυχώς. Θεωρώ από το επίπεδο που έχει ο κάθε γονέας, τη μόρφωση, την παιδεία και γενικότερα από τη διάθεση, δηλαδή μπορεί κάποιος γονέας να μην έχει την παιδεία που έχει κάποιος δεύτερος, αλλά μπορεί να έχει τη διάθεση και αυτό αναπληρώνει όλα τα υπόλοιπα».

«Ε6: Έχω παρατηρήσει ότι γονείς με αυξημένο μορφωτικό επίπεδο, έρχονται σε πιο συχνή επικοινωνία, γιατί έχουν μεγαλύτερες θα' λεγα προσδοκίες από τα παιδιά, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι και οι άλλοι γονείς, είναι καθαρά θέμα πώς ο κάθε γονιός βλέπει το σχολείο και τι περιμένει απ' το σχολείο και από τα παιδιά».

Στο ίδιο θέμα οι γονείς δηλώνουν ότι θεωρούν απαραίτητη την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών για να βοηθήσουν τα παιδιά τους στο σπίτι, την απαιτούν και στις περισσότερες των περιπτώσεων την έχουν.

«Γ10: Ναι Ναι και μέχρι τώρα και παρόλο που δεν έχω βγάλει Γυμνάσιο και Λύκειο την βοηθάω».

Επίσης, δηλώνουν, πως όταν διαφωνήσουν με κάποιες ενέργειες, των εκπαιδευτικών θα συζητήσουν μαζί τους και με διάλογο θα επιλύσουν το πρόβλημα.

«Γ13: Θα το συζητούσα. Με διάλογο».

«Γ14: Με συνομιλία και διάλογο».

«Γ15: Θα έλεγα τη γνώμη μου και θα βλέπαμε».

Το επάγγελμα των γονιών είναι ο παράγοντας που διαφοροποιεί την συνεργασία με δεδομένο ότι μόνο ο ένας εκ των δυο παραβρίσκεται σε συναντήσεις του σχολείου, έτσι, σπάνια ο εκπαιδευτικός θα συναντήσει και τους δυο γονείς.

«Γ1: Συνήθως ο ένας γιατί ο ένας πάντα δουλεύει».

«Γ2: Συνήθως ο ένας».

Γιατί ο σύζυγος δουλεύει».

γ) περιοχή που βρίσκεται το σχολείο.

Σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι η περιοχή διαφοροποιεί σημαντικά την ποιότητα και τη συχνότητα της επικοινωνίας και δηλώνουν ότι στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές οι γονείς έρχονται συχνότερα στο σχολείο και ενδιαφέρονται περισσότερο για τα παιδιά τους, παρόλο που θα περίμενε κανείς λόγω συνθηκών να συμβαίνει το αντίθετο. Παρατηρούν δε, ότι στα μεγάλα αστικά κέντρα οι επαφές είναι περισσότερο απρόσωπες και τυπικές.

«Ε3:Βέβαια παίζει και πολύ σημαντικό ρόλο.

-Καλύτερες και πιο ανθρώπινες σχέσεις, επειδή έχω δουλέψει και σε μεγάλες και σε μικρές περιοχές, όσο κι αν φαίνεται οξύμωρο γιατί μέσα σε μια επαρχιακή πόλη ή σ' ένα χωριό, επειδή είναι κλειστά συστήματα και όμως εγώ θεωρώ ότι εκεί αναπτύσσονται πολύ πιο ανθρώπινες και ευθύγραμμες σχέσεις ενώ μέσα στην πόλη χάνεται μέσα στην ανωνυμία και είναι πολύ τυπικές οι συναντήσεις, και να θέλουν όμως υπάρχουν και πρακτικά προβλήματα, απόστασης, χρόνου, οπότε εδώ πέρα το σχήμα είναι λίγο οξύμωρο. Αλλά θεωρώ ότι στα πιο μικρά σχολεία, η συνεργασία με τους γονείς είναι πιο άμεση».

«Ε10:Ναι έχω διαπιστώσει ότι στην ύπαιθρο οι γονείς είναι πιο δεκτικοί, θέλουν να βοηθήσουνε, δέχονται με ευλάβεια σχεδόν, αυτά που θα τους πεις , και τα τηρούνε , είναι πιο κοντά στα παιδιά τους ενώ στις πόλεις , θα έλεγα ότι είναι σνοβ, αμφισβητούν πολύ τον εκπ/κό και τον κρίνουν».

δ) Φύλο γονέων.

Εδώ οι εκπαιδευτικοί διαπιστώνουν ότι το φύλο του γονέα που έχει πιο συχνή επικοινωνία μαζί τους αλλά και που παραβρίσκεται συχνότερα στο σχολείο είναι οι γυναίκες και αυτό πιθανόν λόγω αυξημένων επαγγελματικών υποχρεώσεων των ανδρών.

«Ε3:Το γονιό που βλέπεις περισσότερο είναι η μητέρα»

«Ε6:Περισσότερο τη μητέρα, αλλά υπάρχουν κάποιες φορές που έρχονται και άντρες, συνήθως αλλοδαποί, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς έρχονται οι άντρες, αν είναι και από μακριά, αν είναι ντόπιοι, οι γυναίκες έρχονται γιατί προφανώς οι γυναίκες έχουν αναλάβει τη διαπαιδαγώγηση»

« Ε7:Συνήθως τη μητέρα, διότι ο πατέρας ασχολείται περισσότερο με τις δουλειές του»

Ιεραρχώντας τους πιο βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας οι εκπαιδευτικοί έδωσαν την πρώτη θέση

στον παράγοντα φιλοδοξίες των γονιών για τα παιδιά τους, αμέσως μετά, τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών προς την κατεύθυνση αυτή, το επάγγελμα του γονέα βρίσκεται στην τρίτη θέση, το μορφωτικό επίπεδο στην τέταρτη θέση και τέλος, την εκτίμηση που έχουν οι γονείς για τον εκπαιδευτικό και το έργο του.

Στα θέματα που κυριαρχούν στις συζητήσεις τους βλέπουν ότι η συμπεριφορά του παιδιού έρχεται πρώτη στην ανάγκη των γονιών για πληροφόρηση, αμέσως μετά η επίδοση των παιδιών, οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι στην τρίτη θέση σχετικά με την προτίμηση για ενημέρωση των γονιών, ενώ οι συμβουλές για την παροχή βοήθειας στα παιδιά στο σπίτι έρχονται τελευταίες.

Στο ίδιο θέμα οι γονείς δηλώνουν ότι όλοι αυτοί οι παράγοντες, συμπεριφορά του παιδιού, επίδοση των παιδιών, οι μέθοδοι διδασκαλίας, οι συμβουλές για την παροχή βοήθειας στα παιδιά στο σπίτι, είναι το ίδιο βασικά και σπουδαία για αυτούς.

Σχετικά με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση και την επαφή με τους γονείς, και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι πιο αποτελεσματικές είναι οι ολιγόλεπτες συναντήσεις, πριν, με τη λήξη ή στα διαλλείματα, οι ειδικές συγκεντρώσεις στο σχολείο, με κάποιο ειδικό ραντεβού στο χώρο του σχολείου, ενώ η χρήση τηλεφώνου χρησιμοποιείται σπάνια και ακόμα πιο σπάνια η επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια σχολιασμού των αποτελεσμάτων της έρευνας.

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται από τις ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα της γνώσης και της διαχείρισης της πληροφορίας, που συνηγορούν στην έντονη ανάγκη για αλλαγή στα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα. Το γεγονός αυτό αποτελεί και την αιτία που γονείς και εκπαιδευτικοί στην παρούσα μελέτη καταθέτουν διαφορετικές αντιλήψεις για τον τρόπο που γινόταν η επικοινωνία στις μέρες που αυτοί ήταν μαθητές. Τότε βλέπουμε ότι την πρωτοβουλία για επικοινωνία στις περισσότερες των περιπτώσεων αναλάμβαναν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Μια σειρά από παράγοντες όπως η φύση της δουλειάς των γονιών, η διαμονή του εκπαιδευτικού στο τόπο που βρισκόταν το σχολείο και κυρίως το «κύρος» της επιστημονικής κατάρτισης του εκπαιδευτικού έθετε την σχέση τους σε άλλη βάση.

Ο γονιός επισκεπτόταν το σχολείο από θέση άμυνας μη γνωρίζοντας τι θα ακούσει για τα παιδιά του και εμπιστευόταν τον εκπαιδευτικό όχι μόνο για την εκπαίδευση αλλά και για την ευρύτερη διαπαιδαγώγηση των παιδιών του. Αυτό ήταν μια πηγή έντονου άγχους για τους μικρούς μαθητές οι οποίοι όχι μόνο ντρεπόταν αλλά και πολύ συχνά δεν ήξεραν τι θα επακολουθήσει στις σχέσεις τους με τους γονείς τους. Ήταν δε απολύτως απαγορευτικό το γεγονός να παραβρίσκονται σε τέτοιου είδους συζητήσεις, κάτι που δεν συμβαίνει σήμερα, όπου πολύ συχνά σε περιπτώσεις ολιγόλεπτης επικοινωνίας γονιού και εκπαιδευτικού τα παιδιά είναι παρόντα.

Τα ευρήματα αυτά συμφωνούν κατά πολύ με τα ευρήματα της έρευνας της Αικ. Λιοντάκη (1998-1999).

Οι κοινωνικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί από εκείνη την εποχή μέχρι την σημερινή οδήγησαν και τις δυο πλευρές, γονείς και εκπαιδευτικούς στο να συνειδητοποιήσουν την έντονη ανάγκη για μια ολοκληρωμένη και ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία (Γιαννακάκη, 1997, Λιοντάκη, 1998). Οι βασικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται αυτό κι από τις δυο πλευρές είναι: α) τα μεγάλα οφέλη που αποκομίζουν τα παιδιά από αυτή τη συνεργασία όχι μόνο σε επίπεδο γνώσεων αλλά και σε επίπεδο ευρύτερης διαπαιδαγώγησης και κοινωνικοποίησης μιας και η επαφή και επικοινωνία γονιών και εκπαιδευτικών εξασφαλίζουν σταθερό περιβάλλον αναφοράς και σε οικογενειακό και σε σχολικό επίπεδο. Η συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα σε γονιούς και εκπαιδευτικούς σε ότι αφορά το παιδί, εξασφαλίζουν όχι μόνο την υποστήριξη του

έργου των εκπαιδευτικών αλλά και βοηθούν στο να μην ακυρώνεται αυτό το έργο από ατυχείς παρεμβάσεις των γονιών.

β) Η συχνή και ουσιαστική επικοινωνία γονιών και εκπαιδευτικών βοηθάει αμφότερες τις πλευρές – γονείς και εκπαιδευτικούς- γιατί οι μεν γονείς δέχονται κατευθύνσεις για το πώς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους στο σπίτι με τις σχολικές του εργασίες και αποσαφηνίζουν το ρόλο τους με αποτέλεσμα να είναι καλύτεροι ως γονείς. Από την πλευρά τους οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι αυτή η συνεργασία τους βοηθά ώστε να μην ακυρώνεται το έργο που αυτοί κάνουν στο σχολείο από τους γονείς στο σπίτι και παράλληλα νιώθουν να υποστηρίζονται από τους γονείς σε αυτό το τομέα.

Σε αντίθεση με τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι παρόλο που οι γονείς έχουν κατανοήσει την ανάγκη για συνεργασία δεν ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις τους στο βαθμό που αυτοί θα ήθελαν. Πιστεύουν ότι αυτό σε μικρές κοινωνίες όπως αυτή της παρούσας μελέτης, δε θα έπρεπε να εμφανίζεται με δεδομένο ότι οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς είναι σε μια άμεση καθημερινή επαφή.

Ένα άλλο βασικό συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι όταν προκύψουν σημαντικά προβλήματα στην συμπεριφορά ή σε επίπεδο μαθησιακό, σε κάποιο παιδί γονείς και εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι μόνο ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί να βοηθήσει. Πέρα από την μεταξύ τους συνεργασία, αν ο εκπαιδευτικός δεν διαθέτει την απαιτούμενη εξειδίκευση τότε πρέπει να αναζητηθεί και βοήθεια από άλλους φορείς, όπως λογοπαιδικούς, παιδοψυχολόγους. Οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι οι γονείς είναι διατεθειμένοι να συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς προκειμένου για την καλύτερη αντιμετώπιση του προβλήματος και φυσικά για το καλό των παιδιών.

Δυστυχώς ο τρόπος προσέγγισης των γονιών δεν αποτελούσε μέχρι πολύ πρόσφατα θεματική ενότητα στα προγράμματα σπουδών των εκπαιδευτικών. Αυτό το γεγονός είχε ως συνέπεια οι εκπαιδευτικοί να μην μπορούν πολλές φορές να διαχειριστούν ζητήματα προσέγγισης με τους γονιούς και να οδηγούνται σε διαταραχή των σχέσεών τους με αποτέλεσμα οι γονείς να βρίσκονται σε μια μόνιμη διαμάχη με τους εκπαιδευτικούς. Στην προσπάθειά τους οι σημερινοί εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίσουν αυτό το γεγονός αναζητούσαν συμβουλές από παλαιότερους εκπαιδευτικούς ή σε κάποια σεμινάρια που ελάχιστα τους προσέφεραν.

Στο ζήτημα της ανάληψης της πρωτοβουλίας για επικοινωνία οι δυο πλευρές ερίζουν την πρωτιά. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι αυτοί παίρνουν την πρωτοβουλία και καλούν τους γονείς, ενώ οι γονείς πιστεύουν ότι αυτοί πρώτοι εντοπίζουν το κάθε πρόβλημα και επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς. Είναι ένα σημείο διαμάχης και αυτό γιατί και οι δυο πλευρές θεωρούν εαυτούς ειδήμονες σε τέτοιου είδους προβλήματα. Οι μεν εκπαιδευτικοί βασιζόμενοι στο κύρος που τους δίνει η επιστημονική κατάρτισή τους, οι δε γονείς στο γεγονός ότι αυτοί γνωρίζουν τα παιδιά τους καλύτερα από τον καθένα.

Παρόλη τη διαμάχη στο παραπάνω θέμα, σχετικά με την συχνότητα της επικοινωνίας και οι δυο δέχονται ότι είναι αυτή που θα ήθελαν και οι δυο πλευρές και αυτό τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι οι γονείς εισπράττουν από τον εκπαιδευτικό θετική αντιμετώπιση και νιώθουν καλοδεχούμενοι στη σχολική μονάδα όποτε και να την επισκεφτούν ενώ οι εκπαιδευτικοί δεν διαμαρτύρονται για τους πιθανούς αιφνιδιασμούς που μπορεί να δεχτούν από τις ξαφνικές επισκέψεις των γονιών. Παρότι έχουν οριστεί συγκεκριμένες μέρες και ώρες, για επαφή με τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί δε διαμαρτύρονται για την καταστρατήγησή τους από τους γονείς, τους οποίους αντιμετωπίζουν θετικά και ευχάριστα. Παρόμοια συναισθήματα εκφράζονται και από την πλευρά των γονιών. Μάλιστα και οι δυο πλευρές δηλώνουν ότι ο χρόνος ποτέ δεν είναι αρκετός. Αυτό δείχνει την θέληση που υπάρχει και από τις δυο πλευρές για να αναπτυχτεί μια σχέση δημιουργική και ουσιαστική.

Η θεματική των συναντήσεων, σε αντίθεση με άλλες έρευνες δε δείχνει να εξαντλείται μόνο στην επίδοση και στην συμπεριφορά των μαθητών αλλά και να αποτελείται και από άλλες σημαντικές πληροφορίες όπως πιθανά προβλήματα υγείας των μαθητών, ευρύτερα παιδαγωγικά θέματα, μεθοδολογίες, τρόπους οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και άλλα. Οι γονείς είναι διατεθειμένοι να θίξουν μερικές φορές και προσωπικά θέματα και αυτό δείχνει το πόσο σημαντικό πρόσωπο θεωρούν, ιδιαίτερα στις μικρές κοινωνίες τον εκπαιδευτικό. Αλλά και οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι ως άνθρωποι και δάσκαλοι κερδίζουν από το γεγονός ότι πολλοί γονείς τους εμπιστεύονται προσωπικά πράγματα, γιατί αυτό τους δυναμώνει και τους δίνει μια πληρέστερη εικόνα για το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει ο μαθητής τους.

Βέβαια σημείο αντιπαράθεσης εξακολουθεί να είναι η εικόνα που έχουν σχηματίσει οι γονείς σε ότι αφορά το παιδί τους. Αυτό είναι κάτι το οποίο ποτέ δεν

πρόκειται να αλλάξει γιατί πάντα κάθε γονιός θα θεωρεί το παιδί του το καλύτερο από όλα και τελικά αυτό δηλώνει και μια υγιή αντίδραση στη σχέση γονιών και παιδιών.

Ένα, επίσης, θετικό αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι τα επίπεδα συνεργασίας ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς συνεχώς διευρύνονται και πέρα από μια τυπική επαφή ενημέρωσης μπαίνουν και άλλα ζητήματα, όπως της παροχής βοήθειας σε εκδηλώσεις, επικουρικά προγράμματα, βελτίωσης της υλικοτεχνικής υποδομής και του χώρου στο σχολείου. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για την περαιτέρω συνεργασία των δυο πλευρών, γιατί δείχνει έντονο ενδιαφέρον από την πλευρά των γονιών για το σχολείο αλλά και για τον εκπαιδευτικό και το έργο του μέσα σε αυτό. Έτσι, ο εκπαιδευτικός νιώθει να έχει συμπαραστάτες και συνοδοιπόρους στο δύσκολο έργο που καλείται να κάνει.

Όμως, σε ότι αφορά τα όρια της συνεργασίας αυτής, μερικοί γονείς φαίνεται να θέλουν να τα ξεπεράσουν μερικές φορές, αφού δηλώνουν ότι πολύ θα ήθελαν να μπουν στην αίθουσα διδασκαλίας για να δουν πως ο εκπαιδευτικός κάνει το μάθημά του. Δεν το έχουν ζητήσει ποτέ γιατί πιστεύουν ότι δεν θα τους επιτρεπόταν. Καταλαβαίνουν ότι με αυτό τον τρόπο προσπαθούν να εμπλακούν στην μαθησιακή διαδικασία και να μπουν σε «χωράφια» άλλων. Παρόλα αυτά όμως το επιθυμούν. Εκδηλώνουν μια περιέργεια για τον τρόπο που δουλεύει ο εκπαιδευτικός και για το τι γίνεται μέσα στην σχολική αίθουσα από την στιγμή που χτυπά το κουδούνι και κλείνει και η πόρτα.

Σε ότι αφορά τους εκπαιδευτικούς διαβλέπουν αυτή την προσπάθεια των γονιών και νιώθουν ότι θίγονται βασικά δικαιώματά τους όπως αυτό της αυτονομίας τους και της αυτοδιάθεσής τους. Πιστεύουν ότι χρειάζεται πολύ δουλειά ακόμα και από τις δυο πλευρές να οριοθετηθεί η σχέση τους. Βέβαια, πολλοί εκπαιδευτικοί νεότεροι, θα μπορούσαν κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις να δεχτούν να πραγματοποιήσουν μια ανοιχτή διδασκαλία με την παρουσία των γονιών. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι μεγάλωσαν σε μια διαφορετική εποχή όπου στερεότυπα και αντιλήψεις μεταβάλλονται διαρκώς ή και πολλές φορές καταρρίπτονται.

Στο ευαίσθητο θέμα της αξιολόγησής τους από τους γονείς οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι γονείς δεν είναι σε θέση να τους αξιολογήσουν και αυτό γιατί δε διαθέτουν την απαιτούμενη κατάρτιση για κάτι τέτοιο. Όμως και οι δυο πλευρές πιστεύουν ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών είναι καθημερινή διαδικασία η

οποία βασίζεται στις απόψεις που μεταφέρουν τα παιδιά καθημερινά στο σπίτι και που αφορούν το σχολείο και την μαθησιακή διαδικασία, παρότι οι γονείς ούτε επηρεάζονται από τις απόψεις αυτές ούτε στηρίζονται εκεί για να σχηματίσουν μια γνώμη για τους εκπαιδευτικούς.

Αυτή την άποψη προσπαθούν να μην τη μεταφέρουν στα παιδιά γιατί πιστεύουν ότι δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να διαταραχτεί η σχέση εκπαιδευτικών και μαθητών. Δείχνουν να είναι απόλυτα συνειδητοποιημένοι σε ότι σχετίζεται με την σχέση μαθητών και δασκάλων και θεωρούν ότι το σχολείο είναι η προέκταση του οικογενειακού περιβάλλοντος και έτσι οι μικροί μαθητές πρέπει να νιώθουν ασφαλείς και ευχάριστα.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την συνεργασία μεταξύ των γονιών και των εκπαιδευτικών είναι :

- α) η επίδοση του μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να βλέπουν όλους τους γονιούς με μια ιδιαίτερη ευαισθησία στους γονιούς των μαθητών που ενδεχομένως δεν τα καταφέρνουν και πολύ καλά σε μαθησιακό επίπεδο. Αντίθετα, από αυτό, όμως που αυτοί επιθυμούν, οι γονείς που τους επισκέπτονται πιο συχνά είναι οι γονείς των « καλών» μαθητών. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι γονείς που νιώθουν ότι το παιδί τους δεν τα καταφέρνει και τόσο καλά αισθάνονται άσχημα και πολύ συχνά μεταφέρουν την ευθύνη αυτού στους ίδιους. Έτσι, αντιμετωπίζουν τον εκπαιδευτικό προκατειλημμένοι και από θέση άμυνας, ενώ οι εκπαιδευτικοί θέλουν να συμβαίνει εντελώς το αντίθετο. Επιδιώκουν μια σωστή και ουσιαστική συνεργασία για να μπορέσουν να βοηθήσουν τους μαθητές. Θέλουν να έχουν συχνή επαφή με τους γονείς για να δώσουν και να πάρουν μεγαλύτερη στήριξη στο έργο τους. Υπάρχει ιδιαίτερα συχνή επικοινωνία και συνεργασία στις μικρές τάξεις γιατί και οι δυο πλευρές πιστεύουν ότι είναι απαραίτητη για το καλό ξεκίνημα του παιδιού στην σχολική του ζωή. Αντίθετα όσο το επίπεδο της τάξης μεγαλώνει, η συνεργασία αυτή μειώνεται και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι μεν γονείς δεν μπορούν και πολύ εύκολα με τα σημερινά δεδομένα να βοηθήσουν το παιδί στο σπίτι, οι δε εκπαιδευτικοί το εκλαμβάνουν ως μια μορφή εφησυχασμού από την πλευρά των γονιών και ως μια μικρή έλλειψη ενδιαφέροντος. Το φύλο του παιδιού δεν επηρεάζει σε καμιά περίπτωση το επίπεδο της συνεργασίας και

αυτό δηλώνει ότι έχουμε περάσει σε μια εποχή όπου τα στερεότυπα αποτελούν παρελθόν.

- β) Το μορφωτικό επίπεδο των γονιών επηρεάζει την αποτελεσματικότητα και τη συχνότητα της συνεργασίας και αυτό γιατί οι γονείς που διαθέτουν ένα ανώτερο μορφωτικό επίπεδο είναι σε θέση να ανταποκριθούν ευκολότερα και καλύτερα στις οδηγίες των εκπαιδευτικών και να εξασφαλίζουν καλύτερες συνθήκες μάθησης για τα παιδιά τους. Πολύ συχνά, όμως οι εκπαιδευτικοί νιώθουν να απειλούνται από αυτούς τους γονείς, οι οποίοι σε μερικές περιπτώσεις αμφισβητούν και απαξιώνουν το έργο τους. Αντίθετα, γονείς με όχι και τόσο υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι πιο συνεργάσιμοι και πιο θετικοί στα καλέσματα των εκπαιδευτικών. Τα συγκεκριμένα ευρήματα συμφωνούν με τις νεότερες έρευνες (Συμεού Λ.,2001)
- γ) Το επάγγελμα των γονιών διαφοροποιεί την συνεργασία μόνο σε ότι αφορά το γεγονός ότι σπάνια ο εκπαιδευτικός θα συναντήσει και τους δυο γονείς και έτσι η συνεργασία καταντά να γίνεται αποκλειστικά με τον έναν, που συνήθως είναι η μητέρα. Αυτό δεν βοηθά τον εκπαιδευτικό να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη άποψη για το σύνολο της οικογένειας.
- δ) Η περιοχή που βρίσκεται η σχολική μονάδα παίζει σημαντικό ρόλο στην συνεργασία. Στις μικρές ημιαστικές και αγροτικές περιοχές υπάρχει πιο στενή και πιο συχνή επικοινωνία, οι σχέσεις γίνονται πιο οικείες και πιο ανθρώπινες (Συμεού Λ.,2001). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στις κοινωνίες αυτές το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί είναι από τα πιο σημαντικά πρόσωπα και θεσμούς και εν τέλει η επαφή των ανθρώπων με το κράτος και τους θεσμούς του. Οι συνθήκες διαβίωσης είναι πιο χαλαρές και πιο ανθρώπινες και αυτό δίνει την δυνατότητα και στις δυο πλευρές να είναι πιο κοντά και να αισθάνονται πιο έντονα ο ένας την ανάγκη του άλλου.
- ε) Το φύλο των γονιών σχετίζεται άμεσα και με το επάγγελμά τους και φαίνεται ότι εδώ οι γονείς δεν έχουν αποδεσμευθεί από κάποια στερεότυπα. Έτσι, στις περισσότερες των περιπτώσεων ο γονιός που βλέπουν οι εκπαιδευτικοί περισσότερο είναι η μητέρα που φαίνεται να

έχει αναλάβει εξ ολοκλήρου το θέμα της διαπαιδαγώγησης και ανατροφής των παιδιών.

Η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας τους με τους γονείς , από την πλευρά των εκπαιδευτικών , εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις φιλοδοξίες που έχουν οι γονείς για τα παιδιά τους. Αυτό φαίνεται να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς αντιμετωπίζουν το σχολείο γενικότερα και τον εκπαιδευτικό ειδικότερα. Είναι απόλυτα θεμιτές αυτές οι φιλοδοξίες, όμως δε θα πρέπει και να καθορίζουν την ευρύτερη στάση των γονιών προς τους εκπαιδευτικούς. Αμέσως μετά οι εκπαιδευτικοί διαπιστώνουν ότι οι προσπάθειες που κάνουν προκειμένου να εκπληρωθούν αυτές οι φιλοδοξίες των γονιών είναι ένας σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στην πιο αποτελεσματική συνεργασία. Οι γονείς αναγνωρίζουν στο πρόσωπο των εκπαιδευτικών τους ανθρώπους αυτούς που με το έργο τους και την αγάπη τους για τα παιδιά θα οδηγήσουν στην εκπλήρωση των στόχων τους. Το επάγγελμα του γονέα και το μορφωτικό επίπεδό του , θεωρείται από τους εκπαιδευτικούς ότι δεν παίζει και τόσο σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας, ενώ με πικρία δηλώνουν ότι οι γονείς δε διαθέτουν την ανάλογη εκτίμηση στους εκπαιδευτικούς και στο έργο που αυτοί εκπονούν.

Σε ότι αφορά την θεματική των συναντήσεων οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι προτεραιότητα για τους γονείς αποτελούν η συμπεριφορά και η επίδοση των παιδιών και μετά οι ευρύτερες παιδαγωγικές μέθοδοι και οι συμβουλές. Το γεγονός αυτό εξηγείται ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν κάποιες παγιωμένες αντιλήψεις για τον τρόπο που οι γονείς αντιμετωπίζουν το σχολείο και δύσκολα ενδεχομένως να προσπαθήσουν να τις αλλάξουν. Αντίθετα οι γονείς θεωρούν εξίσου σπουδαία και την συμπεριφορά και την επίδοση και τις παιδαγωγικές μεθόδους ως θέματα που αφορούν τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς. Αυτό πηγάζει από το γεγονός ότι οι ίδιοι διαβλέπουν ότι το σχολείο έπαψε να αποτελεί ένα κλειστό κοινωνικό σύστημα που μέλημά του είναι μόνο να προσφέρει γνώσεις στο παιδί αλλά είναι μια προέκταση του οικογενειακού περιβάλλοντος και πρέπει να είναι ανοιχτό σε όλους.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία γονιών και εκπαιδευτικών, και οι δυο πλευρές θεωρούν ως πιο αποτελεσματικές τις ολιγόλεπτες καθημερινές συναντήσεις και τις συγκεκριμένες ειδικές συναντήσεις στο χώρο του σχολείου, γιατί αυτό δίνει τη δυνατότητα να υπάρχει καθημερινή

επαφή για κάποια προβλήματα ρουτίνας αλλά και πιο ουσιαστική επικοινωνία για πιθανά πιο σημαντικά προβλήματα. Η χρήση του τηλεφώνου είναι κάτι που και οι δυο πλευρές αποφεύγουν γιατί θεωρούν ότι δεν έχει να προσφέρει κάτι ουσιαστικό αλλά μπορεί να εξυπηρετήσει κάποιες επείγουσες καταστάσεις.

Παράλληλα, και οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς δεν φαίνονται να είναι έτοιμοι ακόμα για μια πιο οικεία σχέση και έτσι δηλώνουν ότι οι επισκέψεις των εκπαιδευτικών στο σπίτι είναι κάτι που σχεδόν ποτέ δε χρησιμοποιείται. Οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν το άγχος ότι η δημιουργία πιο στενών διαπροσωπικών σχέσεων με τους γονείς μπορεί να προσβάλλει το επιστημονικό τους κύρος και να θεωρηθεί παράγοντας μη αντικειμενικής κρίσης από άλλους συναδέλφους ή και άλλους γονείς σε ότι αφορά το παιδί.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το σχολείο και η οικογένεια αποτελούν τα δυο βασικά και σημαντικά συστήματα αναφοράς του παιδιού για μεγάλο μέρος της ζωής του. Είναι λοιπόν πολύ σημαντικό να βρίσκονται σε μια απόλυτη αρμονία και να συνεργάζονται σωστά ,ουσιαστικά και αποτελεσματικά για να μπορέσουν να ανταποκριθούν σε όλες τις ανάγκες των σημερινών παιδιών είτε γνωστικές είτε συναισθηματικές.

Με τα δεδομένα της σύγχρονης εποχής, η εκπαιδευτική διαδικασία χρειάζεται την ενεργή συμμετοχή και συνεισφορά γονέων , εκπαιδευτικών και φυσικά μαθητών.

Τα τελευταία χρόνια το σχολείο φαίνεται να μένει έξω από τη ζωή. Αιτία είναι κάποιες παγιωμένες αντιλήψεις των εκπαιδευτικών , οι οποίοι πιθανόν να νιώθουν ανασφάλεια και να προσπαθούν να περιφρουρήσουν αξίες και κεκτημένα.

Έρευνες τόσο στο διεθνή όσο και στον ευρωπαϊκό χώρο, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια, έχουν αποδείξει ότι ένας από τους βασικούς παράγοντες για να είναι ένα σχολείο αποτελεσματικό και να εκπληρώνει τους βασικούς σκοπούς του, είναι η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Αυτό γιατί η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας:

- Βελτιώνει τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ γονιών και διδακτικού προσωπικού
- Ενισχύει το ρόλο των γονιών
- Βοηθά τους δασκάλους στο έργο τους.
- Μεγιστοποιεί τα επιτεύγματα των παιδιών.

Οι γονείς πρέπει να εμπλέκονται στη σχολική διαδικασία γιατί είναι συνέταιροι για την επίτευξη των κοινών στόχων, γίνονται δραστήριοι, συμμετέχουν σε σημαντικές αποφάσεις, νιώθουν ότι έχουν ικανότητες στο να προσφέρουν υπηρεσίες, μοιράζονται υπευθυνότητες και είναι υπόλογοι των πράξεών τους.

Έρευνα στην Κύπρο από το Στέλιο Γεωργίου (καθηγητή Πανεπιστημίου Κύπρου), έδειξε μια σημαντική σχέση μεταξύ της σχολικής επιτυχίας και της εμπλοκής των γονιών.

Μέσα από ένα μοντέλο καλής και εποικοδομητικής συνεργασίας σχολείου και οικογένειας οι γονείς είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τους στόχους και τον τρόπο λειτουργίας του σχολείου, καθώς και το ρόλο του δασκάλου
- Πληροφορούνται για την πρόοδο των παιδιών τους
- Προσφέρουν τη δική τους γνώση και πείρα
- Διαδίδουν το ήθος του σχολείου ανάμεσα στην κοινωνία
- Μοιράζονται εμπειρίες και αναπτύσσουν φιλίες με άλλες οικογένειες.

Από την άλλη πλευρά οι εκπαιδευτικοί μπορούν να :

- Έχουν ευκαιρίες να εργαστούν αρμονικά με τους γονείς και να αποφύγουν αντιπαραθέσεις με αυτούς
- Πετυχαίνουν καλύτερη επικοινωνία με τους γονείς
- Γνωρίζουν και συμμερίζονται τις προσδοκίες και φιλοδοξίες των γονιών για τα παιδιά τους
- Γίνονται πιο αποδοτικοί με τη βοήθεια των γονιών.

Τα τελευταία χρόνια τόσο στις Η.Π.Α., όσο και στην Ευρώπη έγινε μια σημαντική προσπάθεια για την ενεργή εμπλοκή των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο χώρο της Ευρώπης ιδρύθηκε ο EPA (ευρωπαϊκός Σύλλογος Γονέων), ο οποίος αντιπροσωπεύει πάνω από 100 εκατομμύρια γονείς στην Ευρώπη, είναι επίσημος σύμβουλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και συνεργάζεται με την Κομισιόν, το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή επιτροπή και το Συμβούλιο των Επιτρόπων , με βασικό στόχο την κατάθεση και επεξεργασία μελετών και προτάσεων για όλα τα σοβαρά εκπαιδευτικά προγράμματα που συζητά η Ε.Ε. Βασικοί σκοποί του είναι η συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών για την δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής ακαδημαϊκής κοινότητας, η οποία θα είναι σε θέση να

“ δώσει δύναμη στην γνώμη των γονέων για την ανάπτυξη εκπαιδευτικής τακτικής και αποφάσεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και να επιδιώκει εκπαιδευτικές τακτικές μέσα στην Ευρώπη που θα επιφέρουν το ανώτατο δυνατό επίπεδο στην παιδεία των παιδιών μας”

Όλα τα παραπάνω αποδεικνύουν ότι η ουσιαστική σχέση οικογένειας και σχολείου έχει να προσφέρει πάρα πολλά στην σωστή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των σημερινών μαθητών και αυριανών πολιτών.

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρούσα έρευνα προσπάθησε μέσα από μια μικρή εθνογραφική προσέγγιση να φωτίσει ορισμένες πτυχές του φαινομένου των σχέσεων σχολείου και οικογένειας. Η θεωρητική τεκμηρίωση του θέματος έγινε μέσω της μικρο-ερμηνευτικής προσέγγισης και στηρίχτηκε στις έννοιες της διαντίδρασης, της καθημερινής δραστηριότητας και της υποκειμενικής προσέγγισης. Έγινε μια εκτενή αναφορά στην εθνογραφία του σχολείου και σε διεθνείς και ελληνικές μελέτες πάνω στο θέμα των σχέσεων εκπαιδευτικών και γονέων. Η οριοθέτηση του προβλήματος τεκμηριώθηκε με βάση εκπαιδευτικές έρευνες από το 1960 και μέχρι πολύ πρόσφατα. Οι συγκεκριμένες έρευνες έχουν καταδείξει την σπουδαιότητα το ζητήματος και την ανάγκη για ουσιαστική και συνεχή διερεύνησή του.

Η μεθοδολογία της έρευνας στηρίχτηκε στις αρχές της ποιοτικής έρευνας και εργαλείο της ήταν η ημι-δομημένη συνέντευξη. Δείγμα της μελέτης αποτελέσαν γονείς των παιδιών του σχολείου και εκπαιδευτικοί που υπηρετούσαν εκεί κατά την διάρκεια της χρονιάς ή και παλαιότερα.

Η παράθεση των αποτελεσμάτων και η προσπάθεια για ερμηνεία τους, επιβεβαίωσαν αρκετά ευρήματα άλλων ερευνών, όπως και ανέτρεψαν κάποιες βασικές αντιλήψεις από πλευράς των εκπαιδευτικών, αναδεικνύοντας έτσι, την σπουδαιότητα μελέτης του συγκεκριμένου ζητήματος.

Παρότι η συγκεκριμένη μελέτη δεν μπορεί να έχει καθολική ισχύ, με δεδομένο ότι αφορά μια πολύ μικρή περιοχή δείγματος, παρόλα αυτά δείχνει ότι η σχέση γονιών και εκπαιδευτικών και κατ' επέκταση οικογένειας και σχολείου από μια σχέση αντιφατική και πολλές φορές ανταγωνιστική ,έχει μετατραπεί σε μια αναπτυσσόμενη σχέση και πολλά υποσχόμενη για την καλυτέρευση της εκπαίδευσης γενικότερα και της εκπαιδευτικής διαδικασίας ειδικότερα.

Ευχή όλων το συγκεκριμένο θέμα να διερευνηθεί βαθύτερα και να μπορέσει μέσα από το φάσμα των αποτελεσμάτων του να δώσει το έναυσμα στους ιθύνοντες , να συμπεριλάβουν την συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών στον ευρύτερο σχεδιασμό μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα αποβλέπει στον εκσυγχρονισμό και στην ανάπτυξη του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αγάθωνος-Γεωργοπούλου Ελ., Το κράτος ως γονιός: σύμμαχος ή αντίπαλος; Οικογένεια - Παιδική προστασία - Κοινωνική πολιτική, εκδ. Ινστιτούτο υγείας του παιδιού, Αθήνα 1993.
2. Βαλσαμόπουλος Ν., Τα όργανα λαϊκής συμμετοχής στη διοίκηση σχολείων κατά το Νόμο 1566/85, εκδ. Εκπαιδευτική Επικοινωνία, Αθήνα 1986.
3. Βάμβουκας Μ., Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1988.
4. Βάμβουκας, Μ. (1982). Κίνητρα του Διδασκαλικού Επαγγέλματος. Ηράκλειο: Έκδοση Ιδίου.
5. Blackledge, Barry Hunt, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, μετάφραση, Μαρία Δεληγιάννη, Μεταίχμιο, Αθήνα, 1994.
6. Γεωργίου, Σ. Ν. (2000). Σχέση Σχολείου-Οικογένειας και Ανάπτυξη του Παιδιού. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
7. Γεωργίου Στ., Ο ρόλος της οικογένειας στη σχολική επίδοση, «Παιδαγωγική Επιθεώρηση»
8. Γιαννακάκη Π., Ο εκπαιδευτικός διαμεσολαβητής. Οι σχέσεις του στο σχολείο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκδ. Κ. Αθ. Βασδέκη, Αθήνα 1997.
9. Γούμενος Λ., Τι προσδοκά η κοινωνία από το σχολείο και τον εκπαιδευτικό. Προϋποθέσεις και δυνατότητες ανταπόκρισης, «Σύγχρονη Εκπαίδευση», τ. 69, 1993, σσ. 39-42.
10. Γκέφου- Μαδιανού, Δ. «Ανθρωπολογική θεωρία και εθνογραφία: Σύγχρονες τάσεις», Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1998.
11. Γκέφου- Μαδιανού, Δ. « Πολιτισμός και Εθνογραφία: Από τον εθνογραφικό ρεαλισμό στην πολιτισμική κριτική», Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999.
12. Γκύρβιτς Ζώρζ, Μελέτες για τις κοινωνικές τάξεις, Δ.Γ. Τσαούση: Ο Ζωρζ Γκύρβιτς και η κοινωνιολογία του, Gutenberg, ΑΘΗΝΑ 1986
13. Γκότοβος, Α. Ε. (1990). Η λογική του υπαρκτού σχολείου. Αθήνα: Gutenberg.
14. Δασκαλάκη, Ν., Δρόσος, Β. & Κυρίδης, Α. (2002). Συνεργασία σχολείου και οικογένειας: Θεωρητικές προσεγγίσεις, ερευνητικά δεδομένα και προτάσεις, στο Γ. Καψάλης & Α. Κατσίκης (επ.), Σχολική γνώση και Διδασκαλία στην

- Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, σσ. 205-215.
15. Δαβάζογλου Αγγελική, Κουραντζή Ευδοκία, Η εκπαίδευση των γονέων, μια κρίσιμη στρατηγική για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του σχολείου, Πρακτικά συνεδρίου του Ο.Ο.Σ.Α. 1995, Καταπολέμηση της αποτυχίας του σχολείου, Λονδίνο, Ο.Ο.Σ.Α.
16. Δημητριάδου, Αικ. (1982). Με ποια κριτήρια επιλέγει ο Έλληνας Εκπαιδευτικός το Επάγγελμα του. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Κυριακίδη.
17. Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (1998). Οι Εκπαιδευτικοί και το Επάγγελμά τους: Συμβολή στην Ανάπτυξη μιας Επαγγελματικής Ψυχολογίας του Έλληνα Εκπαιδευτικού. Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.
18. E.E.Evans-Pritchard, Κοινωνική Ανθρωπολογία, Μετάφραση: Αριστέα Παρίση, εκδ. Καρδαμίτσα, ΑΘΗΝΑ 1991
19. Ένγκελς Φρίντριχ, Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, εκδ. Σύγχρονη εποχή, ΑΘΗΝΑ 1997.
20. Επιστημονική επετηρίδα της Ψυχολογικής εταιρείας Βορείου Ελλάδας, «Σχολείο και οικογένεια» τομ. 6, Ελληνικά Γράμματα, 2007.
21. Ηλιού Μ., Εκπαίδευση και κοινωνική δυναμική, εκδ. Πορεία, Αθήνα 1984.
22. Ίντος Χρ., Πάντα αναγκαία η συνεργασία γονέων - σχολείου, «Το σχολείο και το σπίτι», τ. 2, 1992, σ. 62.
23. Ιωσηφίδης Θεόδωρος, Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2003.
24. Καούρης Γ., Η ετοιμότητα των γονέων για συνεργασία με το σχολείο, «Ανοιχτό Σχολείο », τ. 40, 1992, σσ. 20-22.
25. Κολιάδης Εμμανουήλ : «Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη» Γ' τόμος, γνωστικές Θεωρίες, Αθήνα 1997
26. Κολιάδης Εμμανουήλ : «Γνωστική Ψυχολογία –Γνωστική Νευροεπιστήμη και εκπαιδευτική Πράξη» ,Δ' τόμος , μοντέλο Επεξεργασίας Πληροφοριών, Αθήνα 2002
27. Κυριαζή Νότα, «Η κοινωνιολογική Έρευνα- Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999.
28. Κωνσταντίνου, Χ. Ι. (2001). Η Πρακτική του Εκπαιδευτικού στην Παιδαγωγική Επικοινωνία: Ο Αυταρχισμός ως Κυρίαρχο Γνώρισμα της Υπαρκτής Σχολικής Πραγματικότητας. Αθήνα: Gutenberg.

29. Χρ. Κωνσταντοπούλου, Ελληνική κοινωνική έρευνα: από την ανυπαρξία στην ανεπάρκεια, σελ. 676. Πρακτικά συνεδρίου, Εθνικό κέντρο κοινωνικών ερευνών, Αθήνα 11,12,13 -1-1989, Η Κοινωνική Έρευνα στην Ελλάδα σήμερα
30. Λιοντάκη Αικ., Σχέσεις σχολείου- οικογένειας (Σχολείο και Οικογένεια: Δυο συμβατοί χώροι), Ηράκλειο, 1998-1999.
31. Λεοντίου Ν., Οι γονείς ως δάσκαλοι μέσα στην οικογένεια, «Οικογένεια και Σχολείο», αρ. 68, 1983, σσ. 62-63.
32. Ματσαγγούρας Ηλίας, « Σχέσεις σχολείου –οικογένειας: Εναλλακτικές θεωρήσεις του περιεχομένου και του πλαισίου των σχέσεων», από Επιστημονική επετηρίδα της ψυχολογικής εταιρείας Βορείου Ελλάδας, τομ. 6, Ελληνικά Γράμματα, 2007.
33. Μουσούρου Λ., Η ελληνική οικογένεια: Βασικά στοιχεία στο: Michel A., Κοινωνιολογία της οικογένειας και του γάμου, Αθήνα 1981.
34. Μουσούρου Λ., Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1994.
35. Μπρούζος Ανδρέας, Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία σχολείου- οικογένειας, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, 2002
36. Μπρούζος, Α. (1998). Ο Εκπαιδευτικός ως Λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού: Μια Ανθρωπιστική Θεώρηση της Εκπαίδευσης. Αθήνα: Εκδ. Λύχνος, 2η έκδοση.
37. Μπρούζος, Α. (2002). Μικρά Σχολεία – Μεγάλες Προσδοκίες: Απόψεις για την αποτελεσματική λειτουργία των ολιγοθέσιων σχολείων. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.
38. Μυλωνάς Θ., Κοινωνική αναπαραγωγή στο σχολείο. Θεωρία και εμπειρία, εκδ. Αρμός, Αθήνα.
39. Μυλωνάς Θεόδωρος : «Η αναπαραγωγή των κοινωνικών τάξεων μέσα από τους σχολικούς μηχανισμούς» Εκδόσεις Γρηγόρη
40. Νικολόπουλος Θ., Συνεργασία γονέων - σχολείου στην εκπαίδευση των παιδιών, «Το σχολείο και το σπίτι», τ. 1, 1992, σσ. 5-9.
41. Ξωχέλλης Π., Το εκπαιδευτικό έργο ως κοινωνικός ρόλος, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1984.
42. Ξωχέλλης Π., Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης, γ' έκδ., εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1985.

43. Ξωχέλλη Π., Παιδαγωγική του σχολείου, γ' έκδ., εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1986.
44. Παναγιωτόπουλος Θ., Σύλλογοι Γονέων. Παράγοντες εκπαίδευσης, «Το σχολείο και το σπίτι», τ. 1, 1994, σ. 5.
45. Παντίδης Στ., Το δικαίωμα εμπλοκής των γονέων και κηδεμόνων στην εκπαιδευτική πραγματικότητα του σύγχρονου σχολείου, «Νέα Παιδεία», τ. 74, 1995, σσ. 67-77.
46. Παπάζογλου, Μ. (1984). Σχέσεις σχολείου – οικογένειας: Τα δικαιώματα εκπαιδευτικών, γονέων, μαθητών. Αθήνα: Εκδ. Επικαιρότητα.
47. Παπάς, Α. Ε. (1994). Σύγχρονη θεωρία και πράξη της Παιδείας. Τομ. Α' και Β'. Αθήνα: Δελφοί.
48. Πασιαρδής Πέτρος, Εκπαιδευτική Ηγεσία, Μεταίχμιο, ΑΘΗΝΑ 2004
49. Πετμεζίδου-Τσουλουβή Μ., Κοινωνικές τάξεις και μηχανισμοί κοινωνικής αναπαραγωγής, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1987
50. Πυργιωτάκης Ι., Έλληνες δάσκαλοι, Εμπειρική προσέγγιση των συνθηκών εργασίας, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1992.
51. Πυργιωτάκης Ι., Συμβολή στη διαμόρφωση μιας Κοινωνιολογίας του Έλληνα δασκάλου, στο: Ι. Πυργιωτάκη, Η Οδύσσεια του διδασκαλικού επαγγέλματος, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1992α, σσ. 173-201.
52. Πυργιωτάκης Ι., Εκπαίδευση και κοινωνική δυναμική, «Τα Εκπαιδευτικά», τ. 12, 1988.
53. Πυργιωτάκης Ι., Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Σύγχρονη θεώρηση παραδοσιακών θεμάτων της Παιδαγωγικής Επιστήμης, Ρέθυμνο 1996.
54. Ράπτης Π., Συνεργασία σχολείου - οικογένειας. Σημασία και μορφές, «Σχολείο και ζωή», τ. 4, 1993, σσ. 177-185.
55. Σαϊτής Χρήστος, Ο διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο, ΑΘΗΝΑ 2002.
56. Σαϊτής Χρήστος, Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων, ΑΘΗΝΑ 2005
57. Στ. Σορώκος, Ο Κοινωνικός χαρακτήρας της επιστημονικής έρευνας,, σελ. 235 Πρακτικά συνεδρίου, Εθνικό κέντρο κοινωνικών ερευνών, Αθήνα 11,12,13 -1-1989, Η Κοινωνική Έρευνα στην Ελλάδα σήμερα
58. Π. Τερλεξής : Πολιτική κοινωνικοποίηση , η γένεση του πολιτικού ανθρώπου, Αθήνα 1975, σελ.17.

59. Τζάνη Μ., Σχολική επιτυχία: Ζήτημα ταξικής προέλευσης και κουλτούρας, Αθήνα 1983.
60. Τζάνη Μ., Θέματα Κοινωνιολογίας της Παιδείας, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1992
61. Τομπαΐδης Δ., Ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση, β' έκδ., εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1982.
62. Τσιμπίδας Νικόλαος-Ιουλία Μπάσιου : «Η κοινωνικοποίηση μέσα από τα σχολικά αναγνωστικά και οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις του 1917 και 1976 στην Ελλάδα», Αθήνα 1997
63. Φραγκουδάκη Ά., Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1985.
64. Φρειδερίκου Α., Φολερού - Τσερουλή Φ., Οι δάσκαλοι του δημοτικού σχολείου, β' έκδ., εκδ. Ύψιλον/βιβλία, Αθήνα, 1991.
65. Ψάλτη Α., Γαβριηλίδου Μ., Συνεργασία Γονιών - Σχολείου: πραγματικότητα ή ουτοπία για την Ελλάδα;, «Σύγχρονη Εκπαίδευση», τ. 85, 86, 1995, σσ. 71-75, 57-60.
66. Νόμος 1566, «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», Φ.Ε.Κ. 167Α' / 30-9-1985, κεφ. ΙΕ' άρ. 53.
67. Υπουργική Απόφαση 9876 «Συγκρότηση και λειτουργία οργανώσεων γονέων των μαθητών των σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Φ.Ε.Κ. 736Β' / 6-12-1987.
68. Π.Δ. 201, Οργάνωση και λειτουργία Δημοτικών Σχολείων, Φ.Ε.Κ. 161Α' / 1998, άρ. 11.
69. Π.Δ. 8, Αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου, Φ.Ε.Κ. 3Α' 10/1/95, άρ. 5, § 3, 4.
70. Π.Δ. 121, Συμπλήρωση διατάξεων για την αξιολόγηση των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου, Φ.Ε.Κ. 75Α' 18/4/95, § 2.
71. ΥΠ.Ε.Π.Θ., Νεοελληνική γλώσσα, βιβλίο του δασκάλου Στ' τάξη, Ο.Ε.Δ.Β., έκδ. β', Αθήνα 1986, σ. 23.
72. ΥΠ.Ε.Π.Θ., Αξιολόγηση και προαγωγή των μαθητών, Αθήνα, 26/4/95, § 5.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Berelson, B. (1971). *Content Analysis in Communication Research*. New York:Hafner.
2. Curley, K. (1990). "Content Analysis", in Asher, E., ed. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Edinburgh: Pergamon Press.
3. Comer, J. P. (1984). Home-school relationships as they affect the academic success of children. *Education and Urban Society* 16(3), 323-337.
4. Comer, J. P. (1986). Parent participation in the schools. *Phi Delta Kappan* 67(6). 442-446.
5. Cannell, C.F. and Kahn, R.L., "Interviewing" στο Lindzey, G. and Aronson, E. *The Handbook of Social Psychology*, τομ.2, Research Methods(Addison-Welsey, New York, 1968).
6. Epstein J., Parents' Reactions to Teacher Practices of Parent Involvement, v. 86, n. 3, 1986, pp. 277-294.
7. Epstein J., Becker H., Teachers' Reported Practices of Parent Involvement: Problems and possibilities, «The Elementary School Journal», v. 83, n. 2, 1982, pp. 103-113.
8. Epstein J., Make Parents your partners, «Instructor», v. 102, n. 8, 1993, pp. 52-53.
9. Epstein, J. L. (1984). School policy and parent involvement: Research results. *Educational Horizons* 62(2), 70-72.
10. Epstein, J. L. (1989). Effects of the teachers involve parents in schoolwork (TIPS) social studies and art program on student attitudes and knowledge. Report No. 41. Baltimore, MD: Center for Research on Elementary and Middle Schools.
11. Epstein, J. L. (1991). Paths to partnership: What we can learn from federal, state, district, and school initiatives. *Phi Delta Kappan* 72(5), 344-49.
12. Erickson Frederick (1984). "What Makes School Ethnography "Ethnographic?", *Anthropology and Education Quarterly*, Vol.15,51-66.
13. Fetterman,D.M. (1982). "Ethnography in Educational Research: The Dynamics of Diffusion", *Educational Researcher*, 11(3):17-29.
14. Fullan, M. & A. Hargreaves (1992). *Understanding Teacher Development*.

15. Hargreaves, D. (1995). "School Culture, School Effectiveness and School Improvement", *School Effectiveness and School Improvement*, 6 (1), 23-
London: Falmer
16. Lareau Ann., Shumar Wesl., The Problem of Individualism in Family-School Policies, «*Sociology of Education*», extra issue 1996, pp. 24-39.
17. Lortie D., *Schoolteacher. A Sociological Study*, The university of Chicago Press, Chicago and London, 1975.
18. Morton-Williams R., The survey of parental attitudes and circumstances, στο: Craft M., *Family, class and education*, Longman, England 1970, σσ. 158-183.
19. Matthews Dona, Rosanne Menna, Solving problems together: The importance of Parent/School/Community Collaboration at a time of educational and Social Change, *Education Canada*, Winter, 2003, p.p. 20-23.
20. Lareau Ann., Shumar Wesl., The Problem of Individualism in Family-School Policies, «*Sociology of Education*», extra issue 1996, pp. 24-39.
21. Lappin Grace, White- Clark Renee, Building Home- School Partenships, *Electronic Magazine of Multicultural Education*, Spring, 2005, Vol.7, No 1
22. Louis Cohen, Lawrence Manion, «*Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*» Μεταίχμιο, επιστήμες.
23. Spidler George (1988), " Doing the Ethnography of Schooling- Educational anthropology in action",
24. Surges, G. (1 984). *The Research Process in Educational Settings: Ten CaseStudies*. London: The Palmer Press.
25. Tuckman, B.W. *Conducting Educational Research* (Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1972).
26. Willis Paul, (1977). "Learning to Labour", Gower Publishing Company Limited, Croft Road, Aldershot, Hampshire GU11 3HR, England.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια μικρή ποιοτική έρευνα, που σκοπό της είχε να μελετήσει τη σχέση σχολείου και οικογένειας, η οποία τα τελευταία χρόνια φαίνεται να μεταβάλλεται από μια σχέση ανταγωνιστική που ήταν παλαιότερα σε μια σχέση αναπτυσσόμενη και πολλά υποσχόμενη.

Αιτία του φαινομένου είναι οι ραγδαίες εξελίξεις που σημειώνονται όχι μόνο στην ανάπτυξη της τεχνολογίας και του σύγχρονου τρόπου ζωής, αλλά και οι ευρύτερες κοινωνικοπολιτισμικές αλλαγές.

Σχολείο και σπίτι, είναι δυο θεσμοί άρρηκτα δεμένοι με τα πρώτα τρυφερά χρόνια στην ζωή του παιδιού. Απαίτηση λοιπόν τα δυο αυτά συστήματα να είναι σε απόλυτη συνεργασία και αρμονία μεταξύ τους.

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην διερεύνηση αρχικά αν έχει γίνει συνείδηση και από τις δυο πλευρές η αναγκαιότητα αυτής της συνεργασίας και επιπλέον ποιοι είναι αυτοί οι παράγοντες που την επηρεάζουν και με ποιο τρόπο, ποιο το περιεχόμενο των συναντήσεων και ποια η ποιότητα της σχέσης σχολείου – οικογένειας.

Τα πιο βασικά πορίσματα της μελέτης είναι ότι και οι δυο πλευρές έχουν συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα της ουσιαστικής συνεργασίας, γονείς και εκπαιδευτικοί επιδιώκουν την συχνή και εποικοδομητική επικοινωνία και προσπαθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Η θεματική των συναντήσεων δεν εξαντλείται αποκλειστικά στην ενημέρωση για τις επιδόσεις των παιδιών αλλά επεκτείνεται και σε πιο βασικά θέματα που αφορούν την ολόπλευρη ανάπτυξη και καλλιέργεια των παιδιών. Οι εκπαιδευτικοί είναι ανοιχτοί και πρόθυμοι να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν με τους γονείς και οι γονείς από την πλευρά τους πρόθυμοι να τους ακούσουν και να τους συμβουλευτούν. Το μορφωτικό επίπεδο, το επάγγελμα, η κοινωνική θέση και οι επιδόσεις των παιδιών είναι μερικοί από τους παράγοντες που επηρεάζουν αυτή τη σχέση.

Σημαντικό εύρημα της έρευνας είναι ότι η περιοχή που βρίσκεται το σχολείο παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Στις μικρές αγροτικές περιοχές αναπτύσσεται μια σχέση πιο οικεία και περισσότερο ουσιαστική από τις τυπικές σχέσεις που συναντά κανείς σε μεγάλα αστικά κέντρα, όπου οι συνθήκες είναι πιο απρόσωπες και απόμακρες. Μικρές συναντήσεις, ολιγόλεπτες είναι σε καθημερινή βάση στα μικρά σχολεία και η ανταπόκριση των γονιών σε ομαδικές ή ατομικές συναντήσεις θεωρείται δεδομένη.

Σε αντίθεση με άλλες έρευνες , τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης δείχνουν ότι η συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών συνεχώς διευρύνεται και αναπτύσσεται και περνά από τα πολύ καθιερωμένα και τετριμμένα και σε πιο βασικά θέματα που αφορούν την μαθησιακή διαδικασία , όπως μεθόδους διδασκαλίας, παιδαγωγικά θέματα και καινοτόμες δράσεις.

ABSTRACT

This study is a research not expanded so much, but well done as far as its purpose, which was to study the relationship between school and family, which in our times seems to change from a competitive relationship, that was in previous times in a developing relationship, which promises a lot.

What caused this phenomenon seems to be radical evolution, which takes part not only in technology's development and in a modern way of life, but also in changes which take part in our civilization and our society.

School and family, two things well bonded with the first sensitive years in a child's life. So, it is necessary the previous "organisms" to cooperate in harmony.

This study is focused on the question, if the both parts have understood the necessity of this cooperation and in addition which should be the relationship between parents and teachers and what will be the content of their meetings.

The basic conclusion of this study is that both sides have understood that parents and teachers must cooperate and try to communicate better and more.

The subject of the meeting must not be only the marks, but must expand to more basic sections, as child's development and cultivation in a total way. Teachers want and try to cooperate and communicate with parents and parents are willing to listen to their advices.

The level of education, the work, the social status and the students marks are some of the factors which influence this relationship.

A very important part of this study is that the school area seems to be very important. In small agricultural areas seems that there is a warmer and better relationship compared with typical relationship which one meet in big cities. There the conditions are unfriendly. In small schools there are in daily base small meetings which have a few minutes duration and to which parents correspond immediately.

To contradict with other studies , the results of this one, show that cooperation between parents and teachers is expanded more and more and goes from daily and usual Matters to more important, which help students to learn better, easier and more efficiently.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στη συνέχεια παρατίθενται κάποιες ενδεικτικές συνεντεύξεις γονιών και εκπαιδευτικών. Η επιλογή των συνεντεύξεων έγινε με βάση τα εξής κριτήρια:

- α) να αντιπροσωπευτούν όλες οι κατηγορίες, γονείς που έχουν παιδιά στο νηπιαγωγείο, γονείς που έχουν παιδιά στο δημοτικό και γονείς που έχουν παιδιά και στο δημοτικό και στο γυμνάσιο.
- β) να υπάρχουν συνεντεύξεις και από τα δυο φύλα – άνδρες, γυναίκες,
- γ) και να υπάρχουν χαρακτηριστικές τοποθετήσεις στα ερωτήματα όλων των θεματικών κατηγοριών.

Σχετικά με τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών και πάλι η επιλογή έγινε με βάση να αντιπροσωπευτούν όλες οι κατηγορίες εκπαιδευτικών, σχετικά με το φύλο, τα χρόνια υπηρεσίας, την ηλικία και την περιοχή που υπηρετούν.

Οι συνεντεύξεις των γονιών πάρθηκαν από το χρονικό διάστημα 15 Μαΐου 2007 έως 15 Ιουνίου 2007. Επιλέχτηκε αυτό το διάστημα με δεδομένο ότι βαίνουμε στο τέλος της σχολικής χρονιάς και κάποιες απόψεις και αντιλήψεις έχουν κατασταλάξει. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ίδια η ερευνήτρια υπήρξε εκπαιδευτικός του συγκεκριμένου σχολείου αλλά είχε τοποθετηθεί με προσωρινή απόσπαση για την τρέχουσα σχολική χρονιά. Ήταν σίγουρο ότι την επόμενη χρονιά δεν θα ήταν στο σχολείο. Αυτό το γεγονός έδινε τη δυνατότητα στους γονείς να μιλούν πιο ελεύθερα και να καταθέτουν τις απόψεις τους χωρίς δισταγμό και φοβίες για το τι συνέπεια θα είχε αυτό στην επίδοση των παιδιών ή στην αντίληψη που θα διαμόρφωνε ο εκπαιδευτικός για το παιδί τους.

Επίσης, σημαντικό ήταν και το γεγονός ότι υπήρχε καθημερινή επαφή με τους γονείς των παιδιών και καλές διαπροσωπικές σχέσεις σε επίπεδα ευρύτερης συνεργασίας. Αυτό εξασφάλισε την συμμετοχή της ερευνήτριας στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο μιας και έδωσε τη δυνατότητα να μελετηθούν καλύτερα οι συνθήκες και το πολιτισμικό πλαίσιο της περιοχής, αφού και η ίδια ήταν μέλος του παρατηρούμενου συστήματος. Οι γονείς επιλέχθηκαν με βάση τη λογική ότι θα έπρεπε να εκπροσωπηθούν όλες οι ηλικιακές κατηγορίες των παιδιών από το νηπιαγωγείο μέχρι τις ανώτερες τάξεις του δημοτικού.

Επίσης, επιλέχθηκαν και γονείς που έχουν παιδιά στην δευτεροβάθμια και αυτό για να ερευνηθούν πιθανές διαφορές στις σχέσεις εκπαιδευτικών και γονιών από την μια βαθμίδα στην άλλη. Επειδή όπως τονίστηκε στο συγκεκριμένο χωριό υπήρχε μεγάλος αριθμός οικονομικών μεταναστών ιδιαίτερα από την Αλβανία,

ζητήσαμε την άποψη και μιας μητέρας και εξασφάλισαμε τη συμμετοχή της στην έρευνα. Απευθυνθήκαμε και σε άλλους αλλοδαπούς γονείς, όμως το γεγονός ότι δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν καλά την ελληνική γλώσσα δεν μας επέτρεψε να έχουμε μεγαλύτερο δείγμα από την συγκεκριμένη κατηγορία.

Μερικές από τις συνεντεύξεις πάρθηκαν στο χώρο του σχολείου, μετά το πέρας των μαθημάτων. Οι υπόλοιπες συνεντεύξεις πάρθηκαν σε ένα χώρο όπου στεγάζεται ο πολιτιστικός σύλλογος των γυναικών του χωριού. Αυτό εξασφάλιζε μια περισσότερη άνεση και από πλευράς ησυχίας αλλά και πιο οικειότητας και ένα ευχάριστο και ζεστό περιβάλλον. Τα ραντεβού για τις συνεντεύξεις κλείστηκαν μερικά τηλεφωνικά και άλλα με τους ίδιους τους γονείς την ώρα που έφερναν τα παιδιά τους στο σχολείο. Ας σημειωθεί εδώ ότι είχε γίνει μια πρότερη ενημέρωση στους γονείς σε μια ομαδική συγκέντρωση στο χώρο του σχολείου.

Στο ζήτημα της επιλογής των εκπαιδευτικών, βασική παράμετρος ήταν να είναι εκπαιδευτικοί του αυτού σχολείου ή να έχουν υπηρετήσει εκεί τα προηγούμενα χρόνια. Οι συνεντεύξεις από τους εκπαιδευτικούς πάρθηκαν από αρχές Ιουνίου 2007 έως 21 Ιουνίου 2007 και αυτό για να υπάρχει μεγαλύτερη άνεση μιας και τα μαθήματα είχαν ουσιαστικά τελειώσει. Ως χώρος επιλέχθηκε το γραφείο του σχολείου και σε κάποιες περιπτώσεις το σπίτι των εκπαιδευτικών.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Συνέντευξη 1

- Άνδρας
- Χρόνια Υπηρεσίας: 14
- Περιοχή όπου ολοκληρώσατε την Π.Ε Σ σας. Χωριό ή αστικό κέντρο;
- Αστικό κέντρο
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές, πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό, έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει ο ίδιος.
- Με δική τους πρωτοβουλία
- Ήσασταν μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις
- Όχι
- Ξέρετε ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση
- Πώς αισθανόσασταν ως παιδιά τότε που οι γονείς σας συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό
- Άσχημα
- Τι αντίκτυπο είχαν αυτές οι συζητήσεις στη σχέση σας με τους γονείς στη συνέχεια, όταν γίνετε εκπ/κός, επιβάλλονταν τιμωρίες, σας βοηθούσαν περισσότερο ή διατηρούσαν την ίδια συμπεριφορά οι γονείς σας ;
- Διατηρούσαν την ίδια συμπεριφορά
- Θεωρείτε κρίσιμη την συνεργασία των εκπ/κών με τους γονείς, σε τι και ποιον βοηθάει;
- Βοηθάει τα παιδιά
- Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία στις μεταξύ σας σχέσεις, εσείς με τους γονείς ας πούμε. Τι επιπτώσεις έχει αυτή η συνεργασία
- Μερικές φορές λύνει προβλήματα, μ' όλες τις αδυναμίες των γονιών ν' αντιληφθούν κάποιο πρόβλημα
- Ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις οι γονείς
- Συνήθως ναι.
- Μπορείτε να υποθέσετε για ποιο λόγο
- Αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα και έρχονται να μάθουν τι ακριβώς συμβαίνει στο σύνολο
- Συνειδητοποιούν κατά τη γνώμη σας την ανάγκη για συνεργασία μαζί σας
- Όχι πάντα
- Προτιμάτε να βοηθούν το παιδί στο σπίτι και να του ελέγχουν την κατ' οίκον εργασία ή να το αφήνουν ελεύθερο
- Να το αφήνουν ελεύθερο
- Παλαιότερα η επαφή με τον γονέα ήταν λίγο πολύ δεδομένη αφού ο εκπ/κός μπορούσε να συναντήσει τον γονέα του μαθητή του στο δρόμο ή στο καφενείο ακόμη. Πιστεύετε ότι σήμερα εξακολουθεί να υφίσταται μια τέτοια κατάσταση, αν όχι είστε διατεθειμένοι να προσπαθήσετε περισσότερο
- Όχι
- Αν όχι, είστε διατεθειμένοι να προσπαθήσετε περισσότερο
- Δύσκολο πολύ.
- Νομίζω πως είναι δυνατόν ο εκπ/κός από μόνος του να βοηθάει τα παιδιά που βραδυπορούν στην τάξη
- Δύσκολο

- Είναι όχι είναι γιατί ποιοι άλλοι μπορούν να παρέμβουν
- Οι γονείς οπωσδήποτε
- Πιστεύετε ότι χρειάζεται ο εκπ/κός ιδιαίτερη ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγίσει τον γονέα και στη συνέχεια θα επικοινωνήσει μαζί του
- Ναι, χρειάζεται.
- Εσείς είχατε κάποια αντίστοιχη πληροφόρηση στη διάρκεια των σπουδών σας ή αργότερα και τι είδους ήταν αυτή, δηλ. στον τρόπο που θα προσεγγίσει ένας εκπ/κός τον γονέα
- Καμία
- Πιστεύετε ότι η συνεργασία του σχολείου με το σπίτι είναι αρκετά σημαντικό θέμα για να ενταχθεί στα προγράμματα εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των δασκάλων
- Ναι, είναι πολύ σημαντικό
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνουν συνήθως οι γονείς ή εσείς
- Εγώ
- Γιατί
- Γιατί εγώ βλέπω το πρόβλημα
- Πότε και με ποιο τρόπο επικοινωνούν κατά κανόνα οι γονείς μαζί σας
- Τηλεφωνικά
- Τους δίνετε τη δυνατότητα να επικοινωνούν μαζί σας όποτε αυτοί το επιθυμούν;
- Ναι
- Σας ενοχλούν οι εφοδιασμοί;
- Ναι
- Αν ναι, τι θα προτιμούσατε εσείς;
- Θα προτιμούσα να υπάρχει κάποια συγκεκριμένη ώρα επικοινωνίας
- Τους καλείτε σε ομαδικές συγκεντρώσεις ή σε μεμονωμένες συναντήσεις;
- Σε μεμονωμένες συναντήσεις
- Με ποιο τρόπο
- Τηλεφωνικά
- Θεωρείτε επαρκή το χρόνο που σας αφήνει το πρόγραμμα του σχολείου για επικοινωνία με τους γονείς
- Περιγράψτε μια συνηθισμένη συνάντηση με τον γονέα ενός μαθητή. Πού το βρίσκετε, σε ποια ώρα κ.τ.λ.
- Συνήθως στο διάλειμμα στο χώρο του προαυλίου δεδομένου ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερος χώρος για συναντήσεις.
- Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με τους γονείς
- Είχα προσπαθήσει, αλλά καταργήθηκε.
- Από τους γονείς
- Από τους γονείς.
- Μια συνάντηση με τους γονείς ενός μαθητή σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται
- Εξαρτάται απ' το πρόβλημα που υπάρχει.
- Ποιο είναι το περιεχόμενο των συναντήσεων συνήθως
- Η πορεία των μαθητών στο σχολείο, η τάξη τους, οι κλασικές δυσκολίες που εμφανίζονται ή δυσκολίες συμπεριφοράς
- Συζητάτε με τους γονείς για τον τρόπο, τις μεθόδους που χρησιμοποιείτε ή δεν το θεωρείτε απαραίτητο
- Δεν το θεωρώ απαραίτητο
- Θίγετε εύκολα θέματα που αφορούν την υγεία του παιδιού ή άλλου μέλους της οικογένειας

- Ναι, το θεωρώ πολύ σημαντικό.
- Έρχονται από μόνοι τους να σας εμπιστευτούν πολύ προσωπικά θέματα
- Όχι.
- Τι ρωτάνε συνήθως οι γονείς
- Την πορεία των παιδιών σαν μαθητές και τη συμπεριφορά τους απέναντί μου και προς τους εκπ/κούς και τους συμμαθητές τους.
- Τι λένε και με ποιο τρόπο μιλούν για το παιδί τους οι γονείς
- Συνήθως αγνοούν τα προβλήματα που υπάρχουν, τα βλέπουν διαφορετικά.
- Εκτός από την παροχή πληροφοριών γύρω από την πρόοδο του παιδιού, θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία και σε άλλα επίπεδα
- Ναι, είναι απαραίτητη η συνεργασία τους.
- Σε ποια επίπεδα
- Στην γενικότερη λειτουργία του σχολείου, στη στήριξη του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων και σε γενικότερα θέματα πολιτιστικά...
- Αν κάποιοι σας ζητούσαν να μπουν στην αίθουσα και να δουν τη διδασκαλία, θα το επιτρέπατε
- Όχι
- Γιατί
- Γιατί θα το θεωρούσα σαν παρέμβαση στον τρόπο διδασκαλίας.
- Στην περίπτωση που διαπιστώνετε ότι ένας απ' τους μαθητές σας έχει κάποιο πρόβλημα, μαθησιακό, συμπεριφοράς ή υγείας, θα το συζητούσατε με τους γονείς του
- Ναι
- Με ποιο τρόπο
- Θα τους καλούσα και θα τους έλεγα το πρόβλημα που υπάρχει.
- Σε ποιο χώρο
- Του σχολείου
- Ποια η γνώμη σας για την αξιολόγηση των εκπ/κών από τους γονείς
- Είναι κάτι πολύ δύσκολο να γίνει και ο σκοπός της αξιολόγησης τι νόημα θα είχε αυτός
- Από τους γονείς δηλαδή
- Δεν νομίζω ότι οι γονείς έχουν τις γνώσεις να αξιολογήσουν τους εκπ/κούς.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι καλοί και οι αδύνατοι μαθητές. Ποιων τους γονείς επιθυμείτε να βλέπετε περισσότερο και γιατί
- Δεν έχω πρόβλημα, και των δύο τους γονείς.
- Παίζει ρόλο η τάξη στην οποία βρίσκεται το παιδί, στην συχνότητα επικοινωνίας σας με τους γονείς, δηλ. στις μικρές τάξεις διαφοροποιείται η επικοινωνία
- Συνήθως στις μικρότερες τάξεις είναι τα προβλήματα πιο έντονα, όσο μεγαλώνουν τα παιδιά τα προβλήματα μειώνονται
- Πρέπει να είναι δηλ. πιο συχνή η επικοινωνία στις μικρότερες τάξεις
- Ναι
- Παίζει ρόλο το φύλο του μαθητή στη συνεργασία των γονιών με το σχολείο
- Όχι
- Νομίζετε ότι είναι όλοι οι γονείς έτοιμοι ν' ανταποκριθούν στις οδηγίες σας
- Όχι
- Από τι εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας
- Συνήθως από το μορφωτικό τους επίπεδο και από το ενδιαφέρον που δείχνουν για τα παιδιά τους.
- Άρα νομίζετε ότι το μορφωτικό επίπεδο του γονέα παίζει ρόλο για την επικοινωνία μαζί σας

- Πάρα πολύ
- Έχετε παρατηρήσει να υπάρχει διαφορά στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας ανάλογα με την κοινωνική θέση του γονέα
- Όχι
- Παίζει ρόλο, κατά τη γνώμη σας, η περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο
- Ναι
- Ύπαιθρο ή πόλη
- Ναι
- Στην συχνότητα και στην ποιότητα της επικοινωνίας
- Ναι
- Στις σχολικές γιορτές και εκδηλώσεις, το κοινό που παρακολουθεί είναι κυρίως γυναίκες, άντρες ή δεν υπάρχει διαφορά
- Γυναίκες
- Όταν λέμε ότι οι γονείς επικοινωνούν με τον εκπ/κό, εννοούμε συνήθως και τους δύο, τη μητέρα και τον πατέρα
- Συνήθως η μητέρα
- Ακολουθούν πέντε παράγοντες που φαίνεται πως συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας εκπ/κού και γονέων. Μορφωτικό επίπεδο γονέων, φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους, προσπάθειες του εκπ/κού προς την κατεύθυνση συνεργασίας, επάγγελμα του γονέα και εκτίμηση του γονέα για τον εκπ/κό και το έργο του.
- Ιεραρχήστε αυτούς τους παράγοντες κατά βαθμό σπουδαιότητας, δηλ. πρώτο ποιο, θα ήταν το μορφωτικό επίπεδο, οι φιλοδοξίες, οι προσπάθειες.
- Οι προσπάθειες του εκπ/κού προς την κατεύθυνση συνεργασίας, η εκτίμηση των γονιών για τους εκπ/κούς και το έργο τους, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, οι φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους, το επάγγελμα των γονέων.
- Μάλιστα. Όταν συνομιλείτε με τους γονείς ενός μαθητή, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται, μεθόδους διδασκαλίας, συμπεριφορά του παιδιού, επίδοση του παιδιού...
- Συμπεριφορά του παιδιού, επίδοση του παιδιού. Συμβουλές πώς να βοηθήσει το παιδί στο σπίτι.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή του παιδιού με τους γονείς, μέσω τηλεφώνου, με σύντομες συζητήσεις πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη, με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο με ειδικό ραντεβού στο σχολείο, επίσκεψη στο σπίτι του μαθητή. Ιεραρχήστε τους ανάλογα με το πόσο συχνά τους χρησιμοποιείτε.
- Μέσω τηλεφώνου, με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων, με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο.
- Μάλιστα. Επίσκεψη στο σπίτι
- Ποτέ
- Ποτέ, για ποιο λόγο, το θεωρείς ότι θα δημιουργούσε μια οικειότητα που δεν θεωρείς απαραίτητη ίσως
- Δεν θεωρώ απαραίτητο να πάω σπίτι, δεν υπάρχει κανένας λόγος, το πρόβλημα μπορεί να λυθεί και στο χώρο του σχολείου
- Εκτός κι αν είναι πια κάτι τόσο σοβαρό
- Άγνωστο
- Ωραία, ευχαριστώ.

Συνέντευξη 2

- Φύλο
- Γυναίκα
- Χρόνια υπηρεσίας
- 26
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (χωριό - αστικό κέντρο):
- Χωριό τελείωσα το Δημοτικό
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Περίμεναν να τους καλέσει εκείνος
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις
- Όχι
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Δεν ξέρω
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Μερικές φορές νόμιζα ότι τους έλεγαν κάτι κακό, αλλά εφόσον όταν πήγαινα στο σπίτι δεν μου κάναν κάποια παρατήρηση, δεν μου λέγαν « ξέρεις ο δάσκαλος μου είπε έτσι και όλα αυτά» μετά ησύχαζα ότι δεν τον θέλει για κακό, δεν κάνω σκανταλιές.
- Τι αντίκτυπο είχαν αυτές οι συζητήσεις στις σχέσεις σας με τους γονείς στη συνέχεια; Επιβάλλονταν τιμωρίες, σας βοηθούσαν περισσότερο ή διατηρούσαν την ίδια συμπεριφορά;
- Καθόλου, όχι
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία στις μεταξύ σας σχέσεις; Τι αντίκτυπο έχει η συνεργασία αυτή στο μαθητή (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Ναι
- Ναι, πάρα πολύ
- Εμάς τους ίδιους τους εκπ/κούς βοηθάει
- Ναι, όλα αυτά που είπες, βοηθάει να μπορούμε να βοηθήσουμε αν υπάρχει κάποια δυσκολία ιδιαίτερη
- Ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις; Μπορείτε να υποθέσετε για ποιο λόγο;
- Σχεδόν πάντα. Όχι πάντα όμως.
- Συνήθως απ' τις δουλειές τους. Δεν αφήνουν τη δουλειά τους για να έρθουν στο σχολείο
- Συνειδητοποιούν, κατά την γνώμη σας, την ανάγκη για συνεργασία μαζί σας;
- Μερικοί γονείς ναι, μερικοί όμως όχι, δεν το θεωρούν απαραίτητο αυτό
- Προτιμάτε να βοηθούν το παιδί στο σπίτι και να ελέγχουν την κατ' οίκον εργασία ή να το αφήνουν ελεύθερο;
- Να το αφήνουν ελεύθερο
- Παλιότερα η επαφή με το γονέα ήταν λίγο-πολύ δεδομένη αφού ο εκπαιδευτικός μπορούσε να συναντήσει το γονέα του μαθητή του στο δρόμο ή και στο καφενείο ακόμη. Πιστεύετε ότι σήμερα εξακολουθεί να υφίσταται μια τέτοια κατάσταση; Αν όχι είστε διατεθειμένοι να προσπαθήσετε περισσότερο;
- Ναι, όχι στις πόλεις βέβαια, αλλά στην επαρχία γίνεται αυτό

- Νομίζετε ότι είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός από μόνος του να βοηθήσει τα παιδιά που βραδυπορούν στην τάξη;
- Από μόνος του όχι χωρίς τη συνεργασία του γονέα
- Αν ναι με ποια μέσα; Αν όχι γιατί; Ποιοι άλλοι μπορούν να παρέμβουν;
- Πάλι όχι. Αν υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα, πρέπει να ζητηθεί βοήθεια ειδικού, από άλλους φορείς
- Πιστεύετε ότι χρειάζεται ο εκπαιδευτικός ιδιαίτερη ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγίσει το γονέα και στη συνέχεια θα επικοινωνήσει μαζί του;
- Ναι χρειάζεται, το θεωρώ απαραίτητο
- Εσείς είχατε κάποια αντίστοιχη πληροφόρηση στη διάρκεια των σπουδών σας ή αργότερα και τι είδους ήταν αυτή;
- Όχι στη διάρκεια των σπουδών, αργότερα σε κάποια σεμινάρια ίσως, ή και από μόνη μου σε κάποιες επιμορφώσεις ή συζητώντας όλο αυτό.
- Πιστεύετε ότι η συνεργασία του σχολείου με το σπίτι είναι αρκετά σημαντικό θέμα για να ενταχθεί στα προγράμματα εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των δασκάλων
- Ναι
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνουν συνήθως οι γονείς ή εσείς; Γιατί;
- Εγώ, συνήθως εγώ
- Δεν ξέρω, ίσως δεν το θεωρώ απαραίτητο. Μερικοί γονείς οι οποίοι ενδιαφέρονται πάρα πολύ, κάποιες φορές επιζητούν την επικοινωνία με τον εκπ/κό, διαφορετικά εγώ θα πάρω την πρωτοβουλία για να τους καλέσω
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνούν κατά κανόνα οι γονείς μαζί σας;
- Όταν θα τους καλέσω, σε συναντήσεις
- Τους δίνετε τη δυνατότητα να επικοινωνούν μαζί σας όποτε αυτοί το επιθυμούν;
- Ναι πάντα
- Σας ενοχλούν οι « αιφνιδιασμοί »; Αν ναι, τι θα προτιμούσατε εσείς;
- Όχι καθόλου
- Τους καλείτε σε ομαδικές συγκεντρώσεις ή σε μεμονωμένες συναντήσεις; Αν ναι, με τι τρόπο;
- Προτιμώ τις μεμονωμένες συναντήσεις καλύτερα, αλλά είμαι υποχρεωμένη να τους συναντήσω και ομαδικά. Αλλά εκεί δεν μπορείς να μιλήσεις
- Θεωρείτε επαρκή το χρόνο που σας αφήνει το πρόγραμμα του σχολείου (ωράριο διδασκαλίας, διδακτέα ύλη, άλλες υποχρεώσεις) για επικοινωνία με τους γονείς;
- Όχι δεν είναι επαρκής
- Περιγράψτε μια συνηθισμένη συνάντηση με το γονέα ενός μαθητή (που βρίσκεστε, ποια ώρα συνήθως κ.τ.λ.).
- Την ώρα του μαθήματος, μέσα στην τάξη μου μπορεί να πάω λίγο στο γραφείο ή στην πόρτα, έξω από την πόρτα του σχολείου
- Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με τους γονείς;
- Όχι, όχι
- Μια συνάντηση με τους γονείς ενός μαθητή σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Εξαρτάται. Πολλές φορές μπορεί να διαρκέσει και 1 ώρα
- Ποιο το περιεχόμενο των συναντήσεων;

- Εξαρτάται τι απασχολεί το γονιό, αν έχει ενδιαφέρον και ρωτήσει πάρα πολλά πράγματα, και εξαρτάται αν τον καλέσω εγώ για κάποιο ειδικό θέμα, τότε θα έχει
- Η συμπεριφορά του παιδιού
- Συζητάτε με τους γονείς για τον τρόπο (τις μεθόδους) που χρησιμοποιείτε ή δεν το θεωρείτε απαραίτητο; Αν ναι, το κάνετε με όλους τους γονείς;
- Δεν το συζητώ αν και θεωρώ απαραίτητο, αλλά ίσως επειδή νομίζω ότι δεν θα το καταλάβουν και γι' αυτό το λόγο δεν το συζητώ. Κάποιες φορές έχω θίξει τις μεθόδους αλλά σε γονείς που ξέρω ότι θα ανταποκριθούν και θα το καταλάβουν, διαφορετικά δεν το συζητώ
- Θίγετε εύκολα θέματα που αφορούν στην υγεία του παιδιού ή των άλλων μελών της οικογένειας του; Αν ναι, με ποιο τρόπο το επιτυγχάνετε (για παράδειγμα, προσέχετε το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείτε ή το ύφος ή τη σειρά με την οποία θα θίξετε «ανώδυνα» και «επώδυνα» θέματα); Αν όχι, γιατί;
- Αν αυτοί μου δώσουν το ερέθισμα, τότε ναι, θα το θίξω. Αναφορά καθαρό το παιδί, τότε ναι, το θίγω εύκολα και προσπαθώ να ευαισθητοποιήσω και το γονιό να νου μιλήσει γι' αυτό, εάν όμως βλέπω ότι κρύβονται, πάλι προσπαθώ να τους πείσω να μιλήσουν για το πρόβλημά τους
- Έρχονται από μόνοι τους να σας εμπιστευτούν πολύ προσωπικά τους θέματα; Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο πιστεύετε ότι ως εκπαιδευτικός κερδίζετε κάτι;
- Σπάνια
- Τι ρωτάνε συνήθως οι γονείς;
- Ε, για τη συμπεριφορά του παιδιού, όχι για την πρόοδό του. Πιο πολύ τους ενδιαφέρει η συμπεριφορά, γιατί ίσως κάνουν σύγκριση με τη συμπεριφορά του στο σπίτι. Έρχονται και μου λένε στο σπίτι κάνει αυτό, θέλω να μάθω τι κάνει στο σχολείο
- Τι λένε και με ποιο τρόπο μιλούν για το παιδί τους οι γονείς;
- Μερικές φορές σαν να μην το ξέρουν καθόλου. Άλλες φορές είναι ακριβώς αυτό που φαίνεται, αυτό που λένε
- Εκτός από την παροχή πληροφοριών γύρω από την πρόοδο του παιδιού θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία και σε άλλα επίπεδα; Ποια;
- Ναι
- Όταν χρειάζεται να εφαρμόσω κάποιο πρόγραμμα στο σχολείο, όταν χρειάζομαι τη συνεργασία τους για να προγραμματίσουμε κάτι, όπως μια επίσκεψη ή μια εκδρομή ή μια εκδήλωση τη θεωρώ απαραίτητη τη συνεργασία τους, αν και δεν την έχω πάντα
- Αν κάποιοι γονείς σας ζητούσαν να μπουκ στην αίθουσα και να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία θα το επιτρέπατε; Αν ναι, αυτό θα συνέβαινε υπό κάποιες προϋποθέσεις και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις ή δεν θα είχατε καμιά επιφύλαξη;
- Ναι, θα το επέτρεπα
- Θα είχα επιφυλάξεις, θα φρόντιζα να τους ενημερώσω πρώτα, αυτούς τους γονείς που θα ήθελα να μπουκ μέσα στην τάξη, να τους ενημερώσω τι μεθόδους εφαρμόζουμε και όλα αυτά και θα προσπαθούσα να τους δώσω να καταλάβουν ότι δεν μπήκαν μέσα για να κρίνουν και να κριτικάρουν το έργο του εκπ/κού, αλλά για να παρακολουθήσουν, να δουν πώς δουλεύουμε μέσα σε μια μέρα ή έστω και σε περισσότερες

- Στην περίπτωση που διαπιστώνετε ότι ένας από τους μαθητές σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, μαθησιακό, συμπεριφοράς ή υγείας, θα το συζητούσατε με τους γονείς του; Με ποιο τρόπο; Ποιο χώρο θα επιλέγατε;
- Ναι σίγουρα
- Θα τον έπαιρνα τηλέφωνο για να έρθει στο σχολείο και εκεί...
- Ποια η γνώμη σας για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από τους γονείς;
- Δεν ξέρω, όχι δεν ξέρω τι να πω...
- Δεν θεωρώ ότι θα μπορούσαν να αξιολογήσουν έναν εκπ/κό, ναι εντάξει, σαν συνολικό έργο μου αρέσει να με αξιολογήσουν, αλλά ιδιαίτερα νομίζω ότι είναι χωράφια όπου δεν μπορούν να αξιολογήσουν, γιατί δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεν έχουν την απαραίτητη κατάρτιση για να το κάνουν αυτό.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν και οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Ποιων τους γονείς επιθυμείτε να βλέπετε περισσότερο και γιατί;
- Πάντα των αδύνατων μαθητών, γιατί έτσι νομίζω θα μπορέσουν να βοηθήσουν αυτοί τα παιδιά τους, γιατί απ' τη στιγμή που εγώ τα έχω λίγες ώρες μέσα στην τάξη μου, την περισσότερη δουλειά την κάνουν οι γονείς και απευθύνομαι στους γονείς μόνο γι' αυτό το λόγο
- Παίζει ρόλο η τάξη στην οποία βρίσκεται το παιδί στη συχνότητα επικοινωνίας σας με τους γονείς; Γιατί;
- Ναι, σαφώς
- Παίζει ρόλο το φύλο του μαθητή στη συνεργασία των γονιών του με το σχολείο;
- Όχι
- Νομίζετε ότι είναι όλοι οι γονείς σε θέση να ανταποκριθούν στις οδηγίες σας; Από τι εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας;
- Ναι, όχι δε νομίζω κάτι τέτοιο, γιατί δεν έχουν την απαιτούμενη κατάρτιση και συνήθως φορούν και παρωπίδες
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το μορφωτικό επίπεδο του γονέα στη συχνότητα επικοινωνίας μαζί σας;
- Μεγάλο ρόλο. Πολύ μεγάλο ρόλο
- Έχετε παρατηρήσει να υπάρχει διαφορά στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας ανάλογα με την κοινωνική θέση του γονέα;
- Δε θα το' λεγα. Είναι καθαρά, το βλέπω σαν ενδιαφέρον
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας η περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο (ύπαιθρος - πόλη), στη συχνότητα και την ποιότητα της επικοινωνίας;
- Ναι, σίγουρα. Η διαφοροποίηση είναι ότι στα χωριά, οι γονείς δεν ευκαιρούν τόσο πολύ, δεν υπάρχει, εντάξει, το επίπεδο να καταλάβουν και όλα αυτά, το μορφωτικό επίπεδο....
- Στις σχολικές γιορτές και άλλες εκδηλώσεις, το κοινό που παρακολουθεί είναι:
 - α) Κυρίως γυναίκες
 - β) Κυρίως άνδρες
 - γ) Δεν υπάρχει διαφορά
- Κυρίως γυναίκες, με τα τελευταία χρόνια να εμφανίζονται και κάποιοι άντρες
- Όταν λέμε ότι επικοινωνούν οι γονείς με τον εκπαιδευτικό εννοούμε συνήθως:
 - α) Και τους δυο.
 - β) τον πατέρα.
 - γ) τη μητέρα.
- Η μαμά

- Ακολουθούν πέντε παράγοντες που φαίνεται πως συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας δασκάλων - γονέων:
 - Μορφωτικό επίπεδο των γονέων.
 - Φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους.
 - Προσπάθειες του εκπαιδευτικού προς την κατεύθυνση της συνεργασίας.
 - Επάγγελμα του γονέα.
 - Εκτίμηση των γονέων για τον εκπαιδευτικό και το έργο του.
- Ιεραρχήστε αυτούς τους παράγοντες κατά βαθμό σπουδαιότητας.
- Έχετε να προσθέσετε κάποιον άλλο;
- Οι φιλοδοξίες των γονέων πρώτο, έπειτα την προσπάθεια του εκπ/κού προς την κατεύθυνση της συνεργασίας, το μορφωτικό επίπεδο του γονέα, το επάγγελμα και την εκτίμηση των γονιών για τον εκπ/κό και το έργο του
- Όταν συνομιλείτε με τους γονείς ενός μαθητή, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσει το παιδί στο σπίτι
- Συμπεριφορά του μαθητή, συμβουλές πώς να βοηθήσει το παιδί ο γονιός, επίδοση και μεθόδους διδασκαλίας
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή του εκπαιδευτικού με τους γονείς των μαθητών του.
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
 - επίσκεψη στο σπίτι του μαθητή
- Ιεραρχήστε τους ανάλογα με το πόσο συχνά τους χρησιμοποιείτε
- Σύντομες συναντήσεις, μέσω τηλεφώνου, με συγκεντρώσεις, με ειδικό ραντεβού, σπάνια, επίσκεψη στο σπίτι.

Συνέντευξη 3

- Φύλο
- Γυναίκα
- Χρόνια υπηρεσίας;
- 12
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (χωριό - αστικό κέντρο):
- Αστικό κέντρο
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Περίμεναν να τους καλέσει εκείνος
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις;
- Ποτέ
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Η επίδοσή μου
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Δεν γινόταν και πολύ συχνά
- Τι αντίκτυπο είχαν αυτές οι συζητήσεις στις σχέσεις σας με τους γονείς στη συνέχεια; Επιβάλλονταν τιμωρίες, σας βοηθούσαν περισσότερο ή διατηρούσαν την ίδια συμπεριφορά
- Την ίδια ακριβώς συμπεριφορά
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς;
- Βέβαια, απόλυτα
- Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία στις μεταξύ σας σχέσεις; Τι αντίκτυπο έχει η συνεργασία αυτή στο μαθητή (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Και τους δύο βοηθάει πάρα πολύ, και τα δύο μέρη
- Γίνονται πιο άμεσες, πιο ειλικρινές πιο αντιμετωπίζουν τα προβλήματα στη βάση τους και όλα αντιμετωπίζονται και λύνονται επί τόπου
- Την καλύτερη, θα' χει επίπτωση γιατί καταλαβαίνει ότι όλο αυτό γίνεται γι' αυτό με τον καλύτερο τρόπο
- Ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις; Μπορείτε να υποθέσετε για ποιο λόγο;
- Ναι, ανταποκρίνονται
- Συνειδητοποιούν, κατά την γνώμη σας, την ανάγκη για συνεργασία μαζί σας;
- Επειδή εγώ είμαι στο χώρο της ειδικής αγωγής, οι λόγοι είναι πολύ πιο βαρυσήμαντοι, έχουν μια άλλη βαρύτητα τέλος πάντων, γιατί πρέπει να είναι από κοντά στο παιδί τους για να ξέρουν τι κάνει σ' όλα τα επίπεδα
- Κατά ένα μεγάλο ποσοστό οι περισσότεροι γονείς ακόμη όχι. Αλλά επειδή εγώ είμαι στο χώρο της ειδικής αγωγής εκεί τα πράγματα είναι αντίστροφα, οι γονείς είναι πολύ μέσα πιο συχνά στο σχολικό περιβάλλον
- Προτιμάτε να βοηθούν το παιδί στο σπίτι και να ελέγχουν την κατ' οίκον εργασία ή να το αφήνουν ελεύθερο;
- Εξαρτάται, να το αφήνουν ελεύθερο
- Παλιότερα η επαφή με το γονέα ήταν λίγο-πολύ δεδομένη αφού ο εκπαιδευτικός μπορούσε να συναντήσει το γονέα του μαθητή του στο δρόμο ή και στο καφενείο ακόμη. Πιστεύετε ότι σήμερα εξακολουθεί να

- υφίσταται μια τέτοια κατάσταση; Αν όχι είστε διατεθειμένοι να προσπαθήσετε περισσότερο;
- Επειδή ζω και εργάζομαι στην πόλη, όχι
 - Νομίζετε ότι είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός από μόνος του να βοηθήσει τα παιδιά που βραδυπορούν στην τάξη;
 - Ναι και το 'χω κάνει
 - Μπορεί δεν μπορεί αυτό κάνει πάντως
 - Αν ναι με ποια μέσα; Αν όχι γιατί; Ποιοι άλλοι μπορούν να παρέμβουν;
 - Αν θέλει ο εκπ/κός μπορεί σ' όλες τις περιπτώσεις
 - Ναι, μου 'χει τύχει
 - Εννοείται ότι ξέρεις μέχρι πού σε παίρνει. Αν διαπιστώσεις ότι το πρόβλημα είναι αλλονού αρμοδιότητα πια, θα το παραπέμψεις, αλλά θα το εξαντλήσεις γιατί δεν μπορείς να κάνεις αλλιώς
 - Φορείς; Αν είναι πρόβλημα ειδικής αγωγής, φυσικά ένας συνάδελφος ειδικής αγωγής ή ο σύμβουλος της ειδικής αγωγής. Αφού πρώτα το αναφέρεις στο διευθυντή σου για ν' ακολουθείς μια ιεραρχία. Αν είναι πρόβλημα κακοποίησης που συχνά πυκνά συμβαίνει δυστυχώς τελευταία, σ' έναν κοινωνικό φορέα, σ' έναν κοινωνικό λειτουργό, τέλος πάντων αυτές τις υπηρεσίες της πρόνοιας.
 - Πιστεύετε ότι χρειάζεται ο εκπαιδευτικός ιδιαίτερη ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγίσει το γονέα και στη συνέχεια θα επικοινωνήσει μαζί του;
 - Απόλυτα. Γ' αυτό υπάρχει και συμβουλευτική των γονέων.
 - Εσείς είχατε κάποια αντίστοιχη πληροφόρηση στη διάρκεια των σπουδών σας ή αργότερα και τι είδους ήταν αυτή;
 - Ήταν στο διδασκαλείο, αλλά και εκεί όχι πολλά πράγματα, γιατί ήταν πολύ θεωρητικούρα και δεν νομίζω ότι με βοήθησε. Πιο πολύ νομίζω ότι με βοήθησε η εμπειρία μου μέσα απ' το αλισβερίσι μου με τους γονείς λόγω της ειδικής αγωγής.
 - Πιστεύετε ότι η συνεργασία του σχολείου με το σπίτι είναι αρκετά σημαντικό θέμα για να ενταχθεί στα προγράμματα εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των δασκάλων
 - Είναι σωστά και πρέπει να γίνει συστηματική κατάρτιση και υπάρχει τέτοια αναγκαιότητα, αλλά το πρόβλημα είναι από ποιον και με τι σκοπό θα' ρθει να το κάνει, τι ιδία οφέλη θα έχει ο ίδιος, γιατί πολλές φορές πολλά ξεκινάνε, γίνονται και στο τέλος ο μάχιμος εκπ/κός δεν θα έχει τίποτα απ' όλη αυτή τη γνώση, έτσι πάει, έτσι έρχεται, έτσι πίνει καφέδες, έτσι φεύγει.
 - Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνουν συνήθως οι γονείς ή εσείς; Γιατί;
 - Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνούν κατά κανόνα οι γονείς μαζί σας;
 - Στο χώρο της ειδικής αγωγής είναι αμφίδρομο. Και οι δύο έρχονται στην αρχή και οι δύο στο σχολείο και αφού χτιστεί αυτό το ωραίο κλίμα, μέσα απ' το τηλέφωνο σχεδόν σε καθημερινή βάση.
 - Τους δίνετε τη δυνατότητα να επικοινωνούν μαζί σας όποτε αυτοί το επιθυμούν;
 - Ναι
 - Σας ενοχλούν οι « αιφνιδιασμοί »; Αν ναι, τι θα προτιμούσατε εσείς;
 - Ποτέ
 - Τους καλείτε σε ομαδικές συγκεντρώσεις ή σε μεμονωμένες συναντήσεις; Αν ναι, με τι τρόπο;

- Σε μεμονωμένες, γιατί είναι τέτοια η περίπτωση στην ειδική αγωγή που δεν θέλεις να βλέπουν και οι άλλοι γονείς τι έχει το δικό σου το παιδί.
- Θεωρείτε επαρκή το χρόνο που σας αφήνει το πρόγραμμα του σχολείου (ωράριο διδασκαλίας, διδακτέα ύλη, άλλες υποχρεώσεις) για επικοινωνία με τους γονείς;
- Εντελώς ανεπαρκέστατος, τυπικός, εθιμοτυπικός
- Περιγράψτε μια συνηθισμένη συνάντηση με το γονέα ενός μαθητή (που βρίσκεστε, ποια ώρα συνήθως κ.τ.λ.).
- Συνήθως τους καλώ να' ρθούνε το πρωί, λίγο πριν να ξεκινήσω(τέλος κασέτας).
- Το εφαρμόζω και το εφαρμόζω και μ' έχει βγάλει σε αποτέλεσμα, τους βάζω μέσα στην τάξη να παρακολουθήσουν πώς κάνω μάθημα στα παιδιά τους, τους καλώ στο σχολείο, στα πλαίσια του σχολείου
- Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με τους γονείς;
- Έχω ορίσει αλλά δεν τους τηρούν, όποτε έχουν αυτοί χρόνο να περάσουν
- Μια συνάντηση με τους γονείς ενός μαθητή σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Εξαρτάται το πρόβλημα και επειδή δεν μπορούν οι άνθρωποι να έρχονται συχνά, λόγω δουλειάς κυρίως, όταν θα' ρθούν θα καθίσουμε να τα πούμε όλα, εντάξει, θα φάμε χρόνο και από άλλα παιδιά, θα το βρούμε πως θα γίνει τελικά
- Ποιο το περιεχόμενο των συναντήσεων;
- Το περιεχόμενο των συναντήσεων είναι αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, να το αναγνωρίσουμε και να το λύσουμε, αν δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα να ενημερώσουμε για την επίδοση και απόδοση των μαθητών
- Συζητάτε με τους γονείς για τον τρόπο (τις μεθόδους) που χρησιμοποιείτε ή δεν το θεωρείτε απαραίτητο;
- Αν ναι, το κάνετε με όλους τους γονείς;
- Πάντα. Τους βάζω να παρακολουθήσουν στις αρχές για να με γνωρίσουν από το να τους βάλω κάτω με ατελείωτα μπλα-μπλα, τους βάζω κάτω σαν μαθητές και τους λέω δε θα παρέμβετε καθόλου αλλά θα παρακολουθήσετε πώς δουλεύουν τα παιδιά σας, έτσι ώστε πάνω-κάτω και εσείς στο ίδιο πλαίσιο να κινηθείτε στο σπίτι, ώστε να' χουμε μια κοινή γραμμή.
- Θίγεται εύκολα θέματα που αφορούν στην υγεία του παιδιού ή των άλλων μελών της οικογένειας του; Αν ναι, με ποιο τρόπο το επιτυγχάνετε (για παράδειγμα, προσέχετε το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείτε ή το ύφος ή τη σειρά με την οποία θα θίξετε «ανώδυνα» και «επώδυνα» θέματα); Αν όχι, γιατί;
- Ναι, γιατί στην ειδική αγωγή πρέπει απαραίτητως να πάρουμε το ιστορικό, αλλιώς δεν ξεκινάμε κανένα πρόγραμμα
- Μέσα από συνέντευξη αναλόγου τύπου
- Έρχονται από μόνοι τους να σας εμπιστευτούν πολύ προσωπικά τους θέματα; Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο πιστεύετε ότι ως εκπαιδευτικός κερδίζετε κάτι;
- Από ένα σημείο και μετά γίνεσαι ο ψυχολόγος τους, ο εξομολογητής τους, γιατί ο γονιός της Ε.Α. αυτός είναι η Ε.Α. στο τέλος γιατί είναι ο αρτιμελής που πρέπει ν' αντιμετωπίσει την σκληρή πραγματικότητα.
- Σίγουρα, αυτή η ιστορία σε δυναμώνει θετικά, υπέρ σου, γιατί εκτιμάς κάθε φορά τη ζωή, όταν βλέπεις ειδικά έναν άνθρωπο, ο οποίος γεννιέται και βλέπει το πρωί ότι δεν μπορεί να χαμογελάσει, εσύ βλέπεις ότι μπορείς να χαμογελάσεις, ότι δεν έχεις κανένα λόγο να είσαι δυστυχισμένος και αν είσαι

δυστυχισμένος, είσαι αχάριστος, οπότε απ' αυτή την ιστορία κερδίζεις και ως εκπ/κός και άνθρωπος, κερδίζουν όμως και αυτοί, γιατί τους κρατάς όρθιους, προσπαθώντας να τους ενθαρρύνεις.

- Τι ρωτάνε συνήθως οι γονείς;
- Οι γονείς συνήθως ρωτάνε, κάνουν δυστυχώς το αρνητικό focus, επειδή έτσι έχει μεγαλώσει η δικιά μας η γενιά, έρχονται λες και έγινε κάτι κακό που πρέπει να' ρθουνε στο σχολείο, οπότε εκεί πέρα τους ανατρέπεις και τους λες πάντα τα θετικά του παιδιού τους και μετά τους περνάς « ναι, ξέρετε κάνει κι αυτό, μήπως κάτι συμβαίνει στο σπίτι», αλλά κυριολεκτικά θέλεις να τους αλλάξεις φιλοσοφία για τη ζωή.
- Εξαρτάται την περίπτωση. Συνήθως μπροστά στον εκπ/κό θέλουν να του δώσουν αν υπάρχει μια προβληματική κατάσταση και έτσι να εξιλεωθούν αυτοί κατά βάση, ότι να, το παιδί μου είναι έτσι, το βλέπεις, εσύ άρα συνηγορείς, άρα έχουμε αναγνωρίσει και οι δύο το πρόβλημα, άρα το πρόβλημα είναι το παιδί, εκεί πέρα είναι το λάθος, βέβαια γιατί όλοι ευθυνόμαστε όταν ένα παιδί έχει πρόβλημα.
- Εννοείται, οριστική
- Τι λένε και με ποιο τρόπο μιλούν για το παιδί τους οι γονείς;
- Τα πάντα. Τι κάνει το παιδί, γενικώς τι του αρέσει, τι δεν του αρέσει, συνήθειες, τα πάντα, ότι έχει να κάνει με το παιδί, με τις συνήθειες της οικογένειας, την κουλτούρα γενικά της οικογένειας, όπως ο γονιός πρέπει να γνωρίζει την κουλτούρα των σχολικών.
- Εκτός από την παροχή πληροφοριών γύρω από την πρόοδο του παιδιού θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία και σε άλλα επίπεδα; Ποια;
- Θεωρώ ότι για μένα είναι κανόνας, έτσι ξεκινώ εγώ.
- Αν κάποιοι γονείς σας ζητούσαν να μπουν στην αίθουσα και να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία θα το επιτρέπατε; Αν ναι, αυτό θα συνέβαινε υπό κάποιες προϋποθέσεις και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις ή δεν θα είχατε καμιά επιφύλαξη;
- Ποτέ δεν έχω επιφύλαξη, είναι κάτι που το εφάρμοσα απ' την πρώτη στιγμή που ήμουν και στη γενική αγωγή.
- Στην περίπτωση που διαπιστώνετε ότι ένας από τους μαθητές σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, μαθησιακό, συμπεριφοράς ή υγείας, θα το συζητούσατε με τους γονείς του; Με ποιο τρόπο; Ποιο χώρο θα επιλέγατε;
- Σε α' επίπεδο δεν θα συζητούσα απευθείας με τους γονείς, θα προσπαθούσα να εκμαιεύσω κάποιες πληροφορίες είτε απ' τους παλιότερους εκπ/κούς του σχολείου, έτσι ώστε να είμαι προετοιμασμένη, γιατί καμιά φορά ο εκπ/κός δεν σου μεταφέρει την αντικειμενικότητα της κατάστασης, οπότε εσύ να έχεις κάνει όλες τις απόψεις όσο το δυνατόν, για να μπορέσεις να σταθείς κοντά του, όσο το δυνατόν.
- Χώρο. Τι εννοείς;
- Αν θα είναι στο σχολείο ή εκτός σχολείου;
- Και πάλι εξαρτάται απ' τη σοβαρότητα του προβλήματος, αν πάρω στο μυαλό μου ένα σύνθημα περιστατικό, όχι, ο χώρος του σχολείου για να κρατήσουμε έναν επαγγελματισμό γιατί μετά πρέπει να έχουμε μια απόσταση, δεν μπορείς να έρθεις και να γίνεις κολλητός, κολλητός θα γίνεις αφού φύγεις, μετά από 2-3 χρόνια στο σχολείο.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν και οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Ποιων τους γονείς επιθυμείτε να βλέπετε περισσότερο και γιατί;
- Και τους 2 το ίδιο. Για μένα δεν υπάρχουν καλοί και αδύνατοι. Για μένα όλοι οι μαθητές είναι ίδιοι και όλοι έχουν τα τρωτά και άτρωτα σημεία τους, και

επειδή γενικότερα έχω μια άλλη θεώρηση για το εκπ/κό σύστημα. Το σύστημα αυτό ταιριάζει στους συνήθως μέτριους μαθητές αλλά στο σχολείο δεν έχουμε μόνο γνωστικό κομμάτι, έχουμε ολόκληρη ανάπτυξη, οπότε δεν δέχομαι ότι κάποιο παιδί δεν αναπτύσσεται έχοντας κάποια σημεία που θέλουνε περισσότερη κουβέντα με τους γονείς.

- Παίζει ρόλο η τάξη στην οποία βρίσκεται το παιδί στη συχνότητα επικοινωνίας σας με τους γονείς; Γιατί;
- Όχι, όλες οι τάξεις είναι το ίδιο σημαντικές και το ίδιο σοβαρές
- Παίζει ρόλο το φύλο του μαθητή στη συνεργασία των γονιών του με το σχολείο
- Εξαρτάται πως το βλέπουν οι γονείς το παιδί τους, τι φιλοσοφία έχουν περί τούτου, για μένα όχι, είναι το ίδιο
- Νομίζετε ότι είναι όλοι οι γονείς σε θέση να ανταποκριθούν στις οδηγίες σας; Από τι εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας;
- Εάν δεν είναι εκεί πέρα είναι η ευελιξία του εκπ/κού που πρέπει να διαθέτει, πρέπει να είναι πολύ εναλλακτικός κάθε φορά και προσαρμοστικός στο προφίλ του κάθε γονέα.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το μορφωτικό επίπεδο του γονέα στη συχνότητα επικοινωνίας μαζί σας;
- Παίζει και δεν παίζει. Είναι και δίκοπο μαχαίρι αν είσαι ιδιαίτερα μορφωμένος γονιός, γιατί δεν ξέρεις απέναντι τι ιδιαίτερα μορφωμένο δάσκαλο έχεις. Για την άλλη περίπτωση, αν είσαι αμόρφωτος γονιός τι αμόρφωτο δάσκαλο έχεις απέναντί σου. Δεν ορίζεται νομίζω, αυτή η σχέση και αν κάποιες φορές έχω οριστεί, νομίζω, ότι πιο πολύ βγάζει σύγκρουση αυτή η κατάκτηση. Ο μορφωμένος απ' τον εκπ/κό τον βάζει σε μια πίστη την οποία ο εκπ/κός τη βιώνει, στην ουσία είναι σαν να καταλύεται η αυτονομία, ξέρω πώς θα κάνω τη δουλειά μου, ο γονιός ο μορφωμένος ο ιδιαίτερα, λειτουργεί σαν τον Big Brother, ένα άγρυπνο μάτι, που μπορεί να μην το έχει ορίσει σαν γονιός, αλλά μόνο η περιρρέουσα ατμόσφαιρα, τον εκπ/κό λίγο τον μπλοκάρει, πρέπει να στέκεσαι καλά στα πόδια σου ως εκπ/κός και θεωρώ ότι κανείς μας δεν θεωρεί τον εαυτό του ότι στέκεται καλά γιατί όσο ζούμε μαθαίνουμε.
- Έχετε παρατηρήσει να υπάρχει διαφορά στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας ανάλογα με την κοινωνική θέση του γονέα;
- Κατά γενικές γραμμές, ναι. Αλλά υπάρχουν και οι κακές φωτεινές εξαιρέσεις όπου λόγω της ιδιαίτερης κοινωνικότητας, υπήρχε και ιδιαίτερη προβολή μέσα από το πλαίσιο του εκπ/κού, οπότε εντάξει.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας η περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο (ύπαιθρος - πόλη), στη συχνότητα και την ποιότητα της επικοινωνίας;
- Βέβαια παίζει και πολύ σημαντικό ρόλο.
- Καλύτερες και πιο ανθρώπινες σχέσεις, επειδή έχω δουλέψει και σε μεγάλες και σε μικρές περιοχές, όσο κι αν φαίνεται οξύμωρο γιατί μέσα σε μια επαρχιακή πόλη ή σ' ένα χωριό, επειδή είναι κλειστά συστήματα και όμως εγώ θεωρώ ότι εκεί αναπτύσσονται πολύ πιο ανθρώπινες και ευθύγραμμες σχέσεις ενώ μέσα στην πόλη χάνεσαι μέσα στην ανωνυμία και είναι πολύ τυπικές οι συναντήσεις, και να θέλουν όμως υπάρχουν και πρακτικά προβλήματα, απόστασης, χρόνου, οπότε εδώ πέρα το σχήμα είναι λίγο οξύμωρο. Αλλά θεωρώ ότι στα πιο μικρά σχολεία, η συνεργασία με τους γονείς είναι πιο άμεση.
- Στις σχολικές γιορτές και άλλες εκδηλώσεις, το κοινό που παρακολουθεί είναι:

- α) Κυρίως γυναίκες
- β) Κυρίως άνδρες
- γ) Δεν υπάρχει διαφορά
- Αν θυμηθώ, κατά κύριο λόγο είναι ελαφρώς μεγαλύτερο το ποσοστό των γυναικών τα τελευταία χρόνια. Αλλά πλέον πάει σε μια εξισορρόπηση.
- Όταν λέμε ότι επικοινωνούν οι γονείς με τον εκπαιδευτικό εννοούμε συνήθως:
 - α) Και τους δυο.
 - β) τον πατέρα.
 - γ) τη μητέρα.
- Το γονιό που βλέπεις περισσότερο είναι η μητέρα.
- Ακολουθούν πέντε παράγοντες που φαίνεται πως συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας δασκάλων - γονέων:
 - Μορφωτικό επίπεδο των γονέων.
 - Φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους.
 - Προσπάθειες του εκπαιδευτικού προς την κατεύθυνση της συνεργασίας.
 - Επάγγελμα του γονέα.
 - Εκτίμηση των γονέων για τον εκπαιδευτικό και το έργο του.
- Ιεραρχήστε αυτούς τους παράγοντες κατά βαθμό σπουδαιότητας.
- Έχετε να προσθέσετε κάποιον άλλο;
- Κοίταξε, θυμάμαι πρώτα τη φιλοδοξία ενός γονιού που το φέρνει συνέχεια, πυκνά συχνά στο σχολείο, που βλέπει την αυτοπραγμάτωση τη δικιά του μέσα, παράπλευρα απ' το παιδί του την εκτίμηση θα το' βάζα στο τέλος το επάγγελμα του γονέα παίζει έναν ρόλο, το μορφωτικό θα το'βαζα τρίτο και οι προσπάθειες, μάλλον όχι εδώ είναι λίγο δίκτοπο μαχαίρι.
- Όταν συνομιλείτε με τους γονείς ενός μαθητή, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσει το παιδί στο σπίτι
- Η επίδοση.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή του εκπαιδευτικού με τους γονείς των μαθητών του.
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
 - επίσκεψη στο σπίτι του μαθητή
- Ιεραρχήστε τους ανάλογα με το πόσο συχνά τους χρησιμοποιείτε
- Εγώ πόσο συχνά τους χρησιμοποιώ; Το τηλέφωνο, το οποίο είναι σε καθημερινή βάση αλλά ξαναλέμε, είμαι στην ειδική αγωγή, το ειδικό ραντεβού, πολύ σύντομη συνάντηση αυτό δεν το' κανα ποτέ μου, γιατί στην ειδική αγωγή δεν δίνουμε βαθμούς και κείνη τη μέρα οι γονείς να μην περάσουν ποτέ απ' το τμήμα ένταξης, γιατί είναι στιγματισμός και για το γονιό και το ζουν εκείνες τις μέρες ειδικά.

Συνέντευξη 5

- Φύλο
- Άνδρας
- Χρόνια υπηρεσίας
- 22
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (χωριό - αστικό κέντρο
- Χωριό
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Συνήθως περίμεναν να τους καλέσει εκείνος
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις
- Για την εποχή μας ήταν κάτι το απαγορευτικό αυτό
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Κυρίως θέματα συμπεριφοράς αλλά βέβαια και από κάποιους γονιούς που είχαν ενδιαφέρον για τα παιδιά τους και θέματα μάθησης.
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Είχαμε πάντα άγχος, γιατί δεν ξέραμε ποια θα ήταν τα λεγόμενα του δασκάλου και όπως καταλαβαίνετε, σε ορεινές περιοχές σαν τις δικές μας οι γονείς μας ήταν λίγο πιο αυστηροί απέναντί μας.
- Τι αντίκτυπο είχαν αυτές οι συζητήσεις στις σχέσεις σας με τους γονείς στη συνέχεια; Επιβάλλονταν τιμωρίες, σας βοηθούσαν περισσότερο ή διατηρούσαν την ίδια συμπεριφορά
- Εξαρτάται ποιες θα ήταν οι πληροφορίες του δασκάλου στους γονείς, αν ήταν θετικές, καλές, δεν είχαμε προβλήματα, αν όμως οι πληροφορίες του δασκάλου ήταν αρνητικές για μας, επιβάλλονταν συνήθως ποινές.
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς;
- Απαραίτητη και επιβεβλημένη
- Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία στις μεταξύ σας σχέσεις; Τι αντίκτυπο έχει η συνεργασία αυτή στο μαθητή (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Πάνω απ' όλα βοηθάει τους ίδιους τους μαθητές, θεωρώ ότι εκπ/κός και γονιός ανέχονται σε επαφή και επικοινωνία, μπορούμε να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα στη διαδικασία μάθησης των παιδιών και όχι μόνο βέβαια αλλά και της συμπεριφοράς.
- Ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις; Μπορείτε να υποθέσετε για ποιο λόγο;
- Δεν θα' λεγα ότι είμαι και απόλυτα ικανοποιημένος απ' την ανταπόκριση των γονιών στην πρόσκληση του σχολείου. Φαίνεται όμως ότι οι γονείς οι οποίοι ενδιαφέρονται ανταποκρίνονται.
- Συνειδητοποιούν, κατά την γνώμη σας, την ανάγκη για συνεργασία μαζί σας;
- Πιστεύω πως ναι.
- Προτιμάτε να βοηθούν το παιδί στο σπίτι και να ελέγχουν την κατ' οίκον εργασία ή να το αφήνουν ελεύθερο;
- Εγώ προτιμώ να γίνεται έλεγχος του παιδιού, όχι βέβαια διδασκαλία του παιδιού, έλεγχος θεωρώ ότι είναι απαραίτητο.
- Παλιότερα η επαφή με το γονέα ήταν λίγο-πολύ δεδομένη αφού ο εκπαιδευτικός μπορούσε να συναντήσει το γονέα του μαθητή του στο

δρόμο ή και στο καφενείο ακόμη. Πιστεύετε ότι σήμερα εξακολουθεί να υφίσταται μια τέτοια κατάσταση; Αν όχι είστε διατεθειμένοι να προσπαθήσετε περισσότερο;

- Δεν νομίζω όχι
- Βεβαίως
- Νομίζετε ότι είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός από μόνος του να βοηθήσει τα παιδιά που βραδυπορούν στην τάξη;
- Δε φτάνει αυτό. Ο χρόνος είναι πολύ λίγος και πιστεύω ότι η συνεργασία με τους γονείς είναι απαραίτητος, ούτως ώστε να υπάρχει καλύτερη πρόοδος σε θέματα μάθησης κ.τ.λ. πάνω στα παιδιά.
- Αν ναι με ποια μέσα; Αν όχι γιατί; Ποιοι άλλοι μπορούν να παρέμβουν;
- Μπορεί να παρέμβει πέρα από τον εκπ/κό, ο οποίος είναι βέβαια, ο άμεσα γνώστης της κατάστασης του μαθητή, θεωρώ επιβεβλημένη
- Πιστεύετε ότι χρειάζεται ο εκπαιδευτικός ιδιαίτερη ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγίσει το γονέα και στη συνέχεια θα επικοινωνήσει μαζί του;
- Λογικό, πρέπει να υπάρχει μια σχετική γνώση του εκπ/κού πάνω σε τέτοια θέματα επικοινωνίας με τους γονείς.
- Εσείς είχατε κάποια αντίστοιχη πληροφόρηση στη διάρκεια των σπουδών σας ή αργότερα και τι είδους ήταν αυτή;
- Δυστυχώς όχι. Μετά μέσα από κάποια σεμινάρια, ημερίδες θα έλεγα, έχουμε αποκτήσει και λόγω της εμπειρίας βέβαια, μια σχετική γνώση προσέγγισης των γονιών.
- Πιστεύετε ότι η συνεργασία του σχολείου με το σπίτι είναι αρκετά σημαντικό θέμα για να ενταχθεί στα προγράμματα εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των δασκάλων
- Θεωρώ πως ναι
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνουν συνήθως οι γονείς ή εσείς; Γιατί;
- Κατά κύριο λόγο εμείς.
- Γιατί οι γονείς σπάνια δεν έρχονται σε επαφή με το σχολείο, αν δεν τους το ζητήσει κάποιες φορές ο δάσκαλος.
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνούν κατά κανόνα οι γονείς μαζί σας;
- Τους δίνετε τη δυνατότητα να επικοινωνούν μαζί σας όποτε αυτοί το επιθυμούν;
- Τους ενημερώνουμε να έρθουν σε επαφή με το σχολείο για να επικοινωνήσουμε μαζί τους, στο σχολείο και βεβαίως τους δίνουμε τη δυνατότητα, οποιαδήποτε στιγμή εκείνοι μπορούν και ευκαιρούν, μπορούν να περνάνε από το σχολείο και να ενημερώνονται χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια, να παρακωλύεται το εκπ/κό μας έργο.
- Σας ενοχλούν οι « αιφνιδιασμοί »; Αν ναι, τι θα προτιμούσατε εσείς;
- Ε, όχι ιδιαίτερα.
- Τους καλείτε σε ομαδικές συγκεντρώσεις ή σε μεμονωμένες συναντήσεις; Αν ναι, με τι τρόπο;
- Ανάλογα και ομαδικές συναντήσεις κάνουμε και μεμονωμένες
- Θεωρείτε επαρκή το χρόνο που σας αφήνει το πρόγραμμα του σχολείου (ωράριο διδασκαλίας, διδακτέα ύλη, άλλες υποχρεώσεις) για επικοινωνία με τους γονείς;
- Επαρκής ο χρόνος δεν είναι. Θα μπορούσε να υπάρχει κάποιος extra χρόνος, ούτως ώστε να γίνονται ομαδικές ενημερώσεις των γονέων και φυσικά, όπου υπάρχει ανάγκη και εξατομικευμένες

- Περιγράψτε μια συνηθισμένη συνάντηση με το γονέα ενός μαθητή (που βρίσκεστε, ποια ώρα συνήθως κ.τ.λ.).
- Στο σχολείο και σε ώρες βέβαια που δεν γίνεται μάθημα, στα διαλείμματα ή την πρωινή ώρα με την προσέλευση ή το μεσημέρι με τη λήξη
- Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με τους γονείς;
- Στο πρόγραμμά μας ορίζουμε μια συγκεκριμένη ημερομηνία, μια τακτική ημερομηνία ενημέρωσης και επικοινωνίας με τους γονείς, αυτό όμως δεν είναι και standard, μας δίνει το δικαίωμα να δεχόμαστε τους γονείς όποτε αυτοί μπορέσουν και θελήσουν.
- Μια συνάντηση με τους γονείς ενός μαθητή σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται
- Αυτό εξαρτάται από το θέμα το οποίο συζητάμε. Μπορεί να κρατήσει από 5'-10'-15' έως και περισσότερο χρόνο.
- Ποιο το περιεχόμενο των συναντήσεων;
- Συνήθως θα αφορά τη μάθηση του παιδιού αλλά βέβαια και τη γενικότερη συμπεριφορά του στο σχολικό χώρο.
- Συζητάτε με τους γονείς για τον τρόπο (τις μεθόδους) που χρησιμοποιείτε ή δεν το θεωρείτε απαραίτητο;
- Θεωρώ απαραίτητο να γνωρίζει ο γονιός τον τρόπο με τον οποίο εγώ δουλεύω μέσα στο τμήμα με τα παιδιά, ούτως ώστε να μπορεί και ο ίδιος να βοηθάει προς αυτή την κατεύθυνση. Δε σημαίνει βέβαια ότι διδάσκουμε κιόλας τρόπους έτσι στους γονείς, αλίμονο.
- Αν ναι, το κάνετε με όλους τους γονείς;
- Σχεδόν με όλους και βέβαια μ' αυτούς που ενδιαφέρονται και θέλουν.
- Θίγεται εύκολα θέματα που αφορούν στην υγεία του παιδιού ή των άλλων μελών της οικογένειας του; Αν ναι, με ποιο τρόπο το επιτυγχάνετε (για παράδειγμα, προσέχετε το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείτε ή το ύφος ή τη σειρά με την οποία θα θίξετε «ανώδυνα» και «επώδυνα» θέματα); Αν όχι, γιατί;
- Οπωσδήποτε ναι για τα θέματα υγείας του παιδιού. Τώρα όσον αφορά θέματα υγείας που αφορούν μέλη οικογένειας, άμα μας δώσουν το δικαίωμα οι ίδιοι οι γονείς, τα μέλη δηλαδή της οικογένειας, βεβαίως μπορούμε να το κουβεντιάσουμε και να το συζητήσουμε.
- Έρχονται από μόνοι τους να σας εμπιστευτούν πολύ προσωπικά τους θέματα;
- Ανάλογα το τι εμπιστοσύνη θα έχει αποκομίσει ο κάθε γονιός προς τον εκπ/κό πολλές φορές ναι, όχι όμως πάντα.
- Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο πιστεύετε ότι ως εκπαιδευτικός κερδίζετε κάτι;
- Νομίζω πως ναι κερδίζουμε, γιατί έτσι και εμείς προσαρμόζουμε τη δική μας συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά και βέβαια στην οικογένεια.
- Τι ρωτάνε συνήθως οι γονείς;
- Συνήθως πώς πάνε στα μαθήματά τους και βέβαια ποια είναι και η συμπεριφορά τους.
- Τι λένε και με ποιο τρόπο μιλούν για το παιδί τους οι γονείς;
- Γνωστό είναι ότι ο κάθε γονιός το παιδί του το θεωρεί το καλύτερο και την αυθεντία, υπάρχουν όμως γονείς, οι οποίοι αποδέχονται και βλέπουν την πραγματική εικόνα του παιδιού τους.
- Εκτός από την παροχή πληροφοριών γύρω από την πρόοδο του παιδιού θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία και σε άλλα επίπεδα; Ποια;
- Η συνεργασία με τους γονείς πιστεύω ότι πρέπει να είναι ολόπλευρη, δεν είναι μόνο δηλαδή η πρόοδό τους στο σχολείο, αλλά γενικότερα η πρόοδος και η συμπεριφορά τους σαν κοινωνικό μέλος της κοινωνίας.

- Βεβαίως μπορούν να βοηθήσουν στην εκπ/κή διαδικασία, εφαρμόζοντας αυτά τα οποία το σχολείο τους ενημερώνει και γενικότερα σε άλλους τομείς όπου το σχολείο έχει την ανάγκη και ζητήσει από τους γονείς, πιστεύω ότι θα πρέπει να ανταποκρίνονται.
- Αν κάποιοι γονείς σας ζητούσαν να μπουν στην αίθουσα και να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία θα το επιτρέπατε; Αν ναι, αυτό θα συνέβαινε υπό κάποιες προϋποθέσεις και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις ή δεν θα είχατε καμιά επιφύλαξη;
- Δεν θα είχα ιδιαίτερα αρνητικό λόγο, με τη μόνη διαφορά ότι δεν θα μπορούσε να γίνει μια πραγματικά καλή και σωστή διδασκαλία, γιατί τα παιδιά θα ήταν προσηλωμένα σε άλλη κατεύθυνση.
- Στην περίπτωση που διαπιστώνετε ότι ένας από τους μαθητές σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, μαθησιακό, συμπεριφοράς ή υγείας, θα το συζητούσατε με τους γονείς του; Με ποιο τρόπο; Ποιο χώρο θα επιλέγατε;
- Αλίμονο
- Θα επέλεγα το χώρο του σχολείου αλλά μ' ένα διακριτικό τρόπο, μεμονωμένοι βέβαια είτε μέσα στην αίθουσα είτε μέσα στο γραφείο, με τον ίδιο και θα συζητούσαμε το ακριβές πρόβλημα που αντιμετωπίζει το παιδί.
- Ποια η γνώμη σας για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από τους γονείς;
- Δε νομίζω ότι οι γονείς είναι σε θέση να αξιολογούν τον εκπ/κό, δεν πιστεύω ότι έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις, αλλά και απ' την άλλη μεριά δεν είναι σε θέση, οποιεσδήποτε και αν είναι οι γραμματικές τους γνώσεις, να μπορούν να κρίνουν το εκπ/κό έργο. Αν υπήρχαν βέβαια οι προϋποθέσεις εκείνες τότε δεν θα είχα αντίρρηση.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν και οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Ποιων τους γονείς επιθυμείτε να βλέπετε περισσότερο και γιατί;
- Θα επιθυμούσα σίγουρα να δω τους γονείς των αδυνάτων μαθητών. Δυστυχώς όμως συμβαίνει το αντίθετο, γιατί αυτοί θέλουν, οι αδύνατοι μαθητές βεβαίως μεγαλύτερη στήριξη και μεγαλύτερη προσοχή αλλά δυστυχώς δεν συμβαίνει αυτό. Συνήθως έρχονται οι γονείς των καλών μαθητών, τους οποίους δεν έχουν και ιδιαίτερη ανάγκη ενημέρωσης.
- Παίζει ρόλο η τάξη στην οποία βρίσκεται το παιδί στη συχνότητα επικοινωνίας σας με τους γονείς; Γιατί;
- Πιστεύω σε όσο πιο μικρή τάξη βρίσκεται το παιδί, τόσο πιο τακτική θα πρέπει να είναι και η επικοινωνία των γονιών με τον εκπ/κό, γιατί εκεί υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη. Στις μεγαλύτερες τάξεις μπορεί και ανταποκρίνεται και από μόνο του το παιδί.
- Παίζει ρόλο το φύλο του μαθητή στη συνεργασία των γονιών του με το σχολείο
- Δε νομίζω ότι θα πρέπει να παίζει ρόλο.
- Νομίζετε ότι είναι όλοι οι γονείς σε θέση να ανταποκριθούν στις οδηγίες σας; Από τι εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας;
- Βάση της εμπειρίας μου βέβαια, δε νομίζω, όχι δεν μπορούν ν' ανταποκριθούν και βέβαια αυτό έχει και άμεση σχέση με την περιοχή με την οποία ζουν οι άνθρωποι, κυρίως στις αγροτικές περιοχές, οι άνθρωποι δεν έχουν τον τρόπο να ανταποκριθούν σ' αυτά τα οποία που εμείς τους ζητάμε. Σημαντικό όμως είναι το ότι έχουν θέληση και προσπαθούν.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το μορφωτικό επίπεδο του γονέα στη συχνότητα επικοινωνίας μαζί σας;
- Δε θα έλεγα ότι παίζει ιδιαίτερο ρόλο. Αυτό εξαρτάται απ' το χαρακτήρα του κάθε ανθρώπου. Υπάρχουν γονείς που δεν έχουν ιδιαίτερες γνώσεις, παρ'

όλα αυτά όμως έχουν ένα μεγάλο ενδιαφέρον για την πρόοδο του παιδιού τους. Το ίδιο συμβαίνει και αντίθετα βέβαια.

- Έχετε παρατηρήσει να υπάρχει διαφορά στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας ανάλογα με την κοινωνική θέση του γονέα;
- Δε νομίζω να έχω παρατηρήσει κάτι τέτοιο. Είπα και πριν, ανάλογα με το ενδιαφέρον της οικογένειας και το χαρακτήρα, υπάρχει και η επικοινωνία και βεβαίως η πρόοδος του παιδιού.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας η περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο (ύπαιθρος - πόλη), στη συχνότητα και την ποιότητα της επικοινωνίας;
- Σίγουρα παίζει ρόλο. Μια αγροτική περιοχή δεν θα έχει τα πλεονεκτήματα που έχει μια αστική περιοχή, μια πεδινή περιοχή. Εδώ, μια αγροτική περιοχή βεβαίως χρειάζεται και μια μεγαλύτερη επαφή του δασκάλου με το γονιό, μάλλον να προσεγγίζει περισσότερο ο δάσκαλος το γονιό, να τον αναγκάζει, να το πω αλλιώς, να έρχεται σε επικοινωνία.
- Στις σχολικές γιορτές και άλλες εκδηλώσεις, το κοινό που παρακολουθεί είναι:
 - α) Κυρίως γυναίκες
 - β) Κυρίως άνδρες
 - γ) Δεν υπάρχει διαφορά
- Υπάρχουν και οι μεν και οι δε αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό είναι των γυναικών.
- Όταν λέμε ότι επικοινωνούν οι γονείς με τον εκπαιδευτικό εννοούμε συνήθως:
 - α) Και τους δυο.
 - β) τον πατέρα.
 - γ) τη μητέρα.
- Συνήθως όταν λέμε επικοινωνία, θα πρέπει να είναι και των δύο, και της μητέρας και του πατέρα, αλλά συνήθως συμβαίνει να έρχεται σε επικοινωνία μόνο η μητέρα.
- Ακολουθούν πέντε παράγοντες που φαίνεται πως συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας δασκάλων - γονέων:
 - Μορφωτικό επίπεδο των γονέων.
 - Φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους.
 - Προσπάθειες του εκπαιδευτικού προς την κατεύθυνση της συνεργασίας.
 - Επάγγελμα του γονέα.
 - Εκτίμηση των γονέων για τον εκπαιδευτικό και το έργο του.
- Ιεραρχήστε αυτούς τους παράγοντες κατά βαθμό σπουδαιότητας.
- Έχετε να προσθέσετε κάποιον άλλο;
- Οι φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους: προσπάθειες προς την κατεύθυνση συνεργασίας, μορφωτικό επίπεδο γονέων, εκτίμηση των γονέων για το έργο του εκπ/κού, επάγγελμα του γονέα.
- Όταν συνομιλείτε με τους γονείς ενός μαθητή, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσει το παιδί στο σπίτι
- Συνήθως η συζήτησή μας περιστρέφεται γύρω από τις συμβουλές θα έλεγα. Από εκεί και μετά βεβαίως αναπτύσσονται όλα τα άλλα θέματα συμπεριφοράς.

- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή του εκπαιδευτικού με τους γονείς των μαθητών του.
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
 - επίσκεψη στο σπίτι του μαθητή
- Ιεραρχήστε τους ανάλογα με το πόσο συχνά τους χρησιμοποιείτε
- Σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη του σχολείου, συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο, με ειδικό ραντεβού στο σχολείο, αν υπάρχει ανάγκη, μέσω τηλεφώνου, επίσκεψη στο σπίτι, όταν και όποτε χρειαστεί.

Συνέντευξη 7

- Φύλο
- Άνδρας
- Χρόνια υπηρεσίας:
- 10
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (χωριό - αστικό κέντρο):
- Αστικό κέντρο
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Πήγαιναν από μόνοι τους και ρωτούσαν
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις
- Ποτέ
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Η συμπεριφορά μου
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Έτρεμα
- Τι αντίκτυπο είχαν αυτές οι συζητήσεις στις σχέσεις σας με τους γονείς στη συνέχεια; Επιβάλλονταν τιμωρίες, σας βοηθούσαν περισσότερο ή διατηρούσαν την ίδια συμπεριφορά
- Περισσότερη γκρίνια
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία στις μεταξύ σας σχέσεις; Τι αντίκτυπο έχει η συνεργασία αυτή στο μαθητή (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Ναι
- Τον μαθητή
- Όταν δεν υπάρχει πρόβλημα
- Σε πολλές περιπτώσεις τον βοηθάει και μαθησιακά και σε θέματα συμπεριφοράς, κυρίως σε θέματα συμπεριφοράς, βέβαια
- Ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις; Μπορείτε να υποθέσετε για ποιο λόγο;
- Όχι
- Κάποιοι απ' αυτούς, γιατί δεν ενδιαφέρονται για το σχολείο
- Συνειδητοποιούν, κατά την γνώμη σας, την ανάγκη για συνεργασία μαζί σας;
- Οι περισσότεροι όχι
- Προτιμάτε να βοηθούν το παιδί στο σπίτι και να ελέγχουν την κατ' οίκον εργασία ή να το αφήνουν ελεύθερο;
- Να ελέγχουν την κατ' οίκον εργασία, όχι να την διορθώνουν, για το αν γίνεται μόνο
- Παλιότερα η επαφή με το γονέα ήταν λίγο-πολύ δεδομένη αφού ο εκπαιδευτικός μπορούσε να συναντήσει το γονέα του μαθητή του στο δρόμο ή και στο καφενείο ακόμη. Πιστεύετε ότι σήμερα εξακολουθεί να υφίσταται μια τέτοια κατάσταση; Αν όχι είστε διατεθειμένοι να προσπαθήσετε περισσότερο;
- Στις μεγάλες πόλεις όχι με τίποτα και πάλι στις μικρές δεν μένει ο εκπ/κός εκεί, οπότε πάλι στα ίδια ερχόμαστε
- Ναι, αμέ

- Νομίζετε ότι είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός από μόνος του να βοηθήσει τα παιδιά που βραδυπορούν στην τάξη;
- Αν ναι με ποια μέσα; Αν όχι γιατί; Ποιοι άλλοι μπορούν να παρέμβουν;
- Μπορεί. Όχι βέβαια να τα κάνει τέλεια, αλλά να τα βοηθήσει να βελτιωθούν, μπορεί
- Από μόνος του εκεί δεν μπορεί, χρειάζεται ειδικό
- Ποιοι φορείς; Το ΚΔΑΥ, μπορεί και αν δεχτεί ο γονιός να πάει εκεί
- Δε νομίζω, ούτως ή άλλως, οι περισσότεροι εκπ/κοί είναι και γονείς.
- Πιστεύετε ότι χρειάζεται ο εκπαιδευτικός ιδιαίτερη ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγίσει το γονέα και στη συνέχεια θα επικοινωνήσει μαζί του;
- Εσείς είχατε κάποια αντίστοιχη πληροφόρηση στη διάρκεια των σπουδών σας ή αργότερα και τι είδους ήταν αυτή;
- Όχι, δεν είχα πάλι λίγα, στην εξομοίωση
- Πιστεύετε ότι η συνεργασία του σχολείου με το σπίτι είναι αρκετά σημαντικό θέμα για να ενταχθεί στα προγράμματα εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των δασκάλων
- Ναι
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνουν συνήθως οι γονείς ή εσείς; Γιατί;
- Εξαρτάται απ' την περίπτωση. Σε περιπτώσεις που υπάρχει πρόβλημα εγώ, αλλιώς οι γονείς όποτε θέλουν και πολλοί δεν εμφανίζονται καθόλου.
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνούν κατά κανόνα οι γονείς μαζί σας;
- Όταν έρχονται να πάρουν τους βαθμούς του τριμήνου οι περισσότεροι.
- Τους δίνετε τη δυνατότητα να επικοινωνούν μαζί σας όποτε αυτοί το επιθυμούν;
- Βεβαίως
- Σας ενοχλούν οι « αιφνιδιασμοί »; Αν ναι, τι θα προτιμούσατε εσείς;
- Όχι
- Τους καλείτε σε ομαδικές συγκεντρώσεις ή σε μεμονωμένες συναντήσεις; Αν ναι, με τι τρόπο;
- Τους καλώ σε ομαδικές συγκεντρώσεις, αν χρειάζομαι κάποιον τον καλώ να έρθει μόνος του, αλλά και σε κάποιες προγραμματισμένες συναντήσεις, τους βλέπω έναν-έναν, όχι όλους μαζί.
- Θεωρείτε επαρκή το χρόνο που σας αφήνει το πρόγραμμα του σχολείου (ωράριο διδασκαλίας, διδακτέα ύλη, άλλες υποχρεώσεις) για επικοινωνία με τους γονείς;
- Ναι
- Περιγράψτε μια συνηθισμένη συνάντηση με το γονέα ενός μαθητή (που βρίσκεστε, ποια ώρα συνήθως κ.τ.λ.).
- Συνήθως σε κάποιο διάλειμμα
- Συνήθως στο γραφείο, μετά πηγαίνουμε κάπου να είμαστε μόνοι μας, πηγαίνουμε κάπου σε κάποια αίθουσα.
- Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με τους γονείς;
- Στο πρόγραμμα ναι, αλλά δεν το εφαρμόζουν
- Μια συνάντηση με τους γονείς ενός μαθητή σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Από 2' έως 10' και 15' ανάλογα
- Ποιο το περιεχόμενο των συναντήσεων;
- Τις επιδόσεις, τη συμπεριφορά και σε κάποιες περιπτώσεις, κάποια προβλήματα που μπορεί να έχει το παιδί, όχι μαθησιακά.

- Συζητάτε με τους γονείς για τον τρόπο (τις μεθόδους) που χρησιμοποιείτε ή δεν το θεωρείτε απαραίτητο;
- Όχι δεν νομίζω ότι είναι απαραίτητο να ξέρει ο γονιός πως θα κάνω το μάθημα
- Αν ναι, το κάνετε με όλους τους γονείς;
- Ναι
- Θίγετε εύκολα θέματα που αφορούν στην υγεία του παιδιού ή των άλλων μελών της οικογένειας του; Αν ναι, με ποιο τρόπο το επιτυγχάνετε (για παράδειγμα, προσέχετε το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείτε ή το ύφος ή τη σειρά με την οποία θα θίξετε «ανώδυνα» και «επώδυνα» θέματα); Αν όχι, γιατί;
- Δεν έχω βρεθεί σε κάποιο σημαντικό πρόβλημα, τώρα ψιλοπροβλήματα υγείας, όπως ενδέχεται να υπάρχει ένα πρόβλημα οράσεως, που να μην το έχει εντοπίσει ο γονιός ή ένα πρόβλημα ακοής, αυτό κατευθείαν. Τώρα για άλλο σοβαρό πρόβλημα δεν το έχω συναντήσει και δεν ξέρω πώς θα το χειριζόμουν
- Έρχονται από μόνοι τους να σας εμπιστευτούν πολύ προσωπικά τους θέματα; Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο πιστεύετε ότι ως εκπαιδευτικός κερδίζετε κάτι;
- Κάποιοι ναι
- Βεβαίως
- Όταν ξέρω τα προσωπικά προβλήματα ενός γονέα; Μπορώ να καταλάβω, γιατί ένα παιδί συμπεριφέρεται, όπως συμπεριφέρεται, αν είναι αδιάφορο, αν είναι απομονωμένο ή οτιδήποτε.
- Τι ρωτάνε συνήθως οι γονείς;
- Πώς πάει το παιδί, αν είναι καλός μαθητής, αν είναι ήσυχος
- Τι λένε και με ποιο τρόπο μιλούν για το παιδί τους οι γονείς
- Κλασική ατάκα: Στο σπίτι διαβάζει. Δεν υπάρχει γονιός που να μην το λέει αυτό, στο σπίτι μου τα λέει
- Εκτός από την παροχή πληροφοριών γύρω από την πρόοδο του παιδιού θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία και σε άλλα επίπεδα; Ποια;
- Δε νομίζω ότι χρειάζεται κάπου αλλού
- Σαν σύλλογος γονέων, εδώ συζητάμε άλλο
- Αν κάποιοι γονείς σας ζητούσαν να μπουν στην αίθουσα και να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία θα το επιτρέπατε; Αν ναι, αυτό θα συνέβαινε υπό κάποιες προϋποθέσεις και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις ή δεν θα είχατε καμιά επιφύλαξη;
- Απαγορεύεται αυστηρώς και δια ροπάλου
- Γιατί; Γιατί δε χρειάζεται να βλέπουμε τους άλλους μαθητές, όχι τους άλλους μαθητές.
- Στην περίπτωση που διαπιστώνετε ότι ένας από τους μαθητές σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, μαθησιακό, συμπεριφοράς ή υγείας, θα το συζητούσατε με τους γονείς του; Με ποιο τρόπο; Ποιο χώρο θα επιλέγατε;
- Βεβαίως. Γι' αυτό δεν τους μαζεύω όλους μαζί.
- Εξαρτάται απ' το γονέα. Όχι πάντα, δηλ. αν τους γονείς του μαθητή, τους είχα δει 1-2 φορές το χρόνο, δεν θα το συζητούσα. Τώρα πάλι αυτό εξαρτάται απ' το πρόβλημα. Αν δημιουργούσε κάποιο πρόβλημα μέσα στην τάξη, δεν ξέρω.
- Ποια η γνώμη σας για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από τους γονείς;
- Η αξιολόγηση των εκπ/κών απ' τους γονείς; Τι ξέρουν οι γονείς για να αξιολογήσουν τον εκπ/κό; Με ποια κριτήρια θα αξιολογήσουν τον εκπ/κό;

- Όχι. Πέφτει κράξιμο, να το πούμε έτσι. Δεν μπορούν να μιλήσουν για τα καλά. Τα άσχημα τα βρίσκουν. Ένα λάθος άμα κάνεις σε κρέμασαν και βέβαια παίρνει η μπάλα όλους. Το λάθος του ενός, πάει σε όλους.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν και οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Ποιων τους γονείς επιθυμείτε να βλέπετε περισσότερο και γιατί;
- Των αδυνάτων, για να μπορέσουμε να τους βοηθήσουμε.
- Παίζει ρόλο η τάξη στην οποία βρίσκεται το παιδί στη συχνότητα επικοινωνίας σας με τους γονείς; Γιατί;
- Ναι, ναι
- Όσο μεγαλώνει το παιδί, τόσο αραιώνουν οι επισκέψεις των γονέων.
- Παίζει ρόλο το φύλο του μαθητή στη συνεργασία των γονιών του με το σχολείο
- Όχι
- Νομίζετε ότι είναι όλοι οι γονείς σε θέση να ανταποκριθούν στις οδηγίες σας; Από τι εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας;
- Όχι
- Απ' το ενδιαφέρον του γονιού και απ' το κατά πόσο σέβεται το σχολείο και τον εκπ/κό, διότι οι περισσότεροι τα απαξιώνουν και τα δύο.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το μορφωτικό επίπεδο του γονέα στη συχνότητα επικοινωνίας μαζί σας;
- Ναι, και τώρα τελευταία βλέπω ότι οι μορφωμένοι γονείς δεν έρχονται στο σχολείο.
- Έχετε παρατηρήσει να υπάρχει διαφορά στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας ανάλογα με την κοινωνική θέση του γονέα;
- Ναι, οι γονείς που έχουνε μεγάλη οικονομική επιφάνεια, ότι και να τους πεις, αδιαφορούν και δεν αλλάζει τίποτα.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας η περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο (ύπαιθρος - πόλη), στη συχνότητα και την ποιότητα της επικοινωνίας;
- Βεβαίως
- Ναι
- Πιστεύω ότι έξω στην ύπαιθρο, στα χωριά κυρίως, οι γονείς ενδιαφέρονται περισσότερο και πάνε περισσότερες φορές στο σχολείο.
- Στις σχολικές γιορτές και άλλες εκδηλώσεις, το κοινό που παρακολουθεί είναι:
 - α) Κυρίως γυναίκες
 - β) Κυρίως άνδρες
 - γ) Δεν υπάρχει διαφορά
- Γυναίκες, οι άντρες δεν πολυεμφανίζονται
- Όταν λέμε ότι επικοινωνούν οι γονείς με τον εκπαιδευτικό εννοούμε συνήθως:
 - α) Και τους δυο.
 - β) τον πατέρα.
 - γ) τη μητέρα.
- Συνήθως τη μητέρα, διότι ο πατέρας ασχολείται περισσότερο με τις δουλειές του.
- Ακολουθούν πέντε παράγοντες που φαίνεται πως συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της συνεργασίας δασκάλων - γονέων:
 - Μορφωτικό επίπεδο των γονέων.
 - Φιλοδοξίες των γονέων για τη σταδιοδρομία του παιδιού τους.
 - Προσπάθειες του εκπαιδευτικού προς την κατεύθυνση της συνεργασίας.
 - Επάγγελμα του γονέα.

- Εκτίμηση των γονέων για τον εκπαιδευτικό και το έργο του.
- Ιεραρχήστε αυτούς τους παράγοντες κατά βαθμό σπουδαιότητας.
- Έχετε να προσθέσετε κάποιον άλλο;
 - 1) Φιλοδοξίες των γονέων
 - 2) προσπάθειες του εκπ/κού
 - 3) επάγγελμα του γονέα
 - 4) μορφωτικό επίπεδο των γονέων
 - 5) την εκτίμηση που έχουν για τον εκπ/κό.
- Όταν συνομιλείτε με τους γονείς ενός μαθητή, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσει το παιδί στο σπίτι
- Κυρίως τη συμπεριφορά, την επίδοση και πώς θα βοηθήσουν στο σπίτι, τι πρέπει να κάνουν στο σπίτι.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή του εκπαιδευτικού με τους γονείς των μαθητών του.
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
 - επίσκεψη στο σπίτι του μαθητή
- Ιεραρχήστε τους ανάλογα με το πόσο συχνά τους χρησιμοποιείτε
 - 1) Σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων, και στο διάλειμμα βέβαια,
 - 2) στις συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - 3) κάποιο ραντεβού, όταν καλέσουν κάποιον να έρθει για κάποιο λόγο και από το τηλέφωνο. Τώρα για επίσκεψη στο σπίτι μια φορά το έχω κάνει.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΓΟΝΙΟΥΣ

Συνέντευξη με γονιό 1

- Φύλο
- Γυναίκα.
- Επάγγελμα (πατέρα):
- Οικιακά.
- Εκπαίδευση πατέρα και μητέρας):
- Λύκειο.
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (ο γονέας ο οποίος δίνει τη συνέντευξη).
- Καστρί.
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; 5α. Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος; 5β. Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις; 5γ Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Από πλευράς συνεργασίας; Καλά . Συνεργάζονταν.
- Τους καλούσε κι ο δάσκαλος και μιλάγανε για διάφορα ζητήματα που αφορούσαν το σχολείο.
- Ε, τις περισσότερες φορές ήμασταν κι εμείς.
- Τώρα ήτανε πιο πολύ λέγαμε για τα διαβάσματα, πως πρέπει να μας αντιμετωπίζουν οι γονείς στο σπίτι, για εκδρομές εκπ/κές.
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Παράξενα. Ή ντρεπόμασταν
- Όπως εξελίσσονται τα πράγματα στην αγορά εργασίας, το πτυχίο από μια ανώτερη ή ανώτατη σχολή σε μεγάλο βαθμό δε θα οδηγεί στην εύρεση επαγγελματικής απασχόλησης. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η εισαγωγή του παιδιού σας σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
- Σημαντικό όχι, απαραίτητα, γιατί υπάρχουν κι άλλες ειδικότητες και τμήματα που θα μπορούσε ν' ακολουθήσει και να αποκατασταθεί επαγγελματικά καλύτερα.
- Ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σπίτι.
- Ναι.
- Αριθμός παιδιών
- 1
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας (αν υπάρχει μεγαλύτερο παιδί):
- Όχι.
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία αυτή στο παιδί (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Ναι, απαραίτητη.
- Περισσότερο βοηθάει και τους γονείς για να ξέρουν πώς να βοηθήσουν και τα παιδιά στο σπίτι με το διάβασμα , με διάφορες άλλες αρμοδιότητες.
- Ανταποκρίνεστε στις προσκλήσεις του εκπαιδευτικού; Να δικαιολογηθεί η απάντηση.
- Ναι.
- Για να συζητήσουμε ορισμένα θέματα που αφορούν το παιδί, πώς συμπεριφέρεται στο σχολείο , η συμπεριφορά του, το διάβασμά του, αν πάει καλά.

- Νομίζετε ότι στην περίπτωση που το παιδί σας έχει πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μπορεί ο εκπαιδευτικός αποκλειστικά να το βοηθήσει ώστε να το ξεπεράσει;
- Αν όχι, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν;
- Αποκλειστικά δεν μπορεί, πρέπει να συνεργαστεί και ο γονιός, αλλά μπορεί όμως να του επιβληθεί, σε κάποια, αν π.χ. πρόβλημα συμπεριφοράς
- Κάποια κοινωνική λειτουργός.
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνει συνήθως ο εκπαιδευτικός ή εσείς; Γιατί;
- Την πρωτοβουλία πιο πολύ ο γονιός την παίρνει, αλλά εντάξει σε συνεργασία πάντα.
- Πιο πολύ ευθύνη έχει ο γονιός. Όχι ευθύνη έχει και ο εκπ/κός γιατί είναι τις ώρες που είναι εκεί στο σχολείο και ιδίως τα ολοήμερα που είναι πιο πολλές ώρες τα παιδιά αλλά και ο γονιός..
- Ναι μπορεί.
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνεί κατά κανόνα ο εκπαιδευτικός μαζί σας;
- Σε γενικές γραμμές ρωτάει ο γονιός μέρα παρά μέρα ή μια φορά τη βδομάδα ή δύο, πώς πάει το παιδί. Αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, οπότε το θεωρεί απαραίτητο ο εκπ/κός και ο γονιός.
- Σας ικανοποιεί αυτός ο τρόπος επικοινωνίας ή όχι; Τι θα προτιμούσατε εσείς; Νομίζετε ότι θα ήταν καλύτερα αν επικοινωνούσατε μαζί του όποτε εσείς το επιθυμούσατε;
- Ναι.
- Επιδιώκετε να τον συναντήσετε και χωρίς να σας καλέσει; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις; Αν όχι, γιατί;
- Σε περιπτώσεις που θα μου πει κάτι το παιδί στο σπίτι, θα παραπονεθεί για κάτι.
- Εγώ θα ήθελα να υπάρχει πιο πολύ συνεργασία.
- Σας έχουν ορισθεί συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με το εκπαιδευτικό; Σας διευκολύνει ή αντίθετα λειτουργεί παρεμποδιστικά;
- Συνήθως το μεσημέρι.
- Άτυπο.
- Μια συνάντηση με το εκπαιδευτικό σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Ανάλογα τι θα συζητήσετε κιόλας. Μπορεί να είναι 15λ.-30λ.
- Έχετε προετοιμάσει εκ των προτέρων κάποια θέματα τα οποία θα συζητήσετε με τον εκπαιδευτικό όταν επικοινωνήσετε;
- Όταν υπάρχει θέμα συγκεκριμένο ναι, αλλιώς αόριστα, γενικά.
- Αποσιωπάτε εσκεμμένα κάποια θέματα από τον εκπαιδευτικό και τι είδους;
- Όταν φταίει το παιδί, εγώ είμαι της άποψης ότι θα πρέπει και να το μαλώσει ο εκπ/κός και να του επιβληθεί και ο γονιός θα πρέπει να δεχτεί την κριτική.
- Αν ο εκπαιδευτικός σας παραπονεθεί ότι το παιδί σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε μαθησιακό είτε συμπεριφοράς ή ασκήσει άλλου είδους κριτική με στόχο πάντα το παιδί, ενοχλείστε; Πώς αντιδράτε γενικά στην κριτική;
- Θα μπορέσω να κάνω κάποιο διάλογο με τα δικά μου επιχειρήματα, να του πω ότι είναι λάθος.
- Αν είναι σωστή, δεν αντιδρώ.
- Ας πάρουμε την περίπτωση που το παιδί σας μεταφέρει στο σπίτι μια άποψη επιμένοντας ότι την εξέφρασε ο εκπαιδευτικός. Κατά τη γνώμη σας είναι λανθασμένη. Προσπαθείτε να το πείσετε για αυτό; Πώς;

- Αν παρ' όλ' αυτά επιμένει λέγοντας, «μα το είπε ο κύριος/ η κυρία»! Πώς αντιδράτε; Σας ενοχλεί το γεγονός ότι η γνώμη του εκπαιδευτικού μετράει για το ίδιο περισσότερο;
- Εσείς εκφράζετε την άποψη που έχετε σχηματίσει για το εκπαιδευτικό μπροστά στο παιδί; Γιατί
- Όχι, δεν το εκφράζω, γιατί αν του πεις του παιδιού ότι η δασκάλα δεν είναι καλή, θα συμπεριφερθεί ανάλογα, έτσι πιστεύω.
- Τι ρωτάτε συνήθως τον εκπαιδευτικό;
- Γενικώς, αν είναι εντάξει το παιδί στη συμπεριφορά του στο σχολείο, αν συνεργάζεται με ό,τι του λέει η δασκάλα να κάνει.
- Θεωρείτε χρήσιμο να εκμυστηρευτείτε στο εκπαιδευτικό κάποιο σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα ή πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει το παιδί ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας;
- Ναι, το θεωρώ σημαντικό.
- Θα θέλατε να σας ενημερώνει ο εκπαιδευτικός και για γενικότερα παιδαγωγικά θέματα όπως για παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει τη δουλειά του στο σχολείο;
- Ναι.
- Αν σας δινόταν η ευκαιρία να μπειτε στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσετε το μάθημα θα το κάνατε και γιατί; Το έχετε ζητήσει ποτέ;
- Θα ήθελα να το κάνω, αλλά χωρίς να το ξέρει το παιδί, γιατί μπορεί να το επηρεάσει.
- Νομίζετε ότι μπορείτε να βοηθήσετε το εκπαιδευτικό σε σχολικές δραστηριότητες και ποιες;
- Ναι, θα μπορούσα.
- Σε γιορτές.
- Τα παιδιά συχνά μεταφέρουν στο σπίτι τα συναισθήματα και την εικόνα που έχουν για το δάσκαλό τους, άλλοτε θετική κι άλλοτε όχι. Σε ποιο βαθμό η δική σας γνώμη επηρεάζεται από τις αντιλήψεις του παιδιού;
- Το παιδί επηρεάζεται πάντα απ' τον γονιό αλλά θα πρέπει να επηρεάζεται προς το σωστό, όταν είναι κάτι λάθος, θα πρέπει να του λες ότι είναι λάθος αυτό, όχι ότι είναι όλα σωστά στο σχολείο, για να μπορεί να ξεκαθαρίζει.
- Στις περιπτώσεις που χρειάζεται η παρουσία των γονέων στο σχολείο, παραβρίσκεστε και οι δυο ή μόνο ο ένας; Ποιος και γιατί;
- Συνήθως ο ένας γιατί ο ένας πάντα δουλεύει.
- Έχετε διαφωνήσει ποτέ με ενέργειες του εκπαιδευτικού που σχετίζονται είτε με τη διδασκαλία είτε με την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων (π.χ. τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις αταξίες του παιδιού);
- Στην περίπτωση που διαφωνήσετε με κάποιες από τις ενέργειές του, πώς αντιδράτε;
- Θα μπορούσα να το συζητήσω.
- Θα το συζητήσω πρώτα, δεν θ' αντιδράσω σπασμωδικά.
- Θεωρείτε απαραίτητη την καθοδήγηση από το εκπαιδευτικό για να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι; Σας παρέχεται; Την απαιτείτε;
- Ναι.
- Όχι τόσο όσο θα 'θελα.
- Πιστεύω ότι θα 'ταν σωστό, πιο πέρα για γυμνάσιο θα ήταν απαραίτητο.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Πιστεύετε ότι η επίδοση του παιδιού επηρεάζει τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και με ποιο τρόπο;

- Πιστεύω ναι, ότι αυτοί που είναι αδύναμοι, θα πρέπει ο δάσκαλος να δείχνει πιο πολύ ενδιαφέρον.
- Έχετε παρατηρήσει να διαφοροποιείται η συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό όσο το παιδί πηγαίνει σε μεγαλύτερη τάξη και με ποιο τρόπο;
- Πέρυσι ήταν πιο... και στο κοινωνικό σύνολο, ήθελε πιο πολύ βοήθεια, ήταν και ολοήμερο στη Λαμία, γενικώς τα παιδιά συμπεριφέρονται πολύ... μαθαίνουν και μερικά πράγματα, κοινωνικοποιούνται πιο εύκολα.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το φύλο του παιδιού στη συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό ή θα αντιμετωπίζατε με τον ίδιο τρόπο το συγκεκριμένο θέμα ανεξάρτητα από το αν είναι αγόρι ή κορίτσι; (στις μεγάλες τάξεις μήπως υπάρχει μεγαλύτερο άγχος των γονιών για τα αγόρια;)
- Τα κορίτσια είναι πιο ήσυχα , είναι ανάλογα στο παιδί.
- Όταν συνομιλείτε με τον εκπαιδευτικό, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι
- Και η επίδοση και η συμπεριφορά είναι απαραίτητα πώς να βοηθήσεις το παιδί στο σχολείο και στο σπίτι, πού δεν είναι καλό, πού μπορεί να το στείλεις φροντιστήριο
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ποιον θεωρείτε εσείς περισσότερο αποτελεσματικό;
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
 - επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι σας
- Είναι ο ίδιος που χρησιμοποιεί και ο εκπαιδευτικός του παιδιού σας;
- Θα προτιμούσατε κάποιον άλλον τρόπο;
- Πιστεύω και με συγκεντρώσεις αλλά πιο πολύ και στο σπίτι, αν έχει την ευχέρεια ο εκπ/κός να συζητήσει πιο άνετα.
- Πιο καλές σχέσεις.

Συνέντευξη 4

- Φύλο
- Άνδρας.
- Επάγγελμα πατέρα
- Οικοδόμος.
- Εκπαίδευση πατέρα και μητέρας
- Β' γυμνασίου.
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (ο γονέας ο οποίος δίνει τη συνέντευξη).
- Καστρί και Μακρακώμη.
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; 5^α. Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Περίμεναν να τους καλέσει εκείνος.
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις;
- Σε καμία. Δεν χρειάστηκε να έρθω.
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Μόνο για τον έλεγχο, τίποτ' άλλο.
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Ευχάριστα. Δεν συζηтаγαν κάτι δυσάρεστο για μένα.
- Όπως εξελίσσονται τα πράγματα στην αγορά εργασίας, το πτυχίο από μια ανώτερη ή ανώτατη σχολή σε μεγάλο βαθμό δε θα οδηγεί στην εύρεση επαγγελματικής απασχόλησης. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η εισαγωγή του παιδιού σας σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
- Θα μπορέσει. Θα το διαμορφώσω εγώ το παιδί να πάει να βρει μια δουλειά καλύτερη από μένα.
- Ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σπίτι.
- Ναι.
- Αριθμός παιδιών
- 2
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας (αν υπάρχει)
- Καμία.
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία αυτή στο παιδί (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Φυσικά.
- Και σε μένα και στο παιδί.
- Εγώ πιστεύω ότι έχει τις καλύτερες.
- Ανταποκρίνεστε στις προσκλήσεις του εκπαιδευτικού; Να δικαιολογηθεί η απάντηση.
- Ναι.
- Νομίζετε ότι στην περίπτωση που το παιδί σας έχει πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μπορεί ο εκπαιδευτικός αποκλειστικά να το βοηθήσει ώστε να το ξεπεράσει;
- Αν όχι, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν
- Ναι, μπορεί.
- Θα χρειαστεί να το πάμε κάπου αλλού.
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνει συνήθως ο εκπαιδευτικός ή εσείς; Γιατί;

- Κανονικά ο εκπ/κός την παίρνει.
- Ναι.
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνεί κατά κανόνα ο εκπαιδευτικός μαζί σας;
- Όποτε με καλεί.
- Σας ικανοποιεί αυτός ο τρόπος επικοινωνίας ή όχι; Τι θα προτιμούσατε εσείς; Νομίζετε ότι θα ήταν καλύτερα αν επικοινωνούσατε μαζί του όποτε εσείς το επιθυμούσατε;
- Δεν με ικανοποιεί, πρέπει να πάρω και γω πρωτοβουλία, αλλά με τη δουλειά...
- Επιδιώκετε να τον συναντήσετε και χωρίς να σας καλέσει; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις; Αν όχι, γιατί;
- Καμιά φορά ναι.
- Ο δάσκαλος του Βασίλη μου' χε πει μια φορά πως δεν πήγε πολύ καλά στα γράμματα. Ε, πήγα και τον βρήκα να μου πει τι έγινε.
- Σας έχουν ορισθεί συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με το εκπαιδευτικό; Σας διευκολύνει ή αντίθετα λειτουργεί παρεμποδιστικά;
- Όχι.
- Μια συνάντηση με το εκπαιδευτικό σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Από 10 λεπτά- μισή ώρα, αναλόγως το θέμα.
- Έχετε προετοιμάσει εκ των προτέρων κάποια θέματα τα οποία θα συζητήσετε με τον εκπαιδευτικό όταν επικοινωνήσετε;
- Όχι ποτέ, εκείνη τη στιγμή.
- Αποσιωπάτε εσκεμμένα κάποια θέματα από τον εκπαιδευτικό και τι είδους;
- Όχι, αρκεί να μην το χτυπήσει.
- Αν ο εκπαιδευτικός σας παραπονεθεί ότι το παιδί σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε μαθησιακό είτε συμπεριφοράς ή ασκήσει άλλου είδους κριτική με στόχο πάντα το παιδί, ενοχλείστε; Πώς αντιδράτε γενικά στην κριτική;
- Όχι. Μου' χει τύχει παλιότερα να το πει μπροστά στα παιδάκια. Θα ' πρεπε να το πεις μέσα στο γραφείο.
- Καλά, αντιδράω, δεν αντιδράω νευριασμένα ποτέ, απλώς κάθομαι και μιλάω πολλές ώρες μέχρι να το καταλάβει.
- Δεν μ' ενοχλεί καθόλου, ίσα-ίσα.
- Ας πάρουμε την περίπτωση που το παιδί σας μεταφέρει στο σπίτι μια άποψη επιμένοντας ότι την εξέφρασε ο εκπαιδευτικός. Κατά τη γνώμη σας είναι λανθασμένη. Προσπαθείτε να το πείσετε για αυτό; Πώς;
- Αν παρ' όλ' αυτά επιμένει λέγοντας, «μα το είπε ο κύριος/ η κυρία»! Πώς αντιδράτε; Σας ενοχλεί το γεγονός ότι η γνώμη του εκπαιδευτικού μετράει για το ίδιο περισσότερο;
- Εσείς εκφράζετε την άποψη που έχετε σχηματίσει για το εκπαιδευτικό μπροστά στο παιδί; Γιατί;
- Αμέ. Λέω τις καλύτερες κουβέντες.
- Τι ρωτάτε συνήθως τον εκπαιδευτικό;
- Πώς πάει το παιδί στα γράμματα.
- Θεωρείτε χρήσιμο να εκμυστηρευτείτε στο εκπαιδευτικό κάποιο σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα ή πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει το παιδί ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας;
- Αν έχει, να το ξέρει κι εκείνος.
- Θα θέλατε να σας ενημερώνει ο εκπαιδευτικός και για γενικότερα παιδαγωγικά θέματα όπως για παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει τη δουλειά του στο σχολείο;

- Αμέ.
- Αν σας δινόταν η ευκαιρία να μπειτε στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσετε το μάθημα θα το κάνατε και γιατί; Το έχετε ζητήσει ποτέ;
- Όχι.
- Νομίζετε ότι μπορείτε να βοηθήσετε το εκπαιδευτικό σε σχολικές δραστηριότητες και ποιες;
- Δεν ξέρω αν είμαι αυτός που θα μπορούσε.
- Αν μου ζητηθεί, εντάξει, θα προσπαθήσω να κάνω ό,τι μπορώ.
- Ποτέ.
- Στις περιπτώσεις που χρειάζεται η παρουσία των γονέων στο σχολείο, παραβρίσκεστε και οι δυο ή μόνο ο ένας; Ποιος και γιατί;
- Συνήθως εγώ.
- Έχετε διαφωνήσει ποτέ με ενέργειες του εκπαιδευτικού που σχετίζονται είτε με τη διδασκαλία είτε με την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων (π.χ. τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις αταξίες του παιδιού);
- Στην περίπτωση που διαφωνήσετε με κάποιες από τις ενέργειές του, πώς αντιδράτε;
- Αντιδρώ φυσιολογικά. Ποτέ δεν έχω νευριαστεί στη ζωή μου, με γέλιο.
- Θεωρείτε απαραίτητη την καθοδήγηση από το εκπαιδευτικό για να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι; Σας παρέχεται; Την απαιτείτε;
- Βέβαια.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Πιστεύετε ότι η επίδοση του παιδιού επηρεάζει τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και με ποιο τρόπο;
- Σίγουρα ναι.
- Όχι δεν την επηρεάζει.
- Έχετε παρατηρήσει να διαφοροποιείται η συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό όσο το παιδί πηγαίνει σε μεγαλύτερη τάξη και με ποιο τρόπο;
- Όχι.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το φύλο του παιδιού στη συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό ή θα αντιμετωπίζατε με τον ίδιο τρόπο το συγκεκριμένο θέμα ανεξάρτητα από το αν είναι αγόρι ή κορίτσι; (στις μεγάλες τάξεις μήπως υπάρχει μεγαλύτερο άγχος των γονιών για τα αγόρια;)
- Όχι
- Συνήθως απ'τον δάσκαλο.
- Όχι, καμιά.
- Όταν συνομιλείτε με τον εκπαιδευτικό, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι
- Σε όλα.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ποιον θεωρείτε εσείς περισσότερο αποτελεσματικό;
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο

- επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι σας
- Είναι ο ίδιος που χρησιμοποιεί και ο εκπαιδευτικός του παιδιού σας;
- Θα προτιμούσατε κάποιον άλλον τρόπο;
- Με ειδικό ραντεβού.
- Όχι.
- Δεν θα'χα πρόβλημα.
- Μπορεί γιατί θα ένιωθε και το παιδί πιο άνετα, για ν' ακούσει μερικά πράγματα.

Συνέντευξη 5

- Φύλο:
- Γυναίκα.
- Επάγγελμα
- Νοικοκυρά.
- Εκπαίδευση πατέρα και μητέρας
- Οικοκυρική σχολή.
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (ο γονέας ο οποίος δίνει τη συνέντευξη).
- Αθήνα.
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό;
- Αρκετά καλά.
- Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Συνήθως όταν τους καλούσαν.
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις;
- Όχι.
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Όχι ιδιαίτερα.
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Αισθανόμουν ότι κάτι δεν πάει καλά, ότι δεν ήμουν καλή στα μαθήματά μου εκείνα τα χρόνια, γενικώς ότι κάτι δεν πάει καλά για να το συζητάνε.
- Όπως εξελίσσονται τα πράγματα στην αγορά εργασίας, το πτυχίο από μια ανώτερη ή ανώτατη σχολή σε μεγάλο βαθμό δε θα οδηγεί στην εύρεση επαγγελματικής απασχόλησης. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η εισαγωγή του παιδιού σας σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
- Πολύ σημαντική.
- Νομίζω ότι με το πτυχίο που θα πάρει και με τις απαραίτητες γνώσεις που θα έχει στη σχολή που θα περάσει, θα τα βοηθήσει τα παιδιά να βρουν πιο εύκολα δουλειά. Όσο πιο πολλά πτυχία έχει κανείς, τόσο καλύτερο.
- Ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σπίτι.
- Όχι ιδιαίτερα.
- Αριθμός παιδιών
- 3.
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας (αν υπάρχει μεγαλύτερο παιδί)
- Δεν έχουν αλλάξει και πολλά. Και με τους καθηγητές της κόρης μου μιλούσα για τα προβλήματα και τις δυσκολίες, το ίδιο μιλάω και τώρα με..
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία αυτή στο παιδί (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Πάρα πολύ.
- Και σε μένα και στο παιδί.
- Δεν νομίζω ότι υπάρχουν επιπτώσεις.
- Ανταποκρίνεστε στις προσκλήσεις του εκπαιδευτικού; Να δικαιολογηθεί η απάντηση
- Βέβαια γιατί ξέρω και γω πώς να το κατευθύνω.
- Νομίζετε ότι στην περίπτωση που το παιδί σας έχει πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μπορεί ο εκπαιδευτικός αποκλειστικά να το βοηθήσει ώστε να το ξεπεράσει;

- Όχι.
- Αν όχι, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν;
- Κάποιοι ψυχολόγοι , παιδοψυχολόγοι, όταν το παιδί έχει εκτός από μαθησιακές δυσκολίες, πρόβλημα συμπεριφοράς, επιθετικότητας, πολλά τέτοια πράγματα που συμβαίνουν.
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνει συνήθως ο εκπαιδευτικός ή εσείς; Γιατί;
- Ναι, όχι ο εκπ/κός. Ο εκπ/κός πιστεύω ότι είναι για τη διδασκαλία στο σχολείο και την αντιμετώπιση του παιδιού, πώς πηγαίνει στα μαθήματα, αν έχει μαθησιακές δυσκολίες κ.λ.π.
- Συνήθως ο εκπ/κός.
- Γιατί ίσως εγώ δεν βλέπω κάποια πράγματα και τα βλέπει περισσότερο ο εκπ/κός που είναι περισσότερες ώρες με το παιδί στην τάξη.
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνεί κατά κανόνα ο εκπαιδευτικός μαζί σας;
- Αρκετές φορές το μήνα.
- Σας ικανοποιεί αυτός ο τρόπος επικοινωνίας ή όχι; Τι θα προτιμούσατε εσείς; Νομίζετε ότι θα ήταν καλύτερα αν επικοινωνούσατε μαζί του όποτε εσείς το επιθυμούσατε;
- Ναι, πάρα πολύ.
- Επιδιώκετε να τον συναντήσετε και χωρίς να σας καλέσει; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις; Αν όχι, γιατί;
- Ναι, το έχω επιδιώξει 1-2 φορές.
- Σε κάποια καθημερινά προβλήματα που παρουσίασαν τα παιδιά στο σπίτι και σε κάποιες μαθησιακές δυσκολίες και σε κάποια άλλη σχετικά συμπεριφορά συγκεκριμένα.
- Σας έχουν ορισθεί συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με το εκπαιδευτικό; Σας διευκολύνει ή αντίθετα λειτουργεί παρεμποδιστικά;
- Συνήθως το 1^ο διάλειμμα.
- Όχι, όχι.
- Μια συνάντηση με το εκπαιδευτικό σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Ένα 10λεπτο.-15λεπτο.
- Έχετε προετοιμάσει εκ των προτέρων κάποια θέματα τα οποία θα συζητήσετε με τον εκπαιδευτικό όταν επικοινωνήσετε;
- Μέχρι στιγμής όχι. Ξέρω τι περίπου θα συζητήσω , τα ξέρω εξ αρχής κάποια προβλήματα που υπάρχουν.
- Αποσιωπάτε εσκεμμένα κάποια θέματα από τον εκπαιδευτικό και τι είδους;
- Όχι.
- Αν ο εκπαιδευτικός σας παραπονεθεί ότι το παιδί σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε μαθησιακό είτε συμπεριφοράς ή ασκήσει άλλου είδους κριτική με στόχο πάντα το παιδί, ενοχλείστε; Πώς αντιδράτε γενικά στην κριτική;
- Όχι. Γιατί για να μου το πει αυτό, το έχει δει.
- Ας πάρουμε την περίπτωση που το παιδί σας μεταφέρει στο σπίτι μια άποψη επιμένοντας ότι την εξέφρασε ο εκπαιδευτικός. Κατά τη γνώμη σας είναι λανθασμένη. Προσπαθείτε να το πείσετε για αυτό; Πώς;
- Ναι πολλές φορές.
- Του το λέω πρώτα με ηρεμία , το συζητάμε, βέβαια , εκείνο επιμένει ως συνήθως , το ξανασυζητάμε πάλι με ώριμο τρόπο και κάπου το καταλαβαίνει στο τέλος. Απλά στην αρχή έχουμε το δικό μας πείσμα, το δικό μας πιστεύω.

- Αν παρ' όλ' αυτά επιμένει λέγοντας, «μα το είπε ο κύριος/ η κυρία»! Πώς αντιδράτε; Σας ενοχλεί το γεγονός ότι η γνώμη του εκπαιδευτικού μετράει για το ίδιο περισσότερο;
- Ναι.
- Εσείς εκφράζετε την άποψη που έχετε σχηματίσει για το εκπαιδευτικό μπροστά στο παιδί; Γιατί;
- Όχι ποτέ. Πρώτον γιατί δεν έχω κάποια άσχημη γνώμη και δεύτερον γιατί δεν νομίζω ότι πρέπει να σχηματίζω κάποια γνώμη για το δάσκαλο του παιδιού.
- Ε, βέβαια. Γιατί να του βάλω δηλ. κάποια πράγματα, ότι ο δάσκαλός του δεν είναι καλός, ότι κάτι συμβαίνει, ότι εγώ θεωρώ ότι δεν είναι εντάξει στη δουλειά του κ.τ.λ.
- Τι ρωτάτε συνήθως τον εκπαιδευτικό;
- Πώς είναι μέσα στην τάξη το παιδί μου, αν προσέχει κατά τη διάρκεια των μαθημάτων κι αν πηγαίνει καλά στα μαθήματα, αν έχει ενεργό δράση μέσα στο μάθημα, αν κάθεται σιωπηλό κ.τ.λ.
- Θεωρείτε χρήσιμο να εκμυστηρευτείτε στο εκπαιδευτικό κάποιο σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα ή πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει το παιδί ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας;
- Ναι, πιστεύω ότι θα βοηθήσει σε πολλά πράγματα, και δεν είναι κάτι κακό, να λέμε κάτι που συμβαίνει και ενοχλούμε, γιατί και το παιδί ζει μέσα στο σπίτι και μπορεί πολλές φορές να επηρεάζεται.
- Θα θέλατε να σας ενημερώνει ο εκπαιδευτικός και για γενικότερα παιδαγωγικά θέματα όπως για παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει τη δουλειά του στο σχολείο;
- Βέβαια.
- Αν σας δινόταν η ευκαιρία να μπειτε στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσετε το μάθημα θα το κάνατε και γιατί; Το έχετε ζητήσει ποτέ;
- Βέβαια.
- Νομίζετε ότι μπορείτε να βοηθήσετε το εκπαιδευτικό σε σχολικές δραστηριότητες και ποιες;
- Όχι.
- Ανάλογα το χρόνο
- Τα παιδιά συχνά μεταφέρουν στο σπίτι τα συναισθήματα και την εικόνα που έχουν για το δάσκαλό τους, άλλοτε θετική κι άλλοτε όχι. Σε ποιο βαθμό η δική σας γνώμη επηρεάζεται από τις αντιλήψεις του παιδιού;
- Δεν επηρεάζεται ιδιαίτερα γιατί πιστεύω ότι τα παιδιά έχουν τη δική τους γνώμη, τα βλέπουν διαφορετικά τα πράγματα απ' ότι τα βλέπουν οι μεγαλύτεροι κι έτσι δεν μ' ενοχλεί ιδιαίτερα.
- Στις περιπτώσεις που χρειάζεται η παρουσία των γονέων στο σχολείο, παραβρίσκεστε και οι δυο ή μόνο ο ένας; Ποιος και γιατί;
- Πάντα εγώ συνήθως.
- Ο λόγος ότι είναι 80% ανάπηρος από τροχαίο ατύχημα, οπότε δεν μπορεί να έρθει εκείνος κι έρχομαι εγώ.
- Έχετε διαφωνήσει ποτέ με ενέργειες του εκπαιδευτικού που σχετίζονται είτε με τη διδασκαλία είτε με την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων (π.χ. τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις αταξίες του παιδιού);
- Όχι.
- Στην περίπτωση που διαφωνήσετε με κάποιες από τις ενέργειές του, πώς αντιδράτε;
- Θα ερχόμουν και θα το συζητούσα μαζί του κατευθείαν.

- Θεωρείτε απαραίτητη την καθοδήγηση από το εκπαιδευτικό για να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι; Σας παρέχεται; Την απαιτείτε;
- Βέβαια.
- Ναι.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Πιστεύετε ότι η επίδοση του παιδιού επηρεάζει τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και με ποιο τρόπο;
- Όχι δεν νομίζω.
- Έχετε παρατηρήσει να διαφοροποιείται η συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό όσο το παιδί πηγαίνει σε μεγαλύτερη τάξη και με ποιο τρόπο;
- Στο δημοτικό πιστεύω απλά πιο κοντά σε απόσταση και περισσότερες φορές θα έρθω στο δημοτικό.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το φύλο του παιδιού στη συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό ή θα αντιμετωπίζατε με τον ίδιο τρόπο το συγκεκριμένο θέμα ανεξάρτητα από το αν είναι αγόρι ή κορίτσι; (στις μεγάλες τάξεις μήπως υπάρχει μεγαλύτερο άγχος των γονιών για τα αγόρια;)
- Όχι.
- Όταν συνομιλείτε με τον εκπαιδευτικό, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
 - Μεθόδους διδασκαλίας
 - συμπεριφορά του παιδιού
 - επίδοση του παιδιού
 - συμβουλές πώς να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι
- Συμβουλές πώς να το βοηθήσω στο σπίτι.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ποιον θεωρείτε εσείς περισσότερο αποτελεσματικό;
 - μέσω τηλεφώνου
 - με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
 - με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
 - με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
 - επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι σας
- Με ειδικό ραντεβού στο σχολείο.
- Είναι ο ίδιος που χρησιμοποιεί και ο εκπαιδευτικός του παιδιού σας;
- Ναι.
- Θα προτιμούσατε κάποιον άλλον τρόπο;
- Όχι.
- είναι σωστά.

Συνέντευξη 12

- Φύλο
- Γυναίκα.
- Επάγγελμα
- Οικιακά.
- Εκπαίδευση πατέρα και μητέρας
- Λύκειο.
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (ο γονέας ο οποίος δίνει τη συνέντευξη).
- Αλβανία. Αστικό κέντρο.
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; 5^α. Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Περίμεναν να τους καλέσει εκείνος.
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις;
- όχι.
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Για τα παιδιά, συμπεριφορά, μάθηση.
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Αισθανόμουν καλά, κάθε φορά που συναντιόταν οι γονείς με τον εκπαιδευτικό υπήρχε άγχος, τι θα πει ο δάσκαλος για μένα, όπως τώρα.
- Όπως εξελίσσονται τα πράγματα στην αγορά εργασίας, το πτυχίο από μια ανώτερη ή ανώτατη σχολή σε μεγάλο βαθμό δε θα οδηγεί στην εύρεση επαγγελματικής απασχόλησης. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η εισαγωγή του παιδιού σας σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
- Σημαντικό, ναι.
- Ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σπίτι.
- ένα γραφείο μικρό.
- Αριθμός παιδιών
- 2
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας (αν υπάρχει μεγαλύτερο παιδί):
- όχι.
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία αυτή στο παιδί (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- ναι.
- Βοηθάει τα παιδιά κυρίως αλλά και εμάς.
- Ανταποκρίνεστε στις προσκλήσεις του εκπαιδευτικού; Να δικαιολογηθεί η απάντηση.
- Πηγαίνω.
- Νομίζετε ότι στην περίπτωση που το παιδί σας έχει πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μπορεί ο εκπαιδευτικός αποκλειστικά να το βοηθήσει ώστε να το ξεπεράσει;
- Μπορεί και να βοηθήσει.
- Αν όχι, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν;
- Και κάποιοι άλλοι
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνει συνήθως ο εκπαιδευτικός ή εσείς; Γιατί;
- Όταν καταλάβω ότι κάτι δεν πάει καλά θα πάω να τον βρω μόνη μου, αλλιώς όταν με καλέσει εκείνος.

- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνεί κατά κανόνα ο εκπαιδευτικός μαζί σας;
- Τακτικές.
- Σας ικανοποιεί αυτός ο τρόπος επικοινωνίας ή όχι; Τι θα προτιμούσατε εσείς; Νομίζετε ότι θα ήταν καλύτερα αν επικοινωνούσατε μαζί του όποτε εσείς το επιθυμούσατε;
- Επιδιώκετε να τον συναντήσετε και χωρίς να σας καλέσει; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις; Αν όχι, γιατί;
- ναι, όταν δω ότι κάτι δεν πάει καλά.
- Σας έχουν ορισθεί συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με το εκπαιδευτικό; Σας διευκολύνει ή αντίθετα λειτουργεί παρεμποδιστικά;
- Όχι.
- Μια συνάντηση με το εκπαιδευτικό σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- μισή ώρα.
- Έχετε προετοιμάσει εκ των προτέρων κάποια θέματα τα οποία θα συζητήσετε με τον εκπαιδευτικό όταν επικοινωνήσετε;
- Θέλω πολλά θέματα να συζητήσω για το παιδί μου, όπως ότι δεν συγκεντρώνεται και θέλω να το βοηθήσω αλλά δεν ξέρω.
- Αποσιωπάτε εσκεμμένα κάποια θέματα από τον εκπαιδευτικό και τι είδους;
- Όχι.
- Αν ο εκπαιδευτικός σας παραπονεθεί ότι το παιδί σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε μαθησιακό είτε συμπεριφοράς ή ασκήσει άλλου είδους κριτική με στόχο πάντα το παιδί, ενοχλείστε; Πώς αντιδράτε γενικά στην κριτική;
- Όχι.
- Ας πάρουμε την περίπτωση που το παιδί σας μεταφέρει στο σπίτι μια άποψη επιμένοντας ότι την εξέφρασε ο εκπαιδευτικός. Κατά τη γνώμη σας είναι λανθασμένη. Προσπαθείτε να το πείσετε για αυτό; Πώς;
- Βέβαια.
- Αν παρ' όλ' αυτά επιμένει λέγοντας, «μα το είπε ο κύριος/ η κυρία»! Πώς αντιδράτε; Σας ενοχλεί το γεγονός ότι η γνώμη του εκπαιδευτικού μετράει για το ίδιο περισσότερο;
- Εσείς εκφράζετε την άποψη που έχετε σχηματίσει για το εκπαιδευτικό μπροστά στο παιδί; Γιατί;
- Κάτι που μαθαίνει στο σχολείο είναι σημαντικό.
- Όχι.
- Τι ρωτάτε συνήθως τον εκπαιδευτικό;
- Ότι έχει σχέση με το παιδί, μαθήματα, συμπεριφορά.
- Θεωρείτε χρήσιμο να εκμυστηρευτείτε στο εκπαιδευτικό κάποιο σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα ή πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει το παιδί ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας;
- Ναι, βεβαίως.
- Θα θέλατε να σας ενημερώνει ο εκπαιδευτικός και για γενικότερα παιδαγωγικά θέματα όπως για παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει τη δουλειά του στο σχολείο;
- Ναι.
- Αν σας δινόταν η ευκαιρία να μπειτε στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσετε το μάθημα θα το κάνατε και γιατί; Το έχετε ζητήσει ποτέ;
- Ναι.
- Όχι,
- Νομίζετε ότι μπορείτε να βοηθήσετε το εκπαιδευτικό σε σχολικές δραστηριότητες και ποιες;

- Ναι. μπορώ να τον βοηθήσω γιατί ξέρω πιο πολλά πράγματα για το παιδί μου.
- Τα παιδιά συχνά μεταφέρουν στο σπίτι τα συναισθήματα και την εικόνα που έχουν για το δάσκαλό τους, άλλοτε θετική κι άλλοτε όχι. Σε ποιο βαθμό η δική σας γνώμη επηρεάζεται από τις αντιλήψεις του παιδιού;
- Δεν ξέρω.
- Στις περιπτώσεις που χρειάζεται η παρουσία των γονέων στο σχολείο, παραβρίσκεστε και οι δυο ή μόνο ο ένας; Ποιος και γιατί;
- μόνο εγώ, ο άνδρας μου δουλεύει συνέχεια και δε μπορεί να έρχεται.
- Έχετε διαφωνήσει ποτέ με ενέργειες του εκπαιδευτικού που σχετίζονται είτε με τη διδασκαλία είτε με την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων (π.χ. τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις αταξίες του παιδιού);
- Όχι.
- Στην περίπτωση που διαφωνήσετε με κάποιες από τις ενέργειές του, πώς αντιδράτε;
- Δε ξέρω.
- Θεωρείτε απαραίτητη την καθοδήγηση από το εκπαιδευτικό για να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι; Σας παρέχεται; Την απαιτείτε
- Ναι.
- Ναι.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Πιστεύετε ότι η επίδοση του παιδιού επηρεάζει τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και με ποιο τρόπο;
- Πιστεύω σε αυτό που είναι αδύνατος περισσότερο.
- Έχετε παρατηρήσει να διαφοροποιείται η συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό όσο το παιδί πηγαίνει σε μεγαλύτερη τάξη και με ποιο τρόπο;
- Όχι.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το φύλο του παιδιού στη συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό ή θα αντιμετωπίζατε με τον ίδιο τρόπο το συγκεκριμένο θέμα ανεξάρτητα από το αν είναι αγόρι ή κορίτσι; (στις μεγάλες τάξεις μήπως υπάρχει μεγαλύτερο άγχος των γονιών για τα αγόρια;)
- Όχι.
- Όταν συνομιλείτε με τον εκπαιδευτικό, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
- Μεθόδους διδασκαλίας
- συμπεριφορά του παιδιού
- επίδοση του παιδιού
- συμβουλές πώς να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι
- Όλα.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ποιον θεωρείτε εσείς περισσότερο αποτελεσματικό;
- μέσω τηλεφώνου
- με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
- με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
- με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
- επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι σας
- Είναι ο ίδιος που χρησιμοποιεί και ο εκπαιδευτικός του παιδιού σας;
- Με συζητήσεις, με ειδικό ραντεβού, πριν και μετά.
- Θα προτιμούσατε κάποιον άλλον τρόπο;
- Θ ήθελα να είναι περισσότερη γιατί δεν ξέρουμε τη γλώσσα.

Συνέντευξη 13

- Φύλο
- Άνδρας.
- Επάγγελμα πατέρα
- Ελεύθερος επαγγελματίας.
- Εκπαίδευση πατέρα και μητέρας):
- Τεχνικό Λύκειο.
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (ο γονέας ο οποίος δίνει τη συνέντευξη).
- Καστρί.
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Με δική τους .
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις;
- Σπάνια.
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Γενικά για το μαθητή.
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Τίποτα απλά φόβο.
- Όπως εξελίσσονται τα πράγματα στην αγορά εργασίας, το πτυχίο από μια ανώτερη ή ανώτατη σχολή σε μεγάλο βαθμό δε θα οδηγεί στην εύρεση επαγγελματικής απασχόλησης. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η εισαγωγή του παιδιού σας σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
- Δε το βλέπω σημαντικό. Πιο πολύ έγιναν κάποιες σχολές για τις πόλεις και όχι για τα παιδιά.
- Ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σπίτι.
- Ναι.
- Αριθμός παιδιών
- 4.
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας (αν υπάρχει μεγαλύτερο παιδί):
- Όχι.
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία αυτή στο παιδί (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Ναι.
- Και τους δυο και το παιδί και τον γονέα.
- Ανταποκρίνεστε στις προσκλήσεις του εκπαιδευτικού; Να δικαιολογηθεί η απάντηση.
- Νομίζω ναι.
- Νομίζετε ότι στην περίπτωση που το παιδί σας έχει πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μπορεί ο εκπαιδευτικός αποκλειστικά να το βοηθήσει ώστε να το ξεπεράσει;
- Αν όχι, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν
- Ναι. Το έχουμε συζητήσει πολλές φορές.
- Νομίζω ότι απαιτείται συνεργασία. Το έχω δει και στο θέμα της Εύας.
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνει συνήθως ο εκπαιδευτικός ή εσείς; Γιατί;
- Συνήθως ο εκπαιδευτικός, σπάνια ο γονέας.

- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνεί κατά κανόνα ο εκπαιδευτικός μαζί σας;
- Μέσω του παιδιού, προφορικά ή μέσω κάποιας πρόσκλησης.
- Σας ικανοποιεί αυτός ο τρόπος επικοινωνίας ή όχι; Τι θα προτιμούσατε εσείς; Νομίζετε ότι θα ήταν καλύτερα αν επικοινωνούσατε μαζί του όποτε εσείς το επιθυμούσατε;
- Ναι.
- Επιδιώκετε να τον συναντήσετε και χωρίς να σας καλέσει; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις; Αν όχι, γιατί;
- Κι αυτό γίνεται. Επικοινωνώ όταν εγώ το επιθυμώ.
- Αν συμβούν κάποια περιστατικά.
- Σας έχουν ορισθεί συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με το εκπαιδευτικό; Σας διευκολύνει ή αντίθετα λειτουργεί παρεμποδιστικά;
- Όχι.
- Μια συνάντηση με το εκπαιδευτικό σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- Από 10-20 λεπτά
- Έχετε προετοιμάσει εκ των προτέρων κάποια θέματα τα οποία θα συζητήσετε με τον εκπαιδευτικό όταν επικοινωνήσετε;
- Όχι ιδιαίτερα, θέματα της στιγμής.
- Αποσιωπάτε εσκεμμένα κάποια θέματα από τον εκπαιδευτικό και τι είδους;
- Όχι δεν υπάρχει λόγος.
- Αν ο εκπαιδευτικός σας παραπονεθεί ότι το παιδί σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε μαθησιακό είτε συμπεριφοράς ή ασκήσει άλλου είδους κριτική με στόχο πάντα το παιδί, ενοχλείστε; Πώς αντιδράτε γενικά στην κριτική;
- Όχι δε με έχει ενοχλήσει ποτέ.
- Ας πάρουμε την περίπτωση που το παιδί σας μεταφέρει στο σπίτι μια άποψη επιμένοντας ότι την εξέφρασε ο εκπαιδευτικός. Κατά τη γνώμη σας είναι λανθασμένη. Προσπαθείτε να το πείσετε για αυτό; Πώς;
- Μερικές φορές.
- Με διάλογο.
- Αν παρ' όλ' αυτά επιμένει λέγοντας, «μα το είπε ο κύριος/ η κυρία»! Πώς αντιδράτε; Σας ενοχλεί το γεγονός ότι η γνώμη του εκπαιδευτικού μετράει για το ίδιο περισσότερο;
- Όχι δε με ενοχλεί
- Εσείς εκφράζετε την άποψη που έχετε σχηματίσει για το εκπαιδευτικό μπροστά στο παιδί; Γιατί;
- Όχι, ιδιαίτερα.
- Τι ρωτάτε συνήθως τον εκπαιδευτικό;
- Τα συνηθισμένα. Συμπεριφορά, μάθηση.
- Θεωρείτε χρήσιμο να εκμυστηρευτείτε στο εκπαιδευτικό κάποιο σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα ή πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει το παιδί ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας;
- Για τα παιδιά που πηγαίνουν σχολείο ναι.
- Θα θέλατε να σας ενημερώνει ο εκπαιδευτικός και για γενικότερα παιδαγωγικά θέματα όπως για παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει τη δουλειά του στο σχολείο;
- Δεν έχει παρουσιαστεί κάτι ανάλογο . Αν ναι θα ήθελα να το συζητήσω.
- Ναι, γίνεται.
- Αν σας δινόταν η ευκαιρία να μπείτε στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσετε το μάθημα θα το κάνατε και γιατί; Το έχετε ζητήσει ποτέ;
- Ναι.

- Όχι.
- Για να δω τη διαφορά.
- Νομίζετε ότι μπορείτε να βοηθήσετε το εκπαιδευτικό σε σχολικές δραστηριότητες και ποιες;
- Ναι και νομίζω ότι γίνεται από όλους τους γονείς.
- Σε διάφορα.
- Τα παιδιά συχνά μεταφέρουν στο σπίτι τα συναισθήματα και την εικόνα που έχουν για το δάσκαλό τους, άλλοτε θετική κι άλλοτε όχι. Σε ποιο βαθμό η δική σας γνώμη επηρεάζεται από τις αντιλήψεις του παιδιού;
- Καθόλου.
- Στις περιπτώσεις που χρειάζεται η παρουσία των γονέων στο σχολείο, παραβρίσκεστε και οι δυο ή μόνο ο ένας; Ποιος και γιατί;
- Μόνο ο ένας. Σπάνια και οι δύο.
- Έχετε διαφωνήσει ποτέ με ενέργειες του εκπαιδευτικού που σχετίζονται είτε με τη διδασκαλία είτε με την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων (π.χ. τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις αταξίες του παιδιού);
- Με ενέργεια του εκπαιδευτικού συγκεκριμένα όχι. Αλλά όπως γίνεται το μάθημα σήμερα ναι. Λέω ότι καλύτερα μας τα μαθαίνανε παλιά.
- Στην περίπτωση που διαφωνήσετε με κάποιες από τις ενέργειές του, πώς αντιδράτε;
- Θα το συζητούσα. Με διάλογο.
- Θεωρείτε απαραίτητη την καθοδήγηση από το εκπαιδευτικό για να βοηθήσει το παιδί στο σπίτι; Σας παρέχεται; Την απαιτείτε;
- Ναι.
- Ναι.
- Αν γινόταν ναι.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Πιστεύετε ότι η επίδοση του παιδιού επηρεάζει τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και με ποιο τρόπο;
- Πιστεύω πως ναι. Με τους καλούς μαθητές. Παλιά οι εκπαιδευτικοί προσπαθούσαν όλα τα παιδιά να μάθουν. Σήμερα όπως έζησα εγώ στις τελευταίες τάξεις του Λυκείου, όποιοι μάθουν.
- Έχετε παρατηρήσει να διαφοροποιείται η συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό όσο το παιδί πηγαίνει σε μεγαλύτερη τάξη και με ποιο τρόπο;
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το φύλο του παιδιού στη συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό ή θα αντιμετωπίζατε με τον ίδιο τρόπο το συγκεκριμένο θέμα ανεξάρτητα από το αν είναι αγόρι ή κορίτσι; (στις μεγάλες τάξεις μήπως υπάρχει μεγαλύτερο άγχος των γονιών για τα αγόρια;)
- Όχι.
- Όταν συνομιλείτε με τον εκπαιδευτικό, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
- Μεθόδους διδασκαλίας
- συμπεριφορά του παιδιού
- επίδοση του παιδιού
- συμβουλές πώς να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι
- Επιδόσεις, συμβουλές, όλα αυτά.
- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ποιον θεωρείτε εσείς περισσότερο αποτελεσματικό;
- μέσω τηλεφώνου
- με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων

- με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
- με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
- επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι σας
- Είναι ο ίδιος που χρησιμοποιεί και ο εκπαιδευτικός του παιδιού σας;
- Θα προτιμούσατε κάποιον άλλον τρόπο;
- Με συζήτηση στο σχολείο, σε κλειστή κοινωνία το ειδικό ραντεβού, λίγο περίεργο.

Συνέντευξη 15

- Φύλο
- Γυναίκα
- Επάγγελμα
- Ιδιωτικός υπάλληλος.
- Εκπαίδευση πατέρα και μητέρας
- Απολυτήριο λυκείου.
- Περιοχή όπου ολοκλήρωσε την Α/βάθμια εκπαίδευσή του (ο γονέας ο οποίος δίνει τη συνέντευξη).
- Μακρακώμη, πολυθέσιο.
- Όταν ήσαστε οι ίδιοι μαθητές πώς αντιμετώπιζαν οι γονείς σας τον εκπαιδευτικό; 5^α. Έρχονταν σε επαφή μαζί του με δική τους πρωτοβουλία ή περίμεναν να τους καλέσει εκείνος;
- Με δική τους.
- Ήσαστε μπροστά σε τέτοιες συναντήσεις;
- Συνήθως όχι.
- Ποια θέματα κυριαρχούσαν στη συζήτηση;
- Η επίδοση και η συμπεριφορά
- Πώς αισθανόσαστε ως παιδιά τότε από το γεγονός ότι οι γονείς συζητούσαν για σας με τον εκπαιδευτικό;
- Άβολα τι θα πει ο καθηγητής.
- Όπως εξελίσσονται τα πράγματα στην αγορά εργασίας, το πτυχίο από μια ανώτερη ή ανώτατη σχολή σε μεγάλο βαθμό δε θα οδηγεί στην εύρεση επαγγελματικής απασχόλησης. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η εισαγωγή του παιδιού σας σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
- Ξέρω ' γω τι να πω. ότι μαθαίνει ο άνθρωπος είναι καλό.
- Ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σπίτι.
- Ναι
- Αριθμός παιδιών
- 3
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας (αν υπάρχει μεγαλύτερο παιδί)
- Όχι.
- Θεωρείτε χρήσιμη τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας; Σε τι ή ποιον βοηθάει; Τι επιπτώσεις έχει η συνεργασία αυτή στο παιδί (επίδοση, κίνητρα κ.τ.λ.);
- Βέβαια.
- Και το γονιό και το παιδί.
- Ανταποκρίνεστε στις προσκλήσεις του εκπαιδευτικού; Να δικαιολογηθεί η απάντηση.
- Το κατά δύναμη.
- Νομίζετε ότι στην περίπτωση που το παιδί σας έχει πρόβλημα (μαθησιακό ή συμπεριφοράς) μπορεί ο εκπαιδευτικός αποκλειστικά να το βοηθήσει ώστε να το ξεπεράσει;
- Αν όχι, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν;
- Εγώ πιστεύω με τη συνεργασία του γονιού και κάποιοι άλλοι φορείς, λογοπαιδικοί, παιδοψυχολόγοι κ.λ.π.
- Την πρωτοβουλία για επικοινωνία την παίρνει συνήθως ο εκπαιδευτικός ή εσείς; Γιατί;
- Ανάλογα.
- Πότε και με ποιον τρόπο επικοινωνεί κατά κανόνα ο εκπαιδευτικός μαζί σας;
- Σχολείο, ναι αλλά και νωρίτερα.

- Σας ικανοποιεί αυτός ο τρόπος επικοινωνίας ή όχι; Τι θα προτιμούσατε εσείς; Νομίζετε ότι θα ήταν καλύτερα αν επικοινωνούσατε μαζί του όποτε εσείς το επιθυμούσατε;
- Ναι
- Επιδιώκετε να τον συναντήσετε και χωρίς να σας καλέσει; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις; Αν όχι, γιατί;
- αν τύχει ναι, όταν με ενδιαφέρει να ρωτήσω κάτι.
- Σας έχουν ορισθεί συγκεκριμένες ώρες για επικοινωνία με το εκπαιδευτικό; Σας διευκολύνει ή αντίθετα λειτουργεί παρεμποδιστικά;
- Όχι.
- Μια συνάντηση με το εκπαιδευτικό σε τι χρονικά πλαίσια κυμαίνεται;
- ανάλογα τη συζήτηση που έχουμε να κάνουμε από 5-30 λεπτά.
- Έχετε προετοιμάσει εκ των προτέρων κάποια θέματα τα οποία θα συζητήσετε με τον εκπαιδευτικό όταν επικοινωνήσετε;
- Αν έχω δει το πρόβλημα που έχει το παιδί ναι.
- Αποσιωπάτε εσκεμμένα κάποια θέματα από τον εκπαιδευτικό και τι είδους;
- Όχι.
- Αν ο εκπαιδευτικός σας παραπονεθεί ότι το παιδί σας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε μαθησιακό είτε συμπεριφοράς ή ασκήσει άλλου είδους κριτική με στόχο πάντα το παιδί, ενοχλείστε; Πώς αντιδράτε γενικά στην κριτική;
- Λίγο σαν μάνα θα ενοχληθώ, όμως θα προσπαθήσω να το ξεπεράσω για να μπορέσω να βοηθήσω το παιδί μου.
- Ας πάρουμε την περίπτωση που το παιδί σας μεταφέρει στο σπίτι μια άποψη επιμένοντας ότι την εξέφρασε ο εκπαιδευτικός. Κατά τη γνώμη σας είναι λανθασμένη. Προσπαθείτε να το πείσετε για αυτό; Πώς;
- όχι θα του πω τη γνώμη μου και θα βρούμε μια χρυσή τομή.
- Αν παρ' όλα αυτά επιμένει λέγοντας, «μα το είπε ο κύριος/ η κυρία»! Πώς αντιδράτε; Σας ενοχλεί το γεγονός ότι η γνώμη του εκπαιδευτικού μετράει για το ίδιο περισσότερο;
- όχι γιατί ξέρω ότι ο εκπαιδευτικός λέει σωστά πράγματα στο παιδί και καλύτερα από μας γιατί είναι περισσότερο μορφωμένος, έχει περισσότερη εμπειρία.
- Εσείς εκφράζετε την άποψη που έχετε σχηματίσει για το εκπαιδευτικό μπροστά στο παιδί; Γιατί
- Όχι, δε θέλω να ακούει κάποια πράγματα, όπως είναι εγωϊστής, κακός κ.λ.π. γιατί μπορεί να επηρεαστεί. Θέλω να έχει τη δική του εικόνα.
- Τι ρωτάτε συνήθως τον εκπαιδευτικό;
- Την επίδοση, πως συμπεριφέρεται.
- Θεωρείτε χρήσιμο να εκμυστηρευτείτε στο εκπαιδευτικό κάποιο σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα ή πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει το παιδί ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας;
- Στο θέμα του παιδιού εγώ πιστεύω ότι πρέπει να το συζητάμε, αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα γιατί μπορεί να παρουσιαστεί κάτι στο σχολείο και να χρειαστεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει. Τώρα σε κάποια θέματα που αφορούν το σπίτι, αν υπάρχει μια πιο κοντινή σχέση και θες να βγάλεις το πρόβλημά σου προς τα έξω, ίσως.
- Θα θέλατε να σας ενημερώνει ο εκπαιδευτικός και για γενικότερα παιδαγωγικά θέματα όπως για παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει τη δουλειά του στο σχολείο;
- Ναι βεβαίως.

- Αν σας δινόταν η ευκαιρία να μπίτε στην αίθουσα διδασκαλίας και να παρακολουθήσετε το μάθημα θα το κάνετε και γιατί; Το έχετε ζητήσει ποτέ;
- Ναι.
- Όχι.
- ήθελα να δω τον τρόπο που κινείται και το παιδί και όλα αυτά.
- Νομίζετε ότι μπορείτε να βοηθήσετε το εκπαιδευτικό σε σχολικές δραστηριότητες και ποιες;
- Δηλαδή; ναι αν μπορούσα γιατί όχι.
- Τα παιδιά συχνά μεταφέρουν στο σπίτι τα συναισθήματα και την εικόνα που έχουν για το δάσκαλό τους, άλλοτε θετική κι άλλοτε όχι. Σε ποιο βαθμό η δική σας γνώμη επηρεάζεται από τις αντιλήψεις του παιδιού;
- Αρκετά ανάλογα. Μπορείς σαν γονιός.
- Στις περιπτώσεις που χρειάζεται η παρουσία των γονέων στο σχολείο, παραβρίσκεστε και οι δυο ή μόνο ο ένας; Ποιος και γιατί;
- Ανάλογα τις υποχρεώσεις που έχουμε.
- Έχετε διαφωνήσει ποτέ με ενέργειες του εκπαιδευτικού που σχετίζονται είτε με τη διδασκαλία είτε με την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων (π.χ. τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις αταξίες του παιδιού);
- Όχι.
- Στην περίπτωση που διαφωνήσετε με κάποιες από τις ενέργειές του, πώς αντιδράτε;
- Θα έλεγα τη γνώμη μου και θα βλέπαμε.
- Θεωρείτε απαραίτητη την καθοδήγηση από το εκπαιδευτικό για να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι; Σας παρέχεται; Την απαιτείτε;
- Ναι
- Ναι.
- Ναι θα συζητήσεις με το δάσκαλο και θα βρεις ένα τρόπο να λύσεις κάποιο πρόβλημα.
- Στην τάξη πάντα υπάρχουν οι «καλοί» και οι «αδύνατοι» μαθητές. Πιστεύετε ότι η επίδοση του παιδιού επηρεάζει τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και με ποιο τρόπο;
- Πιστεύω ότι λογικά το ίδιο, όταν όμως ο μαθητής είναι αδύνατος πιστεύω ότι θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη συνεργασία. Εκτός αν είναι παρατημένα τα παιδιά.
- Έχετε παρατηρήσει να διαφοροποιείται η συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό όσο το παιδί πηγαίνει σε μεγαλύτερη τάξη και με ποιο τρόπο;
- Όχι.
- Παίζει ρόλο κατά τη γνώμη σας το φύλο του παιδιού στη συνεργασία σας με τον εκπαιδευτικό ή θα αντιμετωπίζατε με τον ίδιο τρόπο το συγκεκριμένο θέμα ανεξάρτητα από το αν είναι αγόρι ή κορίτσι; (στις μεγάλες τάξεις μήπως υπάρχει μεγαλύτερο άγχος των γονιών για τα αγόρια;)
- Όχι.
- Όταν συνομιλείτε με τον εκπαιδευτικό, η συζήτηση γύρω από ποια θέματα περιστρέφεται κυρίως;
- Μεθόδους διδασκαλίας
- συμπεριφορά του παιδιού
- επίδοση του παιδιού
- συμβουλές πώς να βοηθήσετε το παιδί στο σπίτι
- Όλα αυτά.

- Παρακάτω αναφέρονται τρόποι οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την επαφή των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ποιον θεωρείτε εσείς περισσότερο αποτελεσματικό;
- μέσω τηλεφώνου
- με σύντομες συζητήσεις πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων
- με συγκεντρώσεις που οργανώνει το σχολείο
- με ειδικό ραντεβού στο σχολείο
- επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι σας
- Είναι ο ίδιος που χρησιμοποιεί και ο εκπαιδευτικός του παιδιού σας;
- Θα προτιμούσατε κάποιον άλλον τρόπο
- Συγκεντρώσεις, με ειδικό ραντεβού στο σχολείο. όχι άσχημα και η επίσκεψη νομίζω βοηθάει.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000097978